

Bag-ong Kinabuhi
Pagtulun-an sa Disipulo

Ni Pastor Bien Llobrera
(Janet Mahilum Pescante Suico, Cebuano Translator)

LIBRO 5

Sukaranan nga mga Kamatuoran sa Bibliya

TALAAAN SA MGA SULOD

- Leksyon 1: Lima ka Kamatuoran Bahin sa Bibliya
- Leksyon 2: Lima ka Batakang Balaod sa Paghubad
- Leksyon 3: Lima ka Kamatuoran mahitungod sa Dios
- Leksyon 4: Lima ka Kamatuoran mahitungod ni Kristo
- Leksyon 5: Lima ka Kamatuoran mahitungod sa Balaang Espiritu
- Leksyon 6: Lima ka Kamatuoran mahitungod sa Trinidad
- Leksyon 7: Lima ka Kamatuoran mahitungod sa Tawo
- Leksyon 8: Lima ka Kamatuoran mahitungod sa mga Butang
- Leksyon 9: Lima ka Kamatuoran mahitungod sa mga Anghel
- Leksyon 10: Lima ka Kamatuoran mahitungod ni Satanas ug sa mga Demonyo
- Leksyon 11: Lima ka Kamatuoran mahitungod sa Sala
- Leksyon 12: Lima ka Kamatuoran mahitungod sa Kaluwasan
- Leksyon 13: Lima ka mga Kamatuoran mahitungod sa Simbahan
- Leksyon 14: Lima ka Kamatuoran mahitungod sa Katapusan nga mga Butang
- Leksyon 15: Pagsurbi sa Daang Tugon
- Leksyon 16, 17: Pagsurbi sa Bag-ong Tugon

LEKSYON 1

PALAD: LIMA KA KAMATUORAN BAHIN SA BIBLIYA

Ang pagtuon sa hustong mga doktrina sa Bibliya hinungdanon gayod sa nagtubo nga relasyon

uban sa Diyos. Apan kini usab usa ka halapad nga lugar sa pagtuon nga nanginahanglan daghang mga kinabuhi aron ma-master. Bisan pa, kinahanglan naton magsugod sa usa ka lugar. Niining libroha atong tukion ang pipila ka SUKARANAN SA BIBLIA NGA KAMATUORAN nga atong gikinahanglan isip pundasyon sa kinabuhi ug ministryo isip mga disipulo. Sa ulahi, kita makapadayon sa mas lalom nga mga pagtuon sa bug-os nga bahandi sa kamatuoran nga gipadayag sa Diyos diha sa Iyang Pulong

Ang sukaranan nga mga kamatuoran sa Bibliya mahimong ibutang sa atong kamot

- Palad: KAMATUORAN BAHIN SA BIBLIYA
- Kumagko: KAMATUORAN MAHITUNGOD SA DIOS
- Pamponenting nga Tudlo: KAMATUORAN MAHITUNGOD SA PAGLALANG
- Tunga-tunga nga Tudlo: KAMATUORAN MAHITUNGOD SA SALA UG KALUWASAN
- Singsingang Tudlo: MGA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA SIMBAHAN
- Gamay nga Tudlo: MGA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA KATAPUSAN NGA MGA BUTANG

Niini nga leksyon atong hisgotan ang LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA BIBLIYA. Atong ibutang ang Bibliya sa palad sa kamot, tungod kay ang tanang doktrina ug pagtulon-an may kalabotan sa atong relasyon sa Diyos ug sa atong paglakaw uban ni Kristo gikuha gikan sa Bibliya. Adunay lima ka kamatuoran bahin sa Bibliya, nga kinahanglang mahibaloan nato ingong mga tinun-an ni Kristo. (Pahinumdom: Mahimong dili igo ang sa usa ka sesyon aron matapos ang matag leksyon niini nga libro. Anaa kanimo ang pagdesisyon kon pila ka leksyon ang imong tun-an sa matag sesyon.)

KAMATUORAN 1: USA KA LIBRO

Ang Bibliya naglangkob ug 66 ka libro, apan kini usa gayod ka LIBRO. Ang gigikanan ug kasaysayan sa pulong "Bibliya" nag-ilustrar niining talagsaong kamatuoran. Ang "Bibliya" gikan sa Griyego nga pulong nga "biblia", nga nagkahulogang "mga libro," tungod kay sa wala pa ang pag-imbento sa pag-imprensa ug pagbugkos sa libro, ang lain-laing mga bahin sa Kasulatan gitipigan ingong bulag nga mga libro o mga linukot: 39 ka libro (mga linukot) sa Daang Tugon , 27 ka libro (mga linukot nga basahon) sa Bag-ong Tugon.

Sa ulahi, sa dihang ang samang pulong gipasa gikan sa Griyego ngadto sa Latin, ang "biblia" morag nag-inusara nga buot ipasabot sa Latin, kini nagkahulogang "libro". Ang mga iskolar nag-ingon nga sa gramatika nga pagsulti, ang paghimo sa Griyego nga hubad nga "biblia" ngadto sa Latin nga pagkahubad mahimong isipon nga usa ka sayop. Apan sa panglantaw sa tinuod nga kinaiyahan sa Pulong sa Diyos, dili kini sayop. Hinunoa, kini malipayong nagpadayag sa talagsaong kamatuoran nga ang Bibliya maoy usa gayod ka LIBRO, bisan tuod kini adunay 66 ka basahon.

Kini nga libro, ang Bibliya, gitawag nga PULONG SA DIOS.

Isaias 40:8: Ang balili nagalaya, ang bulak nagakalawos. Apan ang PULONG SA ATONG DIOS molungtad hangtod sa kahangtoran.

1 Pedro 1:23: ... nangatawo pag-usab, dili sa binhi nga madunot kondili dili madunot, pinaagi sa PULONG SA DIOS nga buhi ug nagapadayon sa walay katapusan.

KAMATUORAN 2: USA KA TAGSULAT

Ang Bibliya adunay mga 40 ka mga magsusulat nga tawo nga gigamhan sa Dios, ug mikabat ug mga 1500 ka tuig sa pagsulat ug pagtipon sa Bibliya. Apan, kahibulongan, walay mga pagsumpaki taliwala sa mga tagsulat. Ang mga supak sa Bibliya nagpagawas ug daghang mga panagsumpaki. Apan isip resulta sa dugang panukiduki, makita nga kining mga kontradiksyon taphaw lamang ug dili tinuod nga panagsumpaki. Unsa ang hinungdan? Ang rason amo ini: Labaw sa tanan tungod sa kadaghang mga tawo nga mga tagsulat, nga nagsulat sulod sa taas nga mga sa panahon, gikan sa lain-laing mga dapit ug mga kaagi, ang Bibliya adunay usa lamang ka TAGSULAT - ang Dios Mismo. Ingong Tagsulat, ang Diyos nagbantay ug nagtabang sa tawo aron masulat sa Iyang Pulong. Kini nga proseso gitawag nga balaang inspirasyon sa Bibliya.

Unsay giingon sa mosunod nga mga bersikulo mahitungod sa balaang inspirasyon sa Bibliya? Atong basahon ang 2 Timoteo 3:16; 2 Pedro 1:21; 1 Corinto 2:13

- Sa 2 Timoteo 3:16 ang pulong nga "inspirado" nagpasabut nga "gininhawa sa Dios". Ang mensahe sa Biblia naggikan sa kinahiladman gayud sa pagkatawo sa Dios, ug Iyang gihuypan o gipahibalo ang Iyang mensahe ngadto sa Iyang pinili nga tawhanon nga mga instrumento, ang mga propeta ug mga apostoles, nga unya nagmantala ug misulat sa mensahe nga ilang nadawat gikan sa Dios.

- Sumala sa 2 Pedro 1:21, kini nga komunikasyon miabut pinaagi sa Balaang Espiritu kinsa milihok -- midala, migiya, mikontrol, ug nanalipod -- ang mga propeta ug mga apostoles, aron ilang isulat kung unsa ang gusto sa Dios nga ilang ipahibalo ngadto sa uban.

- Ang 1 Corinto 2:13 nagpasalig kanato nga ang Balaang Espiritu nagsiguro nga ang mensahe madawat sa husto ug ibutang sa hustong mga pulong sa tawo.

Para sa dugang nga pagtuon kon giunsa pagsulat sa mga propeta ug mga apostoles ang Pulong sa Dios, susiha usab ang mosunod nga mga bersikulo: Exodo 24:3-4; Isaias 30:8; Jeremias 30:2; Habakuk 2:2; Pinadayag 1:19 .

KAMATUORAN 3: DUHA KA DAKO NGA BAHIN

Ang Bibliya adunay duha ka Dagkong Bahin : Daang Tugon ug Bag-ong Tugon.

Ang "Testamento" usa ka kasabotan nga gihatag sa Diyos aron mahimong sukaranan sa Iyang relasyon sa mga tawo. Ang DAANG Tugon mao ang sukaranan sa relasyon sa Dios sa tawo sa wala pa si Kristo mianhi sa yuta. Ang BAG-ONG Tugon maingon nga mao ang Daang Tugon nga "giusab" ni Kristo sa dihang mianhi Siya sa yuta; ang Bag-ong Tugon mao ang sukaranan sa relasyon sa Diyos sa tawo karon ug hangtod sa kataposan sa panahon.

- Daang Tugon

Ang Daang Tugon naglangkob sa 39 ka libro nga gibahin sa mosunod: 5 – 12 – 5 – 5 – 12:

- 5 ka Libro sa Balaod (Genesis hangtod sa Deuteronomio)
- 12 ka Libro sa Kasaysayan (Josue hangtod Ester)
- 5 ka Libro sa Kaalam (Job hangtod sa Awit ni Solomon)
- 5 ka Mayor nga mga Propeta (Isaias ngadto kang Daniel)
- 12 ka Minor nga mga Propeta (Oseas ngadto kang Malaquias)

Sumala sa MacArthur Study Bible, ang kasaysayan sa Daang Tugon mahimong i-summarize ingon sa mosunod:

1. Paglalang sa Uniberso
2. Pagkahulog sa Tawo sa Sala
Silot sa Lunop sa tibuok kalibotan
4. Mga Katigulangan sa Pinili nga Nasod (Abraham, Isaac, Jacob/Israel)
5. Ang Kasaysayan sa Israel
 - Paglalin sa Ehipto – 400 ka tuig
 - Pagpanggula ug paglatagaw sa desyerto – 40 ka tuig
 - Pagsakop sa Canaan – 7 ka tuig
 - Panahon sa mga Maghuhukom - 350 ka tuig
 - United Kingdom (Saul, David, Solomon) – 110 ka tuig
 - Nabahin nga Gingharian: Juda (Habagatan nga Gingharian, kaulohan sa Jerusalem); Israel (Amihanang Gingharian, kapital sa Samaria) – 350 ka tuig
 - Paghingilin sa Babilonya – 70 ka tuig
 - Pagbalik ug pagtukod pag-usab sa yuta – 140 ka tuig

PANAHEON TALI SA DAAN UG BAG-ONG TESTAMENTO
(Malaquias ngadto kang Juan Bautista) – 400 ka tuig

- Bag-ong Tugon

Ang Bag-ong Tugon naglangkob sa 27 ka libro nga gibahin sa mosunod: 4 – 1 – 13 – 8 – 1

- 4 Ang Ebanghelyo (Mateo – Juan)
- 1 Kasaysayan sa Simbahan (Mga Buhat)
- 13 Mga Sulat ni Apostol Pablo (Roma – Filemon)
- 8 Mga Sulat sa Lainlaing Apostoles (Hebreo – Judas)
- 1 Panagna (Pinadayag)

Among gikutlo kini nga naglangkob sa Bag-ong Tugon, gikan sa MacArthur Study Bible:

Human gisulat ang Daang Tugon, dihay 400 ka tuig nga "kahilom", sa dihang ang Dios wala makigsulti sa mga propeta. Ang maong kahilom nabuak sa pag-abot ni Juan Bautista, kinsa mipahibalo sa pag-abot sa gisaad nga Ginoo ug Manluluwas. Ang Bag-ong Tugon nag-asoy sa pagkatawo ni Kristo hangtod sa kataposan sa panahon ug sa walay kataposang gingharian. Busa, ang duha ka testamento nagsulti sa paglalang gikan sa sinugdanan hangtod sa katapusan sa panahon, gikan sa kahangturan nga nangagi hangtod sa kahangturan nga umaabot.

Samtang ang 39 ka mga libro sa Daang Tugon naghatag og gibug-aton sa kasaysayan sa Israel ug sa saad sa Manunubos nga moabut, ang 27 ka mga basahon sa Bag-ong Tugon naghatag og gibug-aton sa persona ni Kristo ug sa pagtukod sa Simbahan. Ang 4 ka ebanghelyo nagsaysay mahitungod kang Kristo, sa iyang pagkatawo, kinabuhi sa yuta, kamatayon, pagkabanhaw ug pagkayab. Ang matag usa sa 4 ka magsusulat nagtan-aw sa labing dako ug labing importante nga panghitabo sa kasaysayan, ang pag-abot sa Diyos-nga-nagpakatawo, Jesus Kristo, gikan sa nagkalain-lain nga panglantaw. Si Mateo nagtan-aw Kaniya pinaagi sa panglantaw sa Iyang gingharian; si Marcus piaagi sa panglantaw nga si Kristo usa ka Alagad; si Lucas pinaagi sa panglantaw sa Iyang pagkatawhanon; ug si Juan piaagi sa panglantaw nga si Kristo mao ang Dios. Ang libro sa Mga Buhat nagsaysay mahitungod sa epekto sa kinabuhi, kamatayon, ug pagkabanhaw ni Kristo Jesus nga Ginoo ug Manluluwas – gikan sa iyang pagkayab sa langit, hangtod sa pag-abot sa Balaang Espiritu ug sa pagkatawo sa Simbahan; ang kasaysayan nagpadayon mahitungod sa unang mga tuig sa pagmantala sa ebanghelyo pinaagi sa mga apostoles ug sa ilang mga kauban. Ang Libro sa Mga Buhat nagsaysay sa pagkatukod sa simbahan sa Judea, Samaria ug sa tibuok imperyo sa Roma.

Ang 21 ka sulat gisulat ngadto sa mga simbahan ug lain-laing mga tawo aron sa pagpatin-aw sa kahulogan ug importansya sa tawo ug buhat ni Jesu-Kristo, unsa ang epekto niini sa kinabuhi ug pagpamatuod sa mga Kristohanon hangtud sa pagbalik ni Kristo.

Ang Bag-ong Tugon natapos sa Pinadayag. Nagsugod kini pinaagi sa paghulagway sa karon nga panahon sa Simbahan ug natapos sa pagbalik ni Kristo aron tukuron ang iyang gingharian sa yuta, nga magsilot sa mga makasasala ug maghatag panalangin ug himaya sa mga magtutuo. Human sa usa ka libo ka tuig nga paghari sa Ginoo nga Manluluwas, adunay Katapusang Paghukom, ug human niana ang walay katapusan nga gingharian. Ang tanang magtotoo gikan sa tanang katuigan makapanunod niining walay kataposang gingharian, ug ang tanang makasasala mag-antos sa impiyerno hangtod sa kahangtoran.

KAMATUORAN 4: USA KA TEMA UG USA KA KATUYOAN

Tungod kay ang Bibliya usa ka Libro nga adunay usa ka Awtor, kini adunay USA LAMANG KA TEMA. Kini nga tema mao si Jesukristo. Diha sa Daang Tugon ang pag-anhi ni Kristo sa yuta gitagna; sa Bag-ong Tugon ang sugilanon sa Iyang aktuwal nga pag-abot giasoy.

Ang Bibliya adunay USA LAMANG KA KATUYOAN, nga may kalbutan sa usa ka ulohan niini. Ang katuyoan sa Bibliya mao ang pagdala kanato ngadto sa personal nga pagtuo kang Kristo, ug isip resulta atong madawat ang Iyang gasa sa kinabuhing dayon.

Unsay giingon sa mosunod nga mga bersikulo mahitungod sa USA KA TEMA ug USA KA KATUYOAN sa Bibliya?

Lucas 24:44-47

Juan 20:31

KAMATUORAN 5: LIMA KA PRAKTIKAL NGA MAGAMIT

Ang Biblia gihimo sa Dios nga gisulat para sa praktikal nga magamit. Unsa kini? Palihog tun-i ang 2 Timoteo 3:16-17 . Ang Pulong sa Dios mapuslanon alang sa:

- ✓ Doktrina - sa pagsulti kanato unsa ang tuohan;
- ✓ Pagbadlong - aron sa pagpahunong kanato kanus-a ug asa kita masayop;
- ✓ Pagtul-id - aron mahibalik kita sa hustong dalan;
- ✓ Paghanas o Instruksyon - aron makapabilin kita sa saktong dalan.
- ✓ Pagsangkap – sa paghatag sa tanang gikinahanglan sa pag-alagad sa Dios.

Human ka mituo kang Kristo ug midawat Kaniya isip imong Ginoo ug Manluluwas, ang Bibliya magsilbi kanimo nga giya sa imong adlaw-adlaw nga pagkinabuhi. Uban sa tabang sa Bibliya

ikaw nasangkapan alang sa usa ka kinabuhi nga adunay katuyoan ug kahulogan, alang sa usa ka kinabuhi nga gigugol sa pagbuhat ug maayo nga mga buhat sa paghimaya sa Diyos ug pagpanalangin sa ubang mga tawo

PAGSAG-ULO

(1) Una, pagsag-ulo sa mga Libro sa Bag-ong Tugon, usa ka grupo sa mga libro matag higayon:

- Grupo 1: 4 Mga Ebanghelyo, 1 Kasaysayan sa Simbahan
- Grupo 2: 13 Mga Sulat ni Pablo
- Grupo 3: 8 Mga Sulat sa Lainlaing Tagsulat; 1 Panagna

(2) Sunod, memorya ang mga Libro sa Daang Tugon, usa ka grupo sa mga libro matag higayon:

- Grupo 1: 5 Mga Libro sa Balaod
- Grupo 2: 12 Mga Libro sa Kasaysayan
- Grupo 3: 5 Mga Libro sa Kaalam
- Grupo 4: 5 Mayor nga mga Propeta
- Grupo 5: 12 Minor nga mga Propeta

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

- (1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug
- (2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 2

PALAD: LIMA KA SUKARANAN NGA MGA BALAOD SA INTERPRETASYON

Ang ubang mga tawo nangutana, "Dili ba delikado sa pagtugot sa mga tawo sa paghimo sa ilang kaugalingong interpretasyon sa Bibliya? Kanunay adunay mga kakuyaw, apan kini nga mga kakuyaw dili makapugong kanato sa pagsunod sa sugo ni Kristo Mismo aron kita makahibalo sa kamatuoran.

Juan 8:31-32: Unya si Jesus miingon sa mga Judio nga misalig Kaniya, "Kon kamo magapabilin sa Akong pulong, kamo tinuod gayud nga Akong mga tinun-an. Ug kamo mahibalo sa kamatuoran, ug ang kamatuoran magahatag kaninyog kagawasan."

uan 17:17: (Si Jesus nag-ampo sa Diyos nga Amahan): "Balaana sila pinaagi sa imong kamatuoran. Ang imong pulong mao ang kamatuoran."

Aron mahimong tinuod nga sumusunod ni Jesus, kinahanglan kita nga magmatinud-anon nga magtuon sa Iyang Pulong, ang Biblia. Pinaagi sa kamatuoran sa Pulong sa Dios kita tinuod nga gawasnon – gawasnon gikan sa bakak nga mga pagtulon-an ug bakak nga mga mithi ug sayop nga paagi sa pagkinabuhi. Pinaagi sa Pulong sa Dios kita nabalaan - gawasnon gikan sa moral nga kahugawan tungod sa bakak nga pagtulon-an.

DUHA KA MATANG SA SAYOP NGA PAGHUBAD

Sa atong pagtuon ug paghubad sa Bibliya, kinahanglang magbantay kita sa duha ka matang sa sayop nga paghubad. Palihug tun-i ang Pinadayag 22:18-19; sumala niini nga tudling, unsa ang duha ka matang sa sayop nga paghubad?

Kini nga pasidaan direktang nagtumong sa sulod sa basahon sa Pinadayag, apan kini nga pasidaan mahimo usab nga magamit sa tanang bahin sa Bibliya.

Ang duha ka nag-unang matang sa sayop nga paghubad mao ang:

- **PAGDUGANG** sa Balaang Kasulatan: Ang usa ka tawo modugang sa Kasulatan sa dihang iyang isulti o ipasabot ang dili tinuod nga gisulti o gipasabot niini.
- **PAGKUHA** gikan sa mga Kasulatan: Ang usa ka tawo mokuha gikan sa Kasulatan sa diha nga siya wala magtagad, nagtago, o misupak kon unsa ang tinuod nga gisulti o gipasabot sa Bibliya.

Adunay daghang mga balaod sa husto nga paghubad, apan lima lang niini ang atong tun-an. Ang pagkahibalo ug pagpadapat niini nga mga balaod makapanalipod kanato gikan sa sayop nga paghabot o sayop nga paghubad sa Pulong sa Diyos.

BALAOD 1: BALAOD SA BALANG ESPIRITU.

Ang usa lamang ka tawo nga natawo pag-usab sa espirituhanong paagi nga gipuy-an ug adunay pagkapuno sa Balaang Espiritu ang adunay katakus sa pagsabut ug paghubad sa Biblia. Palihug tun-i ang 1 Corinto 2:12-14 .

Ang Kristohanon, kinsa adunay Espiritu sa Dios, gitandi sa dili-Kristohanon nga tawo o natural nga tawo. Ang kinaiyanhon nga tawo (1) dili makadawat sa mga butang sa Espiritu sa Dios; (2) iyang giisip ang mga butang sa Diyos ingong kabuang; ug (3) dili siya makahibalo o makasabut sa mga butang sa Dios. Sa laing bahin, ang Kristohanon makahimo sa pagsabut ug pagdawat sa mga butang sa Dios pinaagi sa tabang sa Espiritu sa Dios.

BALAOOD 2: BALAOOD SA PINULONGAN

Ang interpretasyon sa Bibliya nagsunod sa mga balaod sa gramatika ug sa balaod sa mga tipo sa pagsulat. Ang gramatika nagtumong sa mga pulong, mga aspeto, han-ay sa mga pulong, ug ilang relasyon sa usag usa. Ang mga tipo sa pagsulat nagtino kung kini ba prosa, balak, panultihon, sambingay, pagsaysay, kasaysayan, propesiya, ug uban pa. Ang matag matang sa pagsulat kinahanglang ipatin-aw sumala sa kaugalingong mga balaod niini.

Ilustrasyon 1: Palihog tun-i ang Hebreohanon 10:10, 14:

Ang GRAMMAR sa Hebreohanon 10:10 nagmando nga atong hubaron ang kamatayon ni Kristo nga mahitabo lamang sa makausa ug alang sa tanang panahon, ug ang Iyang sakripisyo dili na masubli sa bisan unsang porma o unsa nga paagi. Gikan sa Hebreohanon 10:10 ug uban pang may kalabotan nga mga bersikulo, atong makita, pananglitan, nga ang pagtulon-an nga nag-ingon nga ang misa sa Roma nagsubli o "nagpresentar pag-usab" sa sakripisyo sa lawas ug dugo ni Kristo usa ka sayop nga paghubad.

Ilustrasyon 2: Palihug tun-i ang Salmo 91:4:

Ang usa ka pananglitan sa matang sa pagsulat mao ang Salmo 91:4. Niini nga bersikulo ang Dios gihulagway nga adunay mga pako. Kini usa ka balaknon nga paghanduraw, ug busa dili nato kinahanglan nga hubaron ang bersikulo sa pag-ingon nga ang Dios usa ka matang sa langgam. Hinunoo, ang bersikulo nag-ingon nga sama nga ang inahan nga langgam manalipod sa iyang gagmayng mga bata pinaagi sa iyang mga pako, ang Diyos manalipod usab sa Iyang katawhan.

BALAOOD 3: BALAOOD SA KONTEKSTO

Ang konteksto nagtumong sa naglibot nga mga bersikulo diin makita ang usa ka partikular nga bersikulo. Ang balaod sa konteksto nangayo nga atong hubaron ang usa ka bersikulo nga may kalabotan sa nag-una ug nagsunod nga mga bersikulo.

Ilustrasyon: 1 Corinto 15:19:

Kini nga bersikulo paborito sa mga Saksi ni Jehova. Ilang gihubad kini nga bersikulo sa pag-ingon nga KUNG NAGLAUM KA LANG KANG KRISTO, ikaw ang labing makaluluoy sa tanang tawo. Kon atong tun-an ang konteksto, bisan pa niana, atong makita nga ang 1 Corinto 15 nag-

ingon gayod nga KUNG NIINING KINABUHI LANG kita adunay paglaom kang Kristo nan kita ang labing makalolooy sa tanang tawo. Apan sumala sa konteksto, sukad si Kristo nabanhaw gikan sa mga patay, ang tawo nga mituo kang Kristo adunay paglaum DILI LANG NIINING KINABUHI KUNDI USAB SA KINABUHI NGA MOABOT! Busa ang Kristohanon sa tanang tawo mao ang labing bulahan ug angay nga kasinahan!

BALAOOD 4: BALAOOD SA PAGKAHIUSA

Kini nga balaod naghabyo nga kinahanglan natong pangitaon kana nga interpretasyon, nga nahiuyon sa tin-aw nga mga pagtulon-an sa ubang mga bahin sa Bibliya. Kinahanglang isalikway nato ang usa ka interpretasyon, nga maghimo sa lain-laing mga bahin sa Bibliya nga magkasumpaki sa usag usa, o makapahimo kanato nga ibaliwala o ihiklin ang ubang bahin niini.

Kini nga balaod direkta nga naglangkob sa mga tudling nga lisud sabton. Kung atong ipasabut ang mga tudling nga lisud sabton, kinahanglan naton sigurohon nga ang dili klaro nga tudling dili mosupak sa klaro nga mga tudling.

Ilustrasyon: Lucas 14:26; Mateo 5:44:

Ang Lucas 14:26 usa ka lisud nga tudling. Unsa ang gipasabot ni Kristo sa dihang Siya miingon nga "dumti ang imong amahan ug inahan"? Kinahanglan natong hubaron kini sa kahayag sa tin-aw nga pagtulon-an sa Mateo 5:44, nga nagsulti kanato sa paghigugma bisan sa atong mga kaaway. Sa Lucas 14:26, ang pagdumot nagpasabot sa PAGHIGUGMA NGA MINUS o pagbutang sa ikaduhang dapit. Si Kristo nag-ingon nga kon ang mga gipangayo sa Dios moabut nga sukwahi sa mga gipangayo sa pamilya, nan kita kinahanglan nga mopili sa pagsunod kang Kristo kay sa pamilya; kini nagpasabot nga kinahanglan natong higugmaon si Kristo LABAW nga labaw pa sa atong pamilya; kita kinahanglan nga andam sa pagbiya sa mga sakop sa pamilya, kon gikinahanglan, tungod ni Kristo. Apan kung buhaton nato kini, sa pana-aw sa atong pamilya nga kini usa pagdumot ngadto kanila.

BALAOOD 5: BALAOOD SA PAGSUNOD

Sa imong kaugalingong mga pulong, palihog sumaha unsa ang imong huna-huna sa Deuteronomio 29:29.

Ang balaod sa pagkamasulundon nagkinahanglan nga kita responsable ug may tulubagon sa pagsunod niadtong mga kamatuoran nga klaro kanato. Si Kristo wala magkinahanglan kanato sa pagbuhat nianang wala nato mahibaloi o masabtan. Sa pagtuon sa Biblia adunay daghang mga butang nga dili nimo masabtan dayon; ug adunay pipila ka mga butang nga dili gayud nimo masabtan. Ang "sekreto" o "lisud" nga mga butang nga kinahanglan natong itugyan sa mga kamot sa Dios. Apan kadtong mga butang nga atong nasabtan, kadtong mga butang nga kinahanglan natong tumanon.

Ang ikalima nga balaod sa paghubad nanginahanglan usa ka piho nga kinaiya: kinahanglan nato tun-an ang Bibliya alang sa praktikal nga Kristohanong pagkinabuhi. Kinahanglang dili kita

magtuon sa Bibliya aron lamang makadugang sa atong kahibalo. Hinunua, kinahanglang magtuon kita kanunay sa Bibliya aron mas higugmaon ug tumanon nato ang Diyos. Palihug tun-i ang Mateo 7:24-27.

APLIKASYON

Atong nakat-onan nga ang Bibliya PULONG SA DIYOS. Sa unsang paagi kini nga kamatuoran makaapekto sa atong kinabuhi? Unsa ang atong buhaton niini nga kamatuoran? Diha sa asoy sa unang tentasyon atong makita ang pangunang isyu bahin sa atong tinamdan sa Pulong sa Diyos, ang Bibliya. Niini nga asoy si Satanas moabut diha sa porma sa usa ka tuso nga Bitin aron sa pagtintal sa atong unang inahan, si Eva.

Palihug tun-i ang Genesis 3:1-5. Giatubang ni Eva ang lintunganayng nga isyu: Kang kinsang pulong ang iyang tuohan, ug kang kinsang pulong ang mogiya sa iyang kinabuhi – ang Pulong sa Diyos o ang pulong sa Bitin? Ang Pulong sa Diyos nag-ingon: Ayawg kaon sa gidili nga kahoy kay unyag mamatay ka. Ang pulong ni Satanas nag-ingon: Sige, kaon ug dili ka mamatay. Ikasubo, si Eva uban ni Adan, mipili sa pagsunod sa pulong ni Satanas ug nagdala sa sala ug kamatayon sa tibuok kaliwatan sa tawo.

Sa pagkakaran, nagpabilin gihapon ang pangutana alang kanimo: Kang kinsang pulong ang imong sundon aron sa paggiya sa imong kinabuhi? Pulong sa Dios? O pulong ni Satanas? Isulat ang imong desisyon sa ubos.

PAGSAG-ULO:

Hebreohanon 4:12: Kay ang pulong sa Dios buhi ug gamhanan, ug hait pa kay sa bisan unsa nga espada nga duhay sulab, modulot bisan hangtud sa pagkabahin sa kalag ug espiritu, ug sa mga lutahan ug sa dugokan sa bukog, ug mao ang makatugkad sa mga hunahuna ug mga katuyoan sa ang kasingkasing. — Hebreohanon 4:12

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 3***Kumagko: LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA DIOS***

SA DIHANG ang Dios mipadayag sa Iyang kaugalingon ngadto kang Moises diha sa nagdilaab nga sapinit, Siya miingon kaniya, “Huboa ang imong mga sandal, kay ang dapit nga imong gibarogan maoy yuta nga balaan” (Exodo 3:5).

Samtang kita magtuon mahitungod sa Dios kinahanglan natong hinumduman nga kita nagbarug sa balaan nga yuta; sama kang Moises kinahanglang huboon nato ang atong mga sandal. Sa laing pagkasulti, kinahanglan natong huptan ang kinaiya sa pagkamapainubsanon ug pagsimba. Ang bugtong rason nga kita makahimo sa pagtuon mahitungod sa Dios tungod kay Siya nagpaila sa Iyang kaugalingon diha sa Iyang Pulong, ug Iyang gihimo nga posible nga kita makaila Kaniya pinaagi sa paghimo kanato nga mga membro sa Iyang pamilya pinaagi sa Iyang Anak nga si Jesu-Kristo (Juan 1:18) . Gihatagan usab niya kita sa Iyang Balaang Espiritu, nga molamdag kanato aron masabtan kung unsa ang gipadayag sa Dios bahin sa Iyang kaugalingon sa Bibliya (1 Mga Taga-Corinto 2:12). Mahimo magsugod kita pinaagi sa pagtuon sa lima ka kamatuoran bahin sa Diyos.

KAMATUORAN 1: ANG DIOS ANG MAGBUBUHAT

Unsa ang unang kamatuoran nga gipadayag bahin sa Diyos diha sa Bibliya? Ang Dios mao ang Magbubuhat. (Genesis 1:1)

Ang Bibliya nagsulti kanato KINSA ang responsable sa tanang binuhat: DIOS. Ang Bibliya nagsulti kanato ug duha ka butang mahitungod sa UNSAON sa paglalang: Una, gibuhat sa Dios ang tanan pinaagi sa Iyang Pulong. Ikaduha, gibuhat sa Dios ang tanan gikan sa wala.

Sa matag higayon nga kitang mga tawo mohimo ug bisan unsa, kinahanglan natong gamiton ang mga materyales kaniadto. Sa sinugdan, adunay usa lamang ka Dios, ug wala Siyay bisan unsang nauna nga materyal nga magamit; Iyang gipahinabo nga ang tanan mitungha nga WALA SA WALA. Sama sa giingon sa mga teologo sa Latin: Gibuhat sa Dios ang EX NIHILO. GISULTI sa Dios ang mga butang gikan sa WALA.

Basaha ang Genesis 1:3: Unya ang Dios miingon, “Motungha ang kahayag”; ug dihay kahayag. (Tan-awa usab ang mga bersikulo 6, 9, 11, 14, 20, 24, 26). Atong tun-an usab ang Salmo 33:6; Hebreohanon 11:3 .

Gisugyot sa mga siyentista ang tanang matang sa mga teoriya bahin sa sinugdanan sa tanang butang. Bisan pa, kadaghanan, kung dili tanan, sa ilang mga teorya nanginahanglan nga ang usa ka nauna nga materyal kinahanglan nga magamit na aron mahimo ang tanan nga atong makit-an karon sa uniberso - gikan sa labing gamay nga atomo hangtod sa pinakadako nga galaksiya. Sa sinugdan, ang Dios lamang ang adunay gahum ug kaalam sa paglalang sa usa ka butang gikan sa wala.

KAMATUORAN 2: ANG DIOS MAAYO

Gipadayag sa Bibliya nga wala biyai sa Diyos ang Iyang binuhat aron magpadayon sa paglihok sa kaugalingon nga bulag gikan Kaniya. Ang Dios nagpadayon sa pagpadayon ug pagdumala sa Iyang binuhat. Gikan sa mosunod nga mga bersikulo naghulagway sa buhat sa Dios isip Tigpanalipod.

Salmo 36:6; Isaias 40:22,26; Colosas 1:17; Hebreohanon 1:3 .

Matikdi ilabina ang Colosas 1:17 ug Hebreohanon 1:3. Kini nga mga bersikulo nagpadayag kanato nga ang tanan sa karon nga kabuhatan gihiusa ug gitipigan sa husto nga pagkahan-ay sa pagtrabaho pinaagi sa gahum ni Jesu-Kristo.

Ang pagkamamugnaon nanginahanglan kanunay nga suporta! Ang mga siyentipiko nag-ingon nga duha ka butang ang mahimong mahitabo sa paglalang. Mahimo kini nga mabungkag ug magpadala mga planeta ug mga bituon nga naglupad palayo sa usag usa; o tingali ang tanang mga planeta ug mga bituon mahimong mahulog ug magtapok sa usa ka tapok. Apan wala pa kini mahitabo hangtod karon. Ngano dili? Tungod kay ang gahum sa DIOS NGA NAGTABANG nagkupert sa tanan aron ang tanan magpabilin sa iyang dapit.

KAMATUORAN 3: ANG DIYOS MANUNUBOS

Ang Bibliya nagsulti kanato nga ang tanang butang gilalang nga perpekto sa sinugdanan, apan adunay makalilisang nga nahitabo nga nakadaot niini nga kahingpitan. Ang katawhan nahulog sa sala, ug ingon nga resulta ang tanan sa kabuhatan nahimong ubos sa pagkadunot ug kamatayon. Mahimong nakahukom ang Diyos nga isalikway ang guba nga mga binuhat - mga tawo ug tanan - ug magsugod nga bag-o. Apan batok niining ngitngit nga pamghitabo, laing bahin sa kinaiyahan sa Diyos ang gipadayag. Ang Dios nagpadayag sa Iyang Kaugalingon dili lamang isip Magbubuhat ug Tiganalipod, kondili ingon usab nga Manunubos o Manluluwas sa Iyang paglalang, ilabina isip Manunubos sa mga tawo. Palihug timan-i ang ngalan sa Dios sa mosunod nga mga bersikulo:

Isaias 44:24; 1 Corinto 1:30; Jeremias 50:34; Tito 3:4, 5 .

Pamalandongon nato kini nga kamatuoran sa personal nga paagi. Sa matag higayon nga kita makasala, ang Dios adunay tanang katungod sa paghukom ug pagsilot kanato dihadiha. Apan wala Siya. Hinuon naghatag Siya ug paagi aron kita mapasaylo sa atong mga sala ug mapasig-uli sa Iyang kaugalingon ug mapasig-uli sa hustong dalan nga Iyang giandam alang kanato. Kini nga paagi pinaagi sa Iyang Anak nga si Jesu-Kristo nga mitubos kanato – mibayad sa atong mga sala – didto sa krus. Kon kita motuo kang Kristo isip atong Ginoo ug Manluluwas Iyang gipasaylo ang tanan natong kasal-anan ug gihatagan kita ug bag-ong kinabuhi ug gahom sa pagkinabuhi sa paagi nga gusto sa Dios nga atong pagkinabuhi. Mahimo natong tawgon ang Dios nga atong Manunubos nga “Dios sa ikaduhang kahigayonan”. Kanunay niya kitang hatagan ug higayon nga makasugod

pag-usab. Nakaamgo ka ba nga nahisalaag ka sa Diyos? Ngano nga dili ka mangayo sa kapasayloan sa Dios - ug magsugod pag-usab uban Kaniya karon?

KAMATUORAN 4: ANG DIOS AMAHAN

Ang mga kamatuoran bahin sa Diyos ingong Maglalalang, Tigpanalipod, ug Manunubos makapahingangha. Apan ania ang mas makapahingangha nga kamatuoran: Ang Dios naghatag sa Iyang kaugalingon kanato isip atong AMAHAN! Kini nga istorya giasoy bahin sa usa ka presidente sa U.S. Usa ka adlaw nakigtugbo siya sa mga importante kaayo nga tawo gikan sa lain-laing mga nasud; kining tanan nga mga tawo pormal kaayo ug mabinantayon samtang sila nakigsulti sa presidente. Apan sa salog, sa tiilan sa presidente, ang iyang anak nagdula sa iyang mga dulaan. Sa matag higayon nga siya adunay gamay nga problema sa iyang mga dulaan iyang birahon and sidsid sa gisuot nga senina sa iyang papa ug ang presidente mopahunong sa tanan niyang mga bisita samtang siya nag-atiman sa iyang anak. Kini nga istorya usa lamang ka gamay nga paghulagway kung unsa ang gusto sa Dios nga mahimo kanato isip Amahan - suod kaayo, suod kaayo, personal kaayo.

Diha sa Daang Tugon, ang Pagka-Amahan sa Dios gipasabot lamang. Diha sa Bag-ong Tugon ang bug-os nga siga sa Pagka-Amahan sa Dios gipadayag ni Kristo. Bisan pa, ang pagpadayag ni Kristo miabot sa parehas nga Maayong Balita ug Daotan nga Balita. Ang Daotan nga Balita mao nga, tungod sa sala, ang Pagka-Amahan sa Dios dili na unibersal; kini adunay kondisyon. Ang Maayong Balita mao nga si Kristo mianhi sa tukma aron sa pagpasig-uli sa makasasala nga tawo ngadto sa relasyon uban sa langitnong Amahan.

BAD NEWS: Tungod sa sala, kinsay nahimong amahan sa mga makasasala? Juan 8:44

MAAYONG BALITA: Unsaon nato pagpasig-uli ang atong relasyon sa Diyos ingon nga atong Amahan? Juan 1:12

ANG DIOS AMAHAN nagtawag kanato sa relasyon sa Amahan ug Anak. Palihug tun-i ang 2 Corinto 6:17-18 .

Si JESU-KRISTO NGA ANAK nagtudlo kanato sa pag-ampo sa Dios nga atong Amahan. Mateo 6:9

ANG ESPIRITU SANTO makahimo kanato sa pagtawag sa Dios sa labing suod nga mga termino. Galacia 4:6

PERSONAL NGA PANGUTANA: Sigurado ka ba nga napasig-uli ang imong relasyon sa Diyos ingong imong langitnong Amahan? Mahimo nimong mapasig-uli kini pinaagi sa pagdapit kang Kristo nga moanhi sa imong kasingkasing isip imong Ginoo ug Manluluwas.

KAMATUORAN 5: ANG DIOS PERPEKTO

Ang Dios adunay mga hiyas o mga hiyas nga Siya lamang ang aduna sa kahingpitan. Atong hisgotan ang siyam sa Iyang dili maihap nga mga hiyas. Palihug tun-i ang mosunod nga mga bersikulo ug pamalandonga ang matag hiyas nga gihisgutan.

- *WALAY KATAPUSAN* (walay sinugdanan ug walay kataposan) *Salmo 90:1,2; Pinadayag 1:8*
- *OMNIPOTENT* (makagagahum sa tanan) *Lucas 1:37*
- *OMNISCIENT* (nakahibalo sa tanan) *Salmo 139:1-6*
- *OMNIPRESENT* (anaa bisan asa) *Jeremias 23:23-24; Salmo 139:7-10*
- *5: SOVEREIGN* (nagkontrol sa tanan) *Daniel 4:34-35; Roma 11:36*
- *GUGMA* (maluluy-on ug mapuangoron) *1 Juan 4:8-10; Jeremias 31:3*
- *KATUNGOD* (dili mausab; nagtuman sa Iyang mga saad) *Lamentaciones 3:22-23; 2 Corinto 1:18-20.*
- *BALAAAN* (putli; dili motugot sa bisan unsa nga sala) *1 Pedro 1:15-16; Isaias 6:3.*
- *MATARONG* (silotan ang sala sa tukma ug patas nga paagi) *Roma 2:5-6; 1 Pedro 1:17*

TIMAN-I: MGA NGALAN SA DIOS

Sa Daang Tugon, ang Dios adunay daghang mga ngalan, sama sa EL, ELOHIM, ADONAI, ug mga kombinasyon sa EL (EL-SHADDAI, EL-ELYON) ingon man mga kombinasyon sa YHWH (sama sa tradisyonal nga paglitok nga JEHOVAH-JIREH, JEHOVAH-RAPHA. , JEHOVAH-TSIDKENU, JEHOVAH-SHALOM, JEHOVAH-SHAMAH).

Sa Exodo 3:13-18, gipadayag sa Dios ang Iyang personal nga ngalan sa pakigsaad nga YHWH ELOHIM (YAHWEH nga Dios: GINOONG Dios) (bersikulo 15, 18) ingon nga ngalan diin ang Israel karon motawag Kaniya, ingon usa ka timaan sa ilang pakigsaad nga relasyon uban Kaniya.

Mahinungdanon, ang Bag-ong Tugon nagdala sa katapusang pagpadayag nga ang kaluwasan makaplagan lamang sa Ngalan ni Jesu-Kristo (Juan 14:6; Mga Buhat 4:12). Busa, kita gisugo nga mahimong mga saksi ni Kristo (Lucas 24:46-48; Buhat 1:8; Filipos 2:6-11). Mahitungod sa Dios nga Amahan, gitudloan ni Jesus ang Iyang mga disipulo sa pagtawag sa Dios nga “Among Langitnong Amahan” (Mateo 6:9–13); ang Balaang Espiritu makahimo sa magtotoo sa pagtawag sa Dios nga “Abba, Amahan” (Roma 8:15,16; Galacia 4:6).

Sa pagsunod sa panig-ingnan sa Septuagint (LXX) nga Griyego nga hubad sa Daang Tugon, nga gigamit sa kadaghanan sa unang mga Kristohanon ingong ilang Bibliya, ang Bag-ong Tugon sa Grego makanunayon nga naghubad sa ngalan nga YHWH ingong KURIOS, GINOO (Juan 12:38; Buhat 7:30-34). , 37; Roma 1:29; Busa, kadaghanan sa naunang mga hubad sa Ingles nagsagop usab sa tradisyonal nga hubad nga LORD (all caps) para sa YHWH, bisan pa sa pipila ka mga tudling ilang gigamit ang JEHOVAH.

Apan, ang modernong mga eskolar miuyon nga si JEHOVA dili gayod tukma tungod niini nga katarongan: tungod kay ang mga Hudiyo nag-isip sa YHWH nga balaan kaayo nga dili litokon, ilang gisal-ot ang mga punto sa bokales sa pulong ADONAI ingong senyales nga sila dili magpahayag ug YHWH kondili maglitok hinuon ug ADONAI o sa yanong paagi. ingna ang HASHEM (ANG NGALAN). Ang Ingles nga mga maghuhubad nasayop sa paghubad sa YHWH gamit ang mga vowel point sa ADONAI, nga miresulta sa hybrid nga pulong nga JEHOVAH. Ang modernong eskolar nga konsensus naghatag kang YAHWEH ingon nga labing lagmit nga paglitok, bisan kung kini dili usa ka gatos porsyento nga kasiguruhan.

Apan sama sa gipunting sa ibabaw, si JESU-KRISTO mao ang ngalan nga gihatag sa Dios Mismo ingon nga ngalan diin kita kinahanglan nga maluwas (Mga Buhat 4:12). Busa, magpadayon kita sa pagsaksi kang Jesu-Kristo ingong ang bugtong Dalan, ang Kamatuoran, ug ang Kinabuhi nga padulong sa Diyos (Juan 14:6). Ang bisan unsang grupo nga nagpasiugda sa bisan unsang lain nga ngalan usa ka kulto, tungod kay kini nagpamenos o naglimud sa tanan nga igo ni Jesukristo isip Ginoo ug Manluluwas sa kalibutan.

APLIKASYON

Sa unsa nga paagi nga ang atong kahibalo sa Dios makaapekto sa atong relasyon ngadto Kaniya ug sa unsa nga paagi kita magkinabuhi sa atong kinabuhi?

(a) PAGESIMBA – Ingong atong MAGBUBUHAT ug MAGTATABANG, ug ingon nga Usa nga nagbaton sa tanang PERPEKTO NGA MGA HIYAS, ang Dios takos sa atong pagsimba. Ang Pinadayag 4:1-11 nagbatbat kon sa unsang paagi gisimba ang Diyos didto sa langit; palihog timan-i ang bersikulo 10-11. Ang 1 Cronicas 29:10-18 maoy maayong panig-ingnan sa pag-ampo sa pagsimba.

(b) RELASYON - Isip atong MANUNUBOS ug AMAHAN, ang Dios nagtawag kanato ngadto sa relasyon uban Kaniya. Sigurado ka ba nga duna kay personal nga relasyon sa Diyos? Juan 1:12

.

Kon ikaw aduna nay relasyon sa Dios, ikaw ba nagpuyo nga takus sa atubangan sa imong Langitnong Amahan? 1 Corinto 10:31 .

SAG-ULOHA:

Juan 17:3: Ug kini mao ang kinabuhing dayon, nga sila makaila kanimo, ang bugtong tinuod nga Dios, ug kang Jesu-Cristo nga imong gipadala. — Juan 17:3

.

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 4

KUMAGKO: LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD KANG KRISTO

SA DIHANG si Kristo dinhi sa yuta Iyang gipangutana ang Iyang mga disipulo ug duha ka pangutana sa Mateo 16:13-16. Una, "Sumala sa mga tawo, kinsa man ang Anak sa Tawo?" Ikaduha, "Apan sumala ninyo, kinsa man ako?"

Isip sumusunod ni Kristo gipangutana ka sa samang duha ka pangutana. Unsay imong nadunggan nga gisulti sa uban mahitungod kang Kristo? Unsay imong personal nga pagtuo bahin kang Kristo? Ang imong pagtuo bahin kang Kristo kinahanglang maglakip sa mosunod nga mga kamatuoran.

KAMATUORAN 1: SI KRISTO DIOS

Sa diha nga kita moingon "Si Kristo mao ang Dios" kita nagpasabot nga Siya adunay sama nga diosnon nga kinaiya sa Dios nga Amahan. Usa ka bakak nga kulto nagtudlo nga si Kristo usa lamang ka tawo. Ang laing bakak nga kulto nagtudlo nga si Kristo sa sinugdan mao ang una ug labing taas nga anghel nga gibuhat sa Dios.

Unsay giingon sa Bibliya bahin kang Kristo? Atong tan-awon ang nag-una nga mga tudling.

1. ISAIAS 9:6: Kini nga bersikulo usa ka panagna mahitungod sa pagkatawo ni Kristo. Kini nga bersikulo naghatag ug duha ka titulo ni Kristo nga nagpamatuod nga Siya mao ang Dios: DIOS NGA MAKAGAGAHUM, AMAHAN NGA WALAY KATAPUSAN (o Amahan sa Kahangturan).

2. JUAN 1:1: Niini nga bersikulo si Kristo gitawag nga Pulong. Kini nga bersikulo nagpamatuod nga si Kristo mao ang Dios pinaagi sa pag-ingon: ANG PULONG (KRISTO) MAO ANG DIOS.

3. HEBREO 1:8,10: Niining duha ka mga bersikulo ang Dios nga Amahan nakigsulti sa Iyang Anak, si Jesu-Kristo, ug ang Amahan nagtawag sa Iyang Anak: DIOS ug GINOO.

4. JUAN 5:19-23: Gusto sa mga Judio nga patyon si Kristo tungod kay nag-angkon Siya nga tupong sa Dios (Juan 5:18). Imbis nga ipanghimakak kini, si Kristo mipasabut unsa nga matang sa pagkaparehas ang Iyang naangkon uban sa Amahan.

(a) Si Kristo nag-angkon nga Siya makahimo sa tanan nga mahimo sa Amahan. Kon si Kristo tawo lamang, mahimo ba Niya ang mahimo sa Dios lamang? Tungod kay mahimo ni Kristo ang tanan nga gibuhay sa Diyos nga Amahan, si Kristo Diyos ba o dili?

(b) Si Kristo nag-angkon nga Siya takos sa samang kadunggan sa Amahan. Kon si Kristo usa lamang ka tawo, Siya makahimo sa pagpasipala kon Iyang kuhaon ang dungog nga ang Dios lamang ang angay. Sanglit si Kristo takos sa samang dungog sa Diyos nga Amahan, si Kristo Diyos ba o dili?

5. FILIPOS 2:5-11: Kini nga tudling nagsulti mahitungod kang Kristo sa wala pa Siya moanhi sa yuta ug mahitungod sa posisyon nga Iyang gihuptan human Siya mibalik sa langit.

(a) Unang PORMA ang nabatnan ni Kristo sa wala pa Siya nanaog sa yuta? Si Kristo adunay PORMA SA DIOS. PORMA nagsunod sa KINAIYAHAN (esensya). Kadto lamang nga nanag-iya sa kinaiya sa Dios ang nanag-iya sa dagway sa Dios, sama kanato nga adunay kinaiya sa tawo ug busa kita usab nanag-iya sa dagway sa tawo. Tungod kay si Kristo nagbaton sa PORMA SA DIOS, unsa nga matang sa KINAIYA ang nabatnan Niya?

(b) Ang Bibliya nagpahayag nga ang Diyos lamang ang takos sa pagsimba sa tanan Niyang mga linalang, ug dili Niya ihatag ang Iyang himaya ngadto sa lain (Isaias 45:14, 18, 21, 23; 48:11; Mateo 4:10). Ang Filipos 2:9-11 nag-ingon nga pinaagi sa sugo sa Diyos ang tanang binuhay kinahanglang mosimba ug moluhod kang Kristo ug mokumpisal nga Siya mao ang Ginoo. Busa si Kristo ba ang Dios o dili?

KAMATUORAN 2: SI KRISTO NAHIMONG TAWO

Bisan tuod si Kristo Dios, nahimong unsa man Siya? Juan 1:14

Si Kristo nga Walay Katapusan nga Pulong nahimong unod, nagsul-ob sa tawhanong kinaiya.

(a) Si Kristo natawo sa usa ka ulay. Ang Lucas 1:30-35 naghulagway sa pagkahimugso sa ulay.

Sa dihang gilalang sa Diyos ang unang tawo nga si Adan, mikuha Siyag materyal gikan sa yuta ug gikan sa yuta Iyang giunol kini giporma mahimong tawo mao si si Adan. Sa susamang paagi, gikuha sa Diyos ang pipila ka materyal gikan sa sabakan ni Birhen Maria ug gikan sa materyal nga giunol sa Diyos ang tawhanon nga lawas sa batang Hesus, ug gipanganak Siya ni Maria pinaagi sa pagkahimugso nga ulay.

(b) Si Kristo nagkinabuhi sa ordinaryo nga tawhanong kinabuhi:

- Natawo siya sa tawhanong inahan (Lucas 2:1-7)

- Siya nagdako isip usa ka ordinaryo nga bata sa tawo (Lucas 2:52)
- Nasinati niya ...

1. Kagutom (Mateo 4:2)
2. Kauhaw (Juan 4:7)
3. Kakapoy (Juan 4:6)
4. Pagkatulog (Marcos 4:38)
5. Pagtintal (Lucas 4:1,2,13; Hebreohanon 2:18; 4:15)
6. Kasubo (Juan 11:35)
7. Siya adunay unod, bukog, ug dugo (Lucas 24:39-40; Juan 19:34)
8. Siya namatay ug gilubong (Lucas 23:46; Juan 19:38-41)

(c) Bisan tuod si Kristo nakasinati sa tanang mga pagtintal sama sa bisan kinsa nga tawo, Siya lahi kay wala Siya makasala ug nagkinabuhi sa hingpit nga kinabuhi sa pagkamasinugtanon ngadto sa Dios. Kini tungod kay Siya natawo aron mahimong Ikaduhang Ulo sa Tawo nga kaliwat puli ni Adan. Miabot siya aron molampos diin napakyas si Adan. 1 Pedro 2:22; Juan 8:29, 46; Hebreohanon 4:15; 5:7-9; Roma 5:12-18 .

(d) Si Kristo nahimong tawo aron Siya mamatay alang sa mga sala sa kalibutan. Hebreohanon 2:14-17; 10:5

(e) Si Kristo labaw pa sa tawo. Ang Iyang pagkabanhaw nagpamatuod nga Siya mao gayod ang Anak sa Diyos, nga nagbaton sa samang Diyos-kinaiyahan sa Diyos nga Amahan. Roma 1:4; Juan 10:17-18,30 .

KAMATUORAN 3: SI KRISTO MAO ANG MANLULUWAS UG GINOO

(a) Ang nag-unang katuyoan sa pag-anhi ni Kristo sa yuta mao ang pagbuhat sa buluhaton sa usa ka Manluluwas. Gikan sa mosunod nga mga bersikulo timan-i ang mga butang diin giluwat ni Kristo ang mga tawo:

- Gikan sa sala: Mateo 1:21
- Gikan sa kahadlok sa kamatayon ug gikan sa pagkaulipon sa yawa: Hebreohanon 2:14-15:
- Gikan sa kasuko sa Dios sa katapusan sa kalibutan: 1 Tesalonica 1:10; 1 Tesalonica 5:9.)

(b) Si Kristo makahimo sa pagluwas tungod sa Iyang hingpit nga kinabuhi, Iyang kamatayon, paglubong ug pagkabanhaw, Iyang pagkayab, Iyang ministeryo isip labawng pari, ug Iyang ikaduhang pag-anhi. Hebreohanon 9:11-14: Buhat 10:36-43

(c) Ang buhat ni Kristo ingon nga Manluluwas kinahanglan dili mabulag gikan sa Iyang posisyon ingon nga Ginoo. Kon kita motuo Kaniya ingon nga Manluluwas, kita kinahanglan usab nga magpasakop Kaniya ingon nga atong Ginoo. Sumala sa mosunod nga mga bersikulo, unsaon nato pagpakita nga si Kristo mao ang Ginoo sa atong kinabuhi?

- Mosalig Kaniya sa atong kasingkasing ug sa atong mga ngabil mosulti sa uban mahitungod Kaniya: Roma 10:9-10

• Pagpuyo sa mapadayonon nga pagkamasinugtanon ngadto Kaniya: Colosas 2:6-7; Lucas 6:46; Mateo 7:21-23 .

(d) Usa ka personal nga pangutana: Tinuod ba nga mituo ka ba kang Kristo isip imong Manluluwas ug Ginoo? Kanunay ka bang nagkinabuhi diha sa pagsunod sa Iyang mga sugo? Giawhag ba nimo ang uban nga motuo Kaniya ug mosunod Kaniya?

KAMATUORAN 4: SI KRISTO MAO LAMANG ANG TIGPATALIWA

Human makompleto ang Iyang buhat sa pagtubos dinhi sa yuta, si Kristo mikayab balik sa langit aron sa pagbuhat sa Iyang buhat ingon nga Tigpataliwala sa tuo nga kamot sa Dios nga Amahan.

(a) Tungod kay si Kristo mao ang Dios-Tawo ug tungod sa Iyang buhat ingon nga Manluluwas ug Ginoo, Siya mao lamang ang Tigpataliwala tali sa Dios ug sa mga tawo. Siya lamang ang bugtong Persona nga makapabalik sa mga tawo ngadto sa Dios. Siya lamang ang Persona nga kinahanglan natong duolon aron makabaton ug personal nga relasyon sa Diyos. Juan 14:6; 1 Timoteo 2:5; Hebreohanon 4:14-16 .

(b) Kini mao ang rason ngano nga sa diha nga kita moingon, “Ako nag-ampo sa Ngalan ni Jesu-Kristo”, tungod kay Siya mao lamang ang Tigpataliwala. Juan 14:13, 14

(c) Labing bililhon sa tanan, isip Tigpataliwala Siya usab ang atong Labawng Pari nga padayon nga nag-ampo alang kanato. Hunahunaa lang kini, Adunay kanunay nga nag-ampo alang kanato! Hebreohanon 7:25

(d) Usa ka personal nga aplikasyon: Ang ubang mga tawo nag-ampo sa pipila ka mga santos tungod kay sila nagtuo nga ang mga santos "adunay impluwensya sa Dios". Kini usa ka insulto sa Dios ug sa Iyang Anak. Gihatag sa Dios ang Iyang bugtong nga Anak sa tukma aron Siya lamang ang mahimong atong bugtong ug labing epektibo nga Tigpataliwala sa Dios (Juan 14:6; 1 Timoteo 2:5). Moduol kita sa Dios pinaagi sa bugtong Go-between nga Iyang gitagana; Ang Dios Mismo nagpahayag nga Siya dili modawat ug laing tigpataliwala, kondili ang Usa nga namatay ug nabanhaw alang kanato, si Jesu-Kristo nga atong Manluluwas, Ginoo, Tigpataliwala, Higala!

KAMATUORAN 5: SI KRISTO MAO ANG MOABOT NGA HARI UG MAGHUKOM

Ang sunod nga dakong panghitabo nga angay natong hulaton dili ang IKA-TULONG GIYERA SA KALIBUTAN. Kinahanglang maghulat kita sa Ikaduhang Pag-anhi ni Kristo. Sa Iyang Ikaduhang Pag-anhi Iyang tapuson ang kasaysayan sa tawo karon sumala sa atong nahibaloan, ug Iyang itukod ang Iyang makita nga gingharian dinhi sa yuta diin Siya personal nga maghari. Adunay mga kalainan taliwala sa sinsero nga mga Kristohanon nga nagtuo sa Bibliya bahin sa piho nga mga detalye sa Ikaduhang Pag-anhi. Apan kinahanglang dili nato kalimtan ang labing importanteng butang: Ang tanang Kristohanon nagtuo nga si Kristo moanhi pag-usab!

(a) Si Kristo misaad nga Siya mobalik pag-usab (Juan 14:1-6);

- (b) Human sa pagkayab ni Cristo sa langit, gisulti sa mga anghel sa mga tinun-an nga Siya mobalik sa samang paagi nga Siya misaka — **nga makita** (Buhat 1:9–11);
- (c) Ang mga panghitabo nga mahitabo sa Ikaduhang Pagbalik (1 Tesalonica 4:15–17);
- (d) Ang Ikaduhang Pagbalik malunsad sa makita nga **Usa kaLibo ka tuig nga Paghari ni Cristo** dinhi sa yuta, ug pagkahuman niini, ipatuman ang **Katapusang Paghukom**, nga mosangpot sa **walay kataposang Ginghamarian sa Diyos** (Pinadayag 20–22).

TIMAN-I: Magtuon pa kita og dugang mahitungod sa Ikaduhang Pag-anhi sa dihang atong tun-an ang **GAMAY NGA TUDLO: MGA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA KATAPUSAN NGA MGA BUTANG.**

APLIKASYON

- (a) Mituo ka ba kang Kristo ug midawat Kaniya ingon nga imong Manluluwas, Ginoo ug Dios? (Juan 20:28)
- (b) Imong gitugyan ang imong kaugalingon kang Kristo ug sa Iyang katuyoan sa imong kinabuhi? (Buhat 26:15-19)
- (c) Nagtinguha ka ba nga makaila kang Kristo matag adlaw? (Filipos 3:7-11)
- (d) Nagtabang ka ba sa pagpaila kang Kristo sa tibuok kalibotan? (Buhat 1:8)

SAG-ULOHA:

Mateo 16:16: Si Simon Pedro mitubag ug miingon, “Ikaw mao ang Kristo, ang Anak sa buhi nga Dios.” — Mateo 16:16 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

- (a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka **KAUBAN SA PAG-AMPO**, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.
- (b) **KARONG SEMANA**

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

- (1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug
- (2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 5
KUMAGKO: LIMA KA KAMATUORAN

MAHITUNGOD SA BALANG ESPIRITU

SA uswag sa teknolohiya nga mga nasod sa kasadpan, ang mga tawo nga naedukar sa modernong siyensiya dili na motuo sa kalibotan sa mga espiritu. Sa kadaghanan sa mga nag-uswag nga mga nasod sa Sidlakan, ang Pilipinas taliwala kanila, ang mga tawo nagtuo gihapon sa mga espiritu. Sa silangan, kini nga mga espiritu sa kasagaran mas tinuod ug personal sa mga tawo kay sa Dios, ug ang ilang kahadlok kanila usahay mas lig-on pa kay sa ilang pagtuo sa Dios. Bisan pa niana, aduna na karon sa kasadpan ang nagkadakong interes sa espiritalismo ug bisan sa espiritismo. Aron ang Kristohanon makabaton ug maayong panglantaw sa kalibotan sa espiritu, kinahanglang magsugod siya pinaagi sa pag-ila ug pagsabot sa persona ug buhat sa Balaang Espiritu sa Diyos.

KAMATUORAN 1: ANG BALANG ESPIRITU DIOS

Ang pagka-Dios sa Balaang Espiritu sayon nga pamatud-an pinaagi sa yano nga pangatarungan. Sa samang paagi nga ang espiritu sa tawo adunay kinaiya sa tawo, mao usab ang Balaang Espiritu sa Diyos adunay kinaiya sa Diyos. Adunay daghang mga bersikulo nga nagpamatuod nga ang Balaang Espiritu Dios.

1. Ang Balaang Espiritu gitawag og Dios (Mga Buhat 5:3-4). Sa unsang paagi ang pahayag ni Pedro ngadto kang Ananias nagpamatuod nga ang Balaang Espiritu mao ang Diyos? Si Pedro miingon kang Ananias, "Wala ka namakak sa mga tawo kondili sa Dios?" Kinsa nga Diyos ang gipasabot ni Pedro? Dios nga Balaang Espiritu.

2. Ang Balaang Espiritu adunay mga hiyas ug mga kalidad sa Dios.

- WALAY KATAPUSAN - Hebreohanon 9:14
- ANAA SA TANANG DAPIT - Salmo 139:7-8
- NAHIBALO SA TANAN - 1 Corinto 2:10
- GAMHANAN SA TANAN - Lucase 1:35 (Note: Ang Balaang Espiritu mao ang GAHUM SA MAKAGAGAHUM NGA DIOS.)

KAMATUORAN 2: ANG BALANG ESPIRITU USA KA PERSONA

Ang tinuod nga isyu bahin sa Balaang Espiritu mao kung Siya ba usa ka LAHI NGA TAWO sama sa Dios nga Amahan ug Dios nga Anak. Ang PERSONA nga atong gipasabot mao ang usa ka binuhat nga adunay kaugalingong hunahuna, emosyon ug kabubut-on. Ang ubang mga sekta nagtawag sa Balaang Espiritu isip usa ka "puwersa" sama sa hangin o elektrisidad. Ang "puwersa" walay hunahuna, emosyon, o kabubut-on, ug busa dili usa ka tawo. Ang Balaang Espiritu ba adunay hunahuna, emosyon, ug kabubut-on? Palihug tun-i ang mosunod nga mga bersikulo:

1. JUAN 16:13 – Sa unsang paagi ang katakos sa Balaang Espiritu sa pagtudlo nagpamatuod nga

Siya adunay HUNAHUNA?

2. EFESO 4:30 – Sa unsang paagi ang kamatuoran nga ang Balaang Espiritu mahimong maguol nagpamatuod nga Siya adunay EMOSYON?

3. MGA BUHAT 13:2 – Sa unsang paagi ang abilidad sa Balaang Espiritu sa pagpili og mga misyonaryo nagpamatuod nga Siya adunay KABUBUT-ON?

4. JUAN 14:26; 15:26 – Base sa kamatuoran nga ang Balaang Espiritu mahimong ipadala sa Amahan o sa Anak, unsaon nato pagmatuod nga ang Balaang Espiritu usa ka LAHI NGA TAWO gikan sa Amahan ug sa Anak?

5. Ang importansya sa PERSONA sa Balaang Espiritu mao kini: Sama nga kita makalambigit sa Amahan o sa Anak tungod kay ang matag usa usa ka PERSONA nga adunay hunahuna, emosyon, ug kabubut-on; bisan pa niana kita maka-relate sa Balaang Espiritu ug Siya maka-relate kanato sa inter-personal nga relasyon. Mahimo kitang makig-istorya sa Balaang Espiritu ug Siya makigsulti kanato, ug Siya maka-asoy kanato sa tanang lain-laing mga paagi nga ang mga tawo magkonektar sa usag usa.

(NOT: Niining puntoha, tingali mangutana ka: Aduna ba kitay tulo ka mga Dios – ang Dios nga Amahan, ang Dios nga Anak, ug ang Dios nga Balaang Espiritu? Adunay USA lamang ka Dios, bisan tuod nagpuyo sa Tulo ka Persona. Kini ipasabut ubos sa topiko nga "Trinity" sa Leksyon 6.)

KAMATUORAN 3: ANG BALAAANG ESPIRITU MAO ANG ESPIRITU SA KINABUHI

Ang Balaang Espiritu gitawag nga Espiritu sa Kinabuhi (Roma 8:2), ug ang Iyang nag-unang buluhaton mao ang paghatag og kinabuhi (Juan 6:63). Gikan sa mosunod nga mga bersikulo, ihulagway ang bahin sa Balaang Espiritu:

1. Sa PISIKAL nga paglalang. Genesis 1:2; 2:7; Salmo 104:30

2. Sa ESPIRITUWAL nga paglalang:

(a) Ang Balaang Espiritu nagdala sa bag-ong pagkatawo, diin Siya naghatag ug bag-ong espirituhanong kinabuhi sa matag tawo nga mituo kang Kristo. Juan 3:3, 5; Tito 3:5

(b) Ang Balaang Espiritu mao usab ang responsable sa pagdala sa espirituhanon nga pagbag-o nga nagbag-o sa magtotoo ngadto sa dagway ni Kristo. 2 Corinto 3:17-18

KAMATUORAN 4: ANG BALAAANG ESPIRITU MAO ANG MAGHUHUPAY

Ang pulong nga "Maghuhupay" naghubad sa Griyego nga pulong PARAKLETOS, nga mahimo usab magpasabot nga kauban, giya, katabang, magtatambag, magtutudlo, usa ka tawo nga gitawag sa pagbarug tupad sa usa ka tawo. Sa Juan 14:16 gitawag ni Kristo ang Balaang Espiritu isip "laing

Maghuhupay". Gipunting sa mga eskolar nga sa orihinal nga Griyego nga pinulongan sa Bag-ong Tugon, adunay duha ka pulong nga mahimong hubaron nga "lain" apan kini adunay lain-laing mga kahulogan: ALLOS (lain sa PAREHONG MATANG); ug HETEROS (laing lahi sa KLASE). Si Kristo misaad nga ipadala ang Balaang Espiritu aron mahimong ALLOS PARAKLETOS. Kini nagpasabot nga ang tanan nga si Kristo mao ang unang PARAKLETOS ngadto sa mga tinun-an sa diha nga Siya uban pa kanila sa yuta, ang Balaang Espiritu mahimong laing PARAKLETOS sa tukma nga sama nga matang sa mga Kristohanon karon! Gikan sa mosunod nga mga bersikulo, unsay imong mapaabut karon gikan sa Balaang Espiritu isip imong Maghuhupay?

1. Roma 8:16
2. Efeso 1:13
3. Juan 14:17
4. 1 Corinto 6:19
5. Juan 14:26
6. Juan 16:8-11
7. Buhat 1:8
8. Roma 8:2
9. Roma 8:14
10. Roma 8:26

KAMATUORAN 5: ANG BALANG ESPIRITU MAO ANG MAGHATAG SA ESPIRITUWAL NGA MGA GASAS

Aron mabuhi nga madaugon isip anak sa Dios ug epektibong makaalagad isip disipulo ni Kristo, kinahanglan nimo ang gahum, abilidad ug mga kapanguhaan. Kini gihatag sa Balaang Espiritu pinaagi sa espirituhanong mga gasa nga Iyang gihatag ngadto sa mga magtutuo. Palihug tun-i ang 1 Mga Taga-Corinto 12:4-11 ug tubaga ang mosunod nga mga pangutana:

1. Kinsa lamang ang naghatag ug espirituhanong mga gasa? (bersikulo 4, 7, 11)
2. Unsa ang katuyoan sa espirituhanong mga gasa? (bersikulo 7)
3. Ilista ang pipila sa espirituhanong mga gasa. (bersikulo 8-10)
4. Sa Bag-ong Kinabuhi Libro 9 atong tun-an ang 20 ka espirituhanong mga gasa nga gihisgotan sa Bibliya, giklasipikar ingon sa mosunod:
 - Mga Gasas sa Pag-alagad

Serbisyo
Mga tabang
Paghatag
Kaluoy

Mga pagpang-ayo

- Mga Gasa alang sa Pagtudlo

Pulong sa kaalam
Pulong sa kahibalo
Pag-awhag
Nagkalainlain nga mga dila
Paghubad sa mga dila.

- Mga Gasa para sa Pagpangulo

Pagpangulo
Mga gobyerno
Pagtuo
Mga milagro
Pag-ila.

- Pangunang mga Gasa sa Ministeryo

Mga Apostoles
Mga Propeta
Mga Ebanghelista
Mga Pastor
Mga Magtutudlo

APLIKASYON

Ang Kristohanong kinabuhi mao ang kinabuhi diha sa Balaang Espiritu. Kita gisugo nga mapuno sa Balaang Espiritu (Efeso 5:18); ug kita magpadayon sa pagkinabuhi ug pagbuhat sa gahum sa Balaang Espiritu (Galacia 5:16,22-25).

SAG-ULOHA:

Juan 14:16-17: 16 Ug ako mangamuyo sa Amahan, ug Siya magahatag kaninyo ug laing Magtatabang, aron siya magapabilin uban kaninyo hangtud sa kahangturan-17 ang Espiritu sa kamatuoran, nga ang kalibutan dili makadawat, tungod kay kini dili makakita kaniya ni makaila kaniya. Siya; apan kamo nakaila kaniya, kay siya nagapuyo uban kaninyo ug maanaa kaninyo. — Juan 14:16-17 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 6

KUGMA: LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA TRINIDAD

ATONG nakat-unan nga tulo ka Persona ang angay tawgon nga DIOS, tungod kay sila adunay managsama nga Diyos-kinaiyahan: Diyos Amahan, Diyos Anak, ug Diyos Espiritu Santo. Kini nagpatunghag pangutana: Ang Bibliya ba nagtudlo nga adunay TULO ka DIYOS? Ang tubag DILI. Ug ang katin-awan makita sa kamatuoran bahin sa TRINIDAD. Ang pulong nga "Trinity" dili makita sa Bibliya, apan ang kamatuoran nga gihubit niini klaro nga gitudlo sa Bibliya. Ang kamatuoran sa Trinidad usa ka REBELASYON NGA KAMATUORAN - kini usa ka butang nga dili unta nato madiskobrehan pinaagi sa atong tawhanon nga katarungan o tawhanong pagbati; kini usa ka butang nga gipadayag sa Dios bahin sa Iyang kaugalingon. Tungod lamang kay ang Dios nagpadayag sa kamatuoran sa Trinidad nganhi kanato nga kita midawat niini ug mituo niini. Kinahanglan natong mahibaloan ang lima ka kamatuoran bahin sa Trinidad.

KAMATUORAN 1: ANG TRINIDAD DILI KASABOT NGA TULO KA DIOS

Klaro kaayo sa Bibliya nga adunay USA lang ka DIYOS. Ang mga misupak sa Trinidad nag-akusar sa mga Kristohanon sa pagtudlo ug pagtuo sa tulo ka Diyos. Kinahanglan nga atong ipugos nga kita magtudlo ug motuo nga adunay USA LAMANG KA DIOS, ug ang Bibliya tin-aw nga nagtudlo nga adunay usa lamang ka Dios. Palihug tun-i ang Deuteronomio 6:4; 1 Corinto 8:6.

KAMATUORAN 2: TRINIDAD NAGPASABOT TULO KA PERSONA SA USA KA DIYOS

Ang Trinidad nagpasabot nga adunay USA lamang ka DIOS nga anaa sa TULO KA PERSONA – Amahan, Anak ug Espiritu Santo. Ang Bibliya nga nagtudlo nga ADUNAY USA LANG DIOS mao ra ang Bibliya nga nagtudlo nga adunay TULO KA PERSONA nga nakigbahin sa kinaiyahan sa Usa ka Diyos. Kini mao ang REBELASYON NGA KAMATUORAN; dili unta nato

mahibaloan ang mahitungod sa TULO KA PERSONA gawas nga gipadayag sa Dios ang mahitungod sa Tulo ka Persona sa Bibliya.

Napamatud-an na nato ang pagka-Dios nga Amahan (Leksiyon 3), ang pagka-Dios sa Anak nga si Jesu-Kristo (Leksiyon 4), ug ang pagka-Dios sa Espiritu Santo (Leksiyon 5). Niini nga leksyon kinahanglan natong pamatud-an ang PAGKAHIUSA sa Amahan, Anak ug Balaang Espiritu.

(a) ANG PAGKAHIUSA SA AMAHAN UG SA ANAK.

Si Kristo mitudlo nga Siya ug ang Amahan LABING MGA TAWO sa usag usa, apan sa samang higayon dili sila bulag kondili USA sa usag usa.

- SI KRISTO UG ANG AMAHAN ADUNAY LAHI NGA MGA PERSONA: Juan 5:31,32; Juan 8:17,18

- SI KRISTO UG ANG AMAHAN ADUNAY PAREHONG KINAIYA:

Gibiyabiay sa mga kontra ang ideya sa Trinidad pinaagi sa pagpangutana kung unsa, ingon nila, usa ka yano kaayo nga pangutana sa aritmetika. Nangutana sila: "Ang usa dugang usa ug usa katumbas sa pila?" Ang tubag, siyempre, tulo. Apan ang Trinidad dili bahin sa aritmetika sa tawo. Atong tan-awon ang "aritmetika" ni Kristo

Sa Juan 10:30 si Kristo nag-ingon: "Ako ug ang Amahan usa ra." Ibutang kini sa mga simbolo sa aritmetika:

<i>I</i>	<i>and my</i>	<i>Father</i>	<i>are</i>	<i>One</i>
1	+	1	=	1

JOHN 10:30

Ang mga kontra nag-ingon nga ang gipasabot ni Kristo, "Ako ug ang akong Amahan usa sa katuyoan ug buluhaton." Si Kristo walay gipasabot nga ingon sa gipakita sa Juan 10:31-33. Sa pagkatinuod, ang Iyang mga tigpaminaw nakasabot pag-ayo nga si Kristo nag-angkon sa pagkaparehas sa Dios ug sila misulay sa pagbato Kaniya tungod sa sala sa pagpasipala.

- GIANGKON NI KRISTO ANG PAGKAHIUSA SA AMAHAN. Palihug tun-i ang Juan 14:8-10 .

(b) ANG PAGKAHIUSA SA DIOS UG ANG BALANG ESPIRITU.

- ANG BALANG ESPIRITU USA KA LAHI NGA TAWO GIKAN SA AMAHAN UG SA ANAK. Ang Amahan makapadala sa Balaang Espiritu sa ngalan ni Kristo (Juan 14:26);

ug si Kristo makapadala sa Balaang Espiritu gikan sa Amahan (Juan 15:26). Kini dugang nga gipasabut sa KAMATUORAN 4 sa ubos.

- ANG ESPIRITU SANTO PAREHAS SA GINOO (JEHOVAH): Palihug tun-i ang 2 Corinto 3:16-17.

Sa 2 Corinto 3:16-17 atong makita ang kahiusahan ug pagkatawo sa Dios uban sa Espiritu Santo. Ang gipasabot sa bersikulo 16 mao ang mahitungod kang Moises, kinsa mitangtang sa iyang pandong sa dihang siya miatubang sa Ginoo (Yahweh o Jehovah). Sumala sa 2 Corinto 3:17, kinsa man kining Ginoo (Yahweh o Jehovah)? Si Jehova mao ang Espiritu. Sa laing pagkasulti, si Jehova ug ang Espiritu usa ra.

- Busa, kon ang Amahan ug ang Anak usa ra; ug kon si Jehova nga Ginoo ug ang Espiritu usa ra, nan ang TULO KA PERSONA USA KA DIOS!

KAMATUORAN 3: ANG TRINIDAD GIPAHIBALO SA DAAN NGA TESTAMENTO

(a) Sa unang kapitulo sa Genesis ang kamatuoran sa Trinidad gipasabot na. Palihug tun-i ang Genesis 1:26-27.

Sa bersikulo 26 ang Dios nag-ingon, "Buhaton nato ang tawo sumala sa ATONG dagway, ingon sa ATONG dagway...." Kang kinsa nakigsulti ang Dios? Ang mga kaaway nag-ingon nga ang Diyos nakigsulti sa mga anghel. Dili mahimo, tungod kay sa bersikulo 27 WALA nag-ingon, "Busa gibuhat sa Dios ang tawo sa ILANG dagway, sa dagway sa Dios UG MGA ANGHEL gibuhat niya siya...." Hinunoa, ang bersikulo 27 nag-ingon, "Busa gibuhat sa Dios ang tawo sa IYANG dagway, sa dagway sa DIOS gibuhat niya siya...."

(b) Palihog tun-i usab ang Genesis 3:22-23 . Matikdi ang paggamit sa dinaghan (plural) sa bersikulo 22 (sa diha nga ang Dios namulong ingon nga usa ka UNANG TAWO) ug ang tinagsa (singular) sa bersikulo 23 (sa diha nga ang Dios gihulagway sa IKATULONG PERSONA). Pinaagi sa dalan, kini usa ka maayong paghulagway sa Balaod 2: Balaod sa Pinulongan sa paghubad - kinahanglan nato masabtan ang GRAMATIKA niini nga mga bersikulo. Kung ang Dios namulong sa DINAGHAN (PLURAL) sa unang persona ug kung ang Dios gihulagway nga TINAGSA (SINGULAR) sa ikatulo nga persona, mahimo nga kita adunay paglapas sa gramatika, o kita adunay usa ka timaan sa Trinidad - nga adunay USA ka DIYOS, ug kining usa ka Dios naghisgot bahin sa. Iyang kaugalingon nga labaw pa sa usa. tawo

(c) Itandi ang susamang paggamit sa dinaghan (plural) ug tinagsa (singular) sa Genesis 11:5-8 .

(d) Genesis 1:1,2 nagpasabot sa labing menos DUHA ka PERSONA sa Trinidad: Dios nga Amahan (bersikulo 1) ug ang Balaang Espiritu (bersikulo 2).

(e) Ang Proverbio 30:4 nag-ila sa pagkaanaa sa AMAHAN ug sa ANAK.

KAMATUORAN 4: ANG TRINIDAD GIPASABOT SA BAG-ONG TESTAMENTO.

(a) Sa Bag-ong Tugon adunay mga tudling nga nag-angkon sa panaghiusa sa Tulo ka Persona sa Trinidad. Gikan sa mosunod nga mga bersikulo, palihog ipakita kon sa unsang paagi ang panaghiusa sa Tulo ka Persona gituohan o gipasabot. Mateo 28:19; 2 Corinto 13:14; 1 Pedro 1:2

(b) Sa panahon sa Bautismo ni Jesus atong makita ang Tulo ka Persona nga naglihok nga magkauban: ang AMAHAN nga nagsulti gikan sa langit ug ang ESPIRITU SANTO sama sa salampati nga mikunsad sa ANAK. Mateo 3:16-17

(c) Ang LABING KINAHANGLAN nga mga PERSONA sa Trinidad klaro kaayo nga gipakita sa Juan 14:16-17. Note: Dinhi, atong makita ang TULO KA PERSONA nga nagbuhat ug lahi ug lahi nga mga buhat: Si JESUS nag-ampo sa AMAHAN nga ipadala ang ESPIRITU SANTO sa mga disipulo.

(d) Usa ka makatabang nga ilustrasyon

Ang TRAYANGGULO naghatag ug makatabang nga ilustrasyon. Adunay usa lamang ka TRAYANGGULO (may usa lamang ka DIYOS) apan kini gihimo sa TULO ka ANGGULO (adunay TULO KA PERSONA nga nakigbahin sa kinaiya sa Dios), apan ang tulo ka anggulo (Tulo ka Persona) konektado sa usa ka panaghiusa nga permanente ug nga dili mabulag sa usag usa.

Ang ubang mga tawo dili ganahan sa pulong nga misteryo, apan kini nga pulong naghulagway sa kamatuoran sa Trinidad. Ang sama nga Bibliya nga nagsulti kanato nga adunay USA lamang ka DIYOS mao usab ang Bibliya nga nagsulti kanato nga TULO KA PERSONA ang gitawag nga Dios. Giunsa nimo pagpahiyon kining duha nga daw nagkasumpaki nga kamatuoran? Sa tawhanong pagkasulti, dili nato mahimo. MISTERYO kini, apan mituo kita niini tungod kay ang Dios mismo ang nagpadayag niini kanato diha sa Bibliya.

KAMATUORAN 5: ANG TRINIDAD GIPAKITA SA NAHIUSANG BUHAT SA TULO KA PERSONA

Sa Leksyon 3 atong gitun-an ang tulo ka mga buhat sa Dios, isip Tiglalang, Tigpanalipod, ug Manunubos. Gipakita sa Bibliya nga ang Tulo ka Persona managsama nga responsable niini nga mga buhat.

1. MAGBUHAT

Dios nga Amahan ug ang Balaang Espiritu (Genesis 1:1,2); ang Anak (Hebreohanon 1:8, 10).

2. TIGPALUYO

Ang Amahan (Salmo 36:6); ang Anak (Hebreohanon 1:3); ang Espiritu Santo (Salmo 104:30).

3. MANUNUBOS

Ang Amahan (Juan 3:16); ang Anak (1 Pedro 3:18); ang Espiritu Santo (Hebreohanon 9:14).

APLIKASYON

(a) Ang Trinidad maoy usa ka GIPADAYAG NGA KAMATUORAN nga angay tuohan, Tungod kay:

- Ang Dios sa Iyang Pulong nagsulti kanato nga adunay USA KA DIYOS;
- Siya nagsulti kanato sa Iyang Pulong nga TULO KA PERSONA ang angay tawgon nga Dios;
- Siya nagsulti kanato nga ang Tulo ka Persona USA; Busa kami nagtuo ug nagtudlo niini nga mga kamatuoran isip Trinidad o Tulo ka Persona-Sa-Usa ka Dios.

(b) Ang Trinidad kanunay magpabilin nga MISTERYO. Sa pila ka adlaw sa langit ang Dios mohimo sa tanan nga matin-aw, apan dinhi sa yuta kinahanglan nga mapaubsanon natong dawaton nga ang Trinidad usa ka misteryo nga dili nato hingpit nga mapatin-aw.

(c) Sa atubangan sa TULO KA PERSONA SA DIOS ang atong labing maayo nga kinaiya ug postura kinahanglan mao ang pagsimba ug pagpasalamat, ilabi na mahitungod sa atong kaluwasan. Kita nagsimba ug nagpasalamat sa AMAHAN sa pagplano sa atong kaluwasan bisan sa wala pa ang pagkatukod sa kalibutan; nagsimba ug nagpasalamat kita sa ANAK sa pagtuman sa atong kaluwasan didto sa Krus; ug kami nagsimba ug nagpasalamat sa BALAANG ESPIRITU sa pagpadapat sa maong kaluwasan sa among mga kasingkasing.

(d) Ang kamatuoran sa Trinidad gipakita sa labing praktikal nga paagi diha sa PAG-AMPO: Kita nag-ampo SA AMAHAN (Mateo 6:9), kita nag-ampo sa ngalan ni JESU-KRISTO ANG ANAK (Juan 16:24), ug kita nag-ampo uban sa tabang ug giya sa BALAANG ESPIRITU (Roma 8:26,27).

DUHA KA KOMON NGA SAYOP

Bisan tuod kita mahimong mogamit ug yutan-ong ilustrasyon (sama sa triyanggulo) aron sa pagtabang kanato sa pagsabot sa usa ka paagi sa kamatuoran sa Trinidad, kita kinahanglang mapaubsanong moangkon nga kini magpabiling misteryo. Kay unsaon nga ang USA mahimong TULO, ug ang TULO mahimong USA sa samang higayon? Sa atong pagsulay sa paghimo sa

Trinidad nga medyo mas masabtan, kita kinahanglan nga magbantay sa duha (taliwala sa daghang) komon nga mga sayop.

SAYOP #1: TULO KA DIOS (TRITHEISM)

Sa atong paghatag ug gibug-aton nga ang Amahan mao ang Dios ug ang Anak mao ang Dios ug ang Balaang Espiritu mao ang Dios mahimo natong itudlo nga kita adunay Tulo ka Dios. Si Dr. Norman Geisler nagpatin-aw: "Ang Tulo ka Dios (triteismo) mao ang pagtuo nga adunay tulo ka mga diyos o tulo ka bulag nga mga binuhat diha sa pagka-Dios. Diyutay ra, kon aduna man, ang naghunahuna niini nga panglantaw, bisan tuod sa wala tuyoa daghan ang nahulog niini sa pulong pinaagi sa ilang walay pagtagad nga pinulongan mahitungod sa pagka-Dios. . Pinaagi sa hustong pagpasiugda sa tulo ka persona ingong lahi, sayon nga masulod sa pinulongan sa triteismo, nga sayop nga nagpahayag ug tulo ka managlahing binuhat." (Systematic Theology, Tomo 2, panid 195)

SAYOP #2: MODALISMO

"Ang modalismo nag-ingon nga ang Dios usa lamang ka tawo nga nagpakita sa lain-laing mga paagi o mga tahas sa lain-laing mga panahon sa balaan nga ekonomiya, diin kini nakuha ang titulo nga 'Economic Trinity,' nga sukwahi sa ontological Trinity sa orthodox theology." (Geisler, loc. cit.)

Usa ka komon kaayo nga modalistic nga paghulagway sama niini: "Ako usa ka tawo, apan ako usa usab ka anak nga lalaki, ako usab usa ka bana, ug ako usa usab ka amahan." Unsay sayop niini nga ilustrasyon? Gihatagan ug gibug-aton niini ang USA KA PAGKATAWO apan wala kini makaila sa TULO KA KATAWHAN. Sa Balaang Trinidad, ang Amahan dili ang Anak dili ang Balaang Espiritu; ang tanan nga Tulo ka Persona managlahi apan usa sila ka DIYOS.

Ang "ONENESS" nga grupo naghimo ug sayop sa MODALISMO kay dili sila motuo sa kalainan sa TAWO. Sila nagtudlo nga ang Amahan mao si Jesus ug mao ang Balaang Espiritu. Ang uban kanila nagpatin-aw niining paagiha: Sa Daang Tugon, ang Dios milihok isip Amahan; sa Bag-ong Tugon, ang Dios milihok isip Anak; ug karon ang Dios naglihok isip Balaang Espiritu. Ang tudling sa Juan 14:16-17 nagbutyag sa kasaypanan sa "PAG-USA" nga grupo, tungod kay kini nga mga bersikulo nagpakita nga ang TULO KA LABING KINAHANGLAN dungan nga naglihok ug nakig-uban sa usag usa.

(Alang niadtong gustong magtuon pa niini nga topiko, palihog konsultaha ang standard systematic theology texts sama sa Dr. Geisler's Systematic Theology, diin ang ubang mga sayop mahitungod sa Trinity gilista ug gihubit, nga mao ang: *Arianism, Docetism, Nestorianism, Monophysitism, Patripassianism, Monothelitism, Apollinarianism, Subordinationism, Monarchianism, Adoptionism, Binitarianism.*)

PALIHOG TUN-I ANG MGA DIAGRAM

1. Ang TRINIDAD nagpasabot nga TULO KA PERSONA nakigbahin sa samang kinaiya sa

DIOS, apan DILI sila 3 ka Diyos, hinuon 3 sila ka Persona nga nahiusa sa TRI-HIUSA SA USA KA DIYOS.

2. Ang TRINIDAD nagpasabot nga adunay mga kalainan sa mga PERSONA. Busa, ang Amahan DILI ang Anak, dili ang Balaang Espiritu; ang Anak DILI ang Amahan, dili ang Espiritu Santo; ang Balaang Espiritu DILI ang Amahan, dili ang Anak. Apan ang Amahan MAO ANG DIOS, ang Anak MAO ANG DIOS, ang Balaang Espiritu MAO ANG DIOS, nahiusa isip USA KA DIOS sa Tri-Usa nga gitawag nato og TRINIDAD.

3. Ang TRINIDAD isip pulong dili makita sa Bibliya. Apan ang kamatuoran ug katinuoran sa TULO KA PERSONA NGA NAHIUSA SA USA KA NGALAN SA DIOS klaro kaayo nga gipadayag sa Mateo 28:19.

4. Gikan sa una hangtod sa kataposang mga kapitulo sa Bibliya atong makita ang TULO KA PERSONA SA TRINIDAD kanunay nga naglihok nga magkauban (Genesis 1:1-3; Pinadayag 1:4, 5).

SAG-ULOHA:

Mateo 28:19: Busa panglakaw kamo ug paghimog mga tinun-an sa tanang kanasuran, nga magabautismo kanila sa ngalan sa Amahan ug sa Anak ug sa Espiritu Santo. — Mateo 28:19 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

- (1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug
- (2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 7**PANGPUNTING NGA TUDLO: LIMA KA KAMATUORAN BAHIN SA TAWO**

ANG TAWO mao ang purongpurong nga himaya sa kabuhatan sa Dios. Sa tanan nga gilalang sa Diyos, ang mga tawo mao ang labing bililhon. Giunsa nato pagkahibalo niini? Nasayud kita niini gikan sa kinatas-ang pagpasundayag sa gugma, nga gipakita sa Dios ngadto sa mga tawo sa dihang Iyang gihatag ang Iyang bugtong Anak alang sa ilang pagtubos. Busa, makapangutana kita uban sa Salmista: "Unsa ba ang tawo, nga ikaw, Oh Dios, mahunahunaon man kaniya?" (Salmo 8:4). Ang atong tubag niini nga pangutana kinahanglang maglakip ug lima ka kamatuoran bahin sa tawo. (Palihug timan-i: Niini nga leksyon, ang pulong nga "lalaki" gigamit sa tradisyonal nga inklusibo nga diwa sa "lalaki ug babaye".)

KAMATUORAN 1: ANG TAWO GILALANG SA DIOS.

Sa ilang paningkamot sa paglikay sa kamatuoran nga gilalang sa Diyos ang tanang butang, daghang siyentista ang nagtuo sa teoriya sa ebolusyon, nga pinaagi niini (sila nag-ingon) ang tanan, lakip ang tawo, mitungha pinaagig sulagma nga higayon, nga walay tigdesinyo o tiglalang. Apan, daghang siyentista ang nagsalikway sa teoriya sa ebolusyon. Nagtuo sila nga ang tanan nga butang sa uniberso nagapakita sa intelihente nga desinyo, nga nagatudlo sa usa ka Maalam, Gamhanan sa tanan nga Magbubuhay ug Tigdesinyo. Pananglitan, ang teistiko nga mga siyentipiko nangutana: "Mahanduraw ba nimo ang usa ka relo nga walay tigbuhay og relo? Ang tawo mas komplikado kaysa usa ka relo." Ang Bibliya nagpadayag kanato niini nga kamatuoran: Gilalang sa Diyos ang tawo. Gikan sa Genesis 1:26-27 palihog matikdi ang mosunod:

- (a) Ang tawo gilalang sa dagway sa Diyos (mahimong hisgotan sa Kamatuoran 2).
- (b) Ang tawo gilalang aron magmando sa mga binuhay sa Dios, ingon nga magtatan-aw ug manedyer ug magbalantay sa Dios
- (c) Ang tawo naglangkob sa lalaki ug babaye. Adunay mga hiyas nga gihatag sa Dios sa lalaki, ug adunay mga hiyas nga gihatag sa babaye; ug silang duha gihatagan sa ilang kaugalingong mga buluhaton, aron ilang makaplakan ang kinabuhi ug relasyon nga gituyo sa Dios alang kanila. Ang kinatas-ang tumong sa Diyos alang kanila makab-ot lamang kon sila magtinabangay. Kon mag-away sila sa usag usa o makigkompetensya, dili nila masinati ang dakong katuyoan ug panalangin sa Diyos sa ilang kinabuhi. Sayop ang pagtuo nga ang lalaki mao ang kanunay nga hari ug ang babaye usa lamang ka ulipon ug himan sa lalaki. Sayop sab ang pagtuo nga ang mga babaye kinahanglang moparehas ug mosundog sa mga lalaki sa tanang butang. Sa plano sa Dios, ang mga lalaki ug mga babaye manag-uban ug sila kinahanglan nga adunay pagtinahuray ug pagtinabangay.

KAMATUORAN 2: ANG TAWO GILALANG SUMALA SA DAGWAY SA DIOS.

Sa tanang linalang sa Diyos, ang tawo lamang ang gihatagan ug kinaiya ug personalidad sa Diyos. Gikan sa Genesis 1:26-27 atong makat-unan nga gilalang sa Dios ang tawo sa Iyang kaugalingong dagway. Unsa nga mga hiyas o mga hiyas ang gilakip niini nga hulagway?

1. ESPIRITUWAL NGA HULAGWAY

(a) Bisan tuod ang tawo gilalang gikan sa abog sa yuta, siya adunay butang nga mas permanente kay sa iyang materyal nga pisikal nga lawas. Sumala sa Genesis 2:7, unsang espirituwal nga “sangkap” ang gihatag sa Diyos sa tawo sa iyang paglalang? Genesis 2:7

(b) Sa Bag-ong Tugon, gilain ni Kristo ang duha ka bahin sa tawo: usa ka pisikal nga sangkap (lawas) ug usa ka espirituhanon nga sangkap (kalag). Mateo 10:28

(c) Ang Bag-ong Tugon nagpadayag nga ang tawo naglangkob sa usa ka tulo nga personalidad nga naglangkob sa lawas, kalag ug espiritu. 1 Tesalonica 5:23

- Ang LAWAS mao ang pisikal nga "balay" sa buhi nga tawo nga naglangkob sa dili materyal nga kalag ug espiritu. Pinaagi sa lawas ang usa ka tawo adunay kalabotan sa pisikal nga palibot ug sa mga butang nga naa niini. Kon ang kalag ug espiritu sa usa ka tawo mobiya sa pisikal nga lawas, ang lawas mamatay; apan ang kalag ug espiritu mabuhi sa kahangturan.

- Ang KALAG mao ang may kalabutan sa kaugalingon ug sa ubang mga tawo; Ang kalag mao ang dapit sa kaamgohan sa palibot (pinaagi sa lima ka pisikal nga mga igbalati: panan-aw, pandungog, pagpanimaho, pagtilaw, paghikap) ug pagkahibalo sa kaugalingong kabubut-on. Ang kalag adunay katakos sa panghunahuna, emosyon, determinasyon, memorya ug imahinasyon, ug konsensya.

- Ang ESPIRITU mao ang may kalabutan sa Dios ug sa espirituhanon nga mga kamatuoran.

2. INTELEKTUWAL NGA HULAGWAY

Ang tawo gilalang uban ang gahum sa pagkahibalo, ug siya gihatagan ug kahibalo sa Dios. Kini nga intelektuwal nga imahe nadaot sa dihang ang tawo nahulog sa sala. Ang pagpasig-uli niini nga kahibalo maoy usa sa mga tumong sa pagbag-o ni Kristo nga buhat. Palihog tun-i ang Colosas 3:10 .

3. MORAL NGA HULAGWAY

(a) Ang tawo gilalang nga adunay kagawasan sa pagpili, nga nagpasabot sa kagawasan ug abilidad sa pagpili inubanan sa tulubagon sa matag pagpili. Kining gawasnong kabubut-on naghimo sa mga tawo nga tinuod nga tawo ug dili mga robot o makina. Sumala sa Genesis 2:16-17, ang unang tawo nga si Adan gihatagan ug kahigayonan sa sayo pa kaayo sa paggamit sa iyang kagawasan sa pagpili. Kini nga oportunidad miabut sa porma sa usa ka sugo, usa ka pagdili mahitungod sa usa ka partikular nga kahoy nga gitawag og Kahoy sa Kahibalo sa Maayo ug Dautan. Genesis 2:16-17

(b) Ang moral nga hulagway nagpasabot usab nga sa sinugdan ang Diyos naghatag sa tawo ug pipila ka hingpit nga moral nga mga hiyas. Ang Efeso 4:24 naghigot ug duha ka hiyas – pagkamatarong ug pagkabalaan; kini sila nawala tungod sa sala, apan sila ipahiuli pinaagi ni Kristo.

KAMATUORAN 3: ANG TAWO NAHULOG SA SALA UG NAWALA ANG IYANG ORIHINAL NGA PAGKAHINGPIT UG KAHIMTANG

1. Ang tanan nga gibuhay sa Dios, lakip ang tawo, maayo ug hingpit sa sinugdan. Genesis 1:31
2. Human ang tawo nahulog sa sala, unsa nga mga sangputanan ang gidala sa sala ngadto sa katawhan ug sa tibuok yuta? Genesis 3:17-19; 6:5
3. Sa wala pa siya mahulog sa sala, unsa ang kahimtang sa tawo? Genesis 1:26; Salmo 8:6
4. Human ang tawo motugyan sa tentasyon ni Satanas, ang bitin, unsang awtoridad ug gahom ang giangkong ni Satanas sa kalibotan? Lucas 4:5-6

KAMATUORAN 4: ANG TAWO MATUBOS GIKAN SA SALA

Sa mismong adlaw nga ang tawo nahulog sa sala, gipahibalo sa Dios ang Iyang plano sa pagtubos sa tawo. Kini nga plano nakasentro sa umaabot nga Binhi (Anak) sa babaye. Sa Daang Tugon wala dayon mailhi o masabtan kung kinsa kini nga Binhi. Ang Bag-ong Tugon nagpadayag nga kini mao si Jesu-Kristo, nga natawo sa usa ka ulay. Genesis 3:15; Galacia 4:4,5; Mateo 1:21. Pahinumdom: Dugang pa mahitungod niini sa ulahi ubos sa hilisgutan: “Lima ka mga Kamatuoran mahitungod sa Kaluwasan” (Leksyon 12).

KAMATUORAN 5: ANG TAWO MABALIK SA IYANG ORIHINAL NGA KAHIMTANG UG PAGKAHINGPIT

1. Ihulagway ang sumbanan sa kahingpitan diin ang Diyos naglalang pag-usab sa mga tawo. Roma 8:29; Efeso 4:13. Si Kristo mao ang sumbanan sa Dios, ug ang katuyoan sa Dios mao

ang paghimo sa matag Kristohanon nga mausab aron mahimong sama sa Iyang Anak sa Iyang hingpit nga pagkatawhanon.

2. Unsang posisyon ang mahuptan sa umaabot niadtong mga hingpit diha kang Kristo? Roma 8:16-17; Pinadayag 2:26-27; 3:21; 21:1-5; 22:3-5. Ang tinubos nga katawhan mopuyo uban sa Diyos ug maghari uban Kaniya hangtod sa kahangtoran sa walay kataposang gingharian sa Diyos!

APLIKASYON

Para sa atong aplikasyon, atong pamalandungan ang mosunod nga mga komento ni James Montgomery Boice sa Salmo 8:

Ang [Salmo 8] nagbatbat sa [tawo] ingong “ubos ug diyutay kay sa langitnong mga linalang” imbes nga “hataas ug diyutay kay sa mga mananap.” Mahimong sukwahi ang pagsulat niini. Kon ang tawo tinuod nga tigpataliwala, ingon sa gihuptan sa salmo, tukma unta nga ihulagway siya ingong mas taas ug diyutay kay sa mga mananap imbes nga ubos ug diyutay kay sa mga manulonda. Apan wala kini, ug ang rason nga dili mao nga, bisan pa nga ang mga lalaki ug mga babaye gihatagan og posisyon sa tunga-tunga sa mga anghel ug sa mga mananap, bisan pa niana espesyal nga pribilehiyo ug katungdanan sa katawhan ang paghangad sa itaas ngadto sa mga anghel (ug sa unahan sa mga anghel ngadto sa Ang Dios, sa kang kinsang dagway gibuhang ang mga babaye ug lalaki), kay sa ubos ngadto sa mananap. Ang resulta mao nga sila mahimong mas sama sa Dios kay sa mas mapintas nga mananap sa ilang kinaiya.

Si Boice nagpadayon sa pagpatin-aw:

Ang mga tawo sa Kasadpan nakalimot sa Diyos. Wala na nila ilha nga ang tawo gilalang sa dagway sa Dios, nga ang labing importante nga tumong sa kinabuhi mao ang "paghatag ug himaya sa Dios ug pagdawat sa Iyang panalangin hangtud sa kahangturan." Ilang gipapas ang Dios gikan sa ilang sosyal nga kahimatngon. Apan, sa ilang pagdumili sa pagtan-aw ngadto sa Dios sa pagdawat gikan Kaniya sa tukma nga pag-ila sa ilang kaugalingon ug sa ilang tinuod nga bili, sila karon nagtan-aw sa atbang nga direksyon. Gitamay nila ang mga hayop, ug didto nila nakuha ang ilang kaugalingon nga pag-ila, ingon bahin sa gingharian sa mga hayop.

Kana ang tanan nga gipasabut sa ebolusyon. Biyai ang Diyos, ug ang bugtong teoriya nga nahabilin aron tuohan mao ang ebolusyon. Sumala niini nga teoriya, kita mas taas og gamay kay sa mga mananap. Gawas pa niana, tungod kay giisip nato ang atong kaugalingon nga mga mananap, nagsugod usab kita sa paggawi sama sa mga mananap. Sa pagkatinuod, mas daotan kini kay sa mga mananap, tungod kay ang tawo nagbuhang na ug mga butang nga dili gayod mahimo sa mga mananap; (*James Montgomery Boice, An Expository Commentary on the Psalms, Tomo 1, pp. 71-72*).

SAG-ULOHA: Salmo 8:4-5

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 8

PAGPUNTING SA TUDLO: LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA MGA BUTANG

PINAAGI sa "mga butang" atong gipunting ang tanang binuhat gawas sa mga tawo ug mga espiritu sa yuta ug langit ug sa mga utlanan sa kawanangan - buhi nga mga butang sama sa mga tanom, mga bulak, mga kahoy, mikroskopikong kinabuhi, mga langgam, mga mananap, ug mga butang nga walay kinabuhi sama sa mga bato. , suba, planeta, bituon, ug galaksiya. Kinahanglan natong mahibaloan ang lima ka kamatuoran bahin sa mga butang.

KAMATUORAN 1: ANG MGA BUTANG NAGPAKITA SA HIMAYA SA DIOS

Samtang mainampingong nag-obsarbar sa mga butang sa atong palibot, unsang kamatuoran ang angay natong makita? Salmo 8:1; Salmo 19:1; Roma 1:20

TINUOD 2: MGA BUTANG NGA NAGTUBAG SA PANGINAHANGLAN SA TAWO.

1. Sumala sa plano sa Dios, sa unsang paagi mahatag ang pisikal nga panginahanglan sa tawo sa pagkaon? Genesis 1:29; Genesis 9:3

2. Ang Dios nagbuhat dili lamang sa mga tanom ug mga kahoy alang sa pagkaon; Gibuhat usab niya ang mga tanom ug mga kahoy nga nindot tan-awon. Sa unsang paagi kining matahom nga tanom ug mga kahoy nakatagbaw sa intelektwal ug katahom nga pagbati sa tawo? Genesis 2:9

3. Tan-awa pag-usab ang Genesis 2:9. Sa unsang paagi ang kahoy sa kinabuhi ug ang kahoy sa kahibalo sa maayo ug daotan makatubag sa espirituwal ug moral nga mga panginahanglan sa tawo? Tubag: Kini nga mga kahoy naghatag sa tawo ug higayon sa paggamit sa moral nga pagpili.

4. Sa unsang paagi ang posisyon sa tawo isip magmamando sa yuta makatubag sa iyang mas taas nga panginahanglan sa pagtubo, panimpalad ug pagkamamugnaon? Genesis 1:28

5. Sa katingbanan: Pinaagi sa mga butang nga Iyang gibuhay, gitubag sa Dios ang mga panginahanglan sa tawo – pagkaon alang sa iyang pisikal nga kinabuhi; matahum nga mga butang alang sa iyang gugma sa katahum; pinili nga mga butang alang sa iyang moral nga gahum; ug gobyerno ug pagmando alang sa iyang mga abilidad sa paglalang. Unsa ka kompleto ug kahibulongan ang tubag sa Dios sa mga panginahanglan sa mga tawo nga Iyang gilalang!

KAMATUORAN 3: ANG MGA BUTANG HINUNG DANON NGA NAG DEPENDE SA USAG-USA

Ang mga tawo karon nakaamgo na sa kamahinungdanon sa relasyon sa tanang binuhay ngadto sa usag usa (ecology). Pananglitan, ang kalasangan makaapekto sa suplay sa tubig. Kung ang mga kalasangan malaglag ang tubig sa yuta mounlod sa lawom sa yuta o mawala sa hingpit; Ang tubig sa ulan dili matipigan, hinuon, kini maoy hinungdan sa kalit nga pagbaha nga nakahatag ug dakong kadaot sa kinabuhi ug kabtangan.

(1) Bisag wala gisulat ang Bibliya aron ipatin-aw ang ekolohiya, adunay mga teksto nga nagpakita sa pagtagad sa Diyos sa hustong pagkabalanse sa kinaiyahan. Palihug tun-i ang Genesis 2:15. Sa unsang paagi ang doble nga responsibilidad sa tawo (sa pagtrabaho o pag-uma sa yuta, ug pag-atiman o pag-atiman sa tanaman) nagpakita sa kahingawa sa Diyos sa ekolohiya?

(2) Sa unsang paagi ang sugo sa Deuteronomio 20:19-20 nagpakita sa kahingawa sa Diyos sa relasyon tali sa tawo ug sa mga kahoy?

(3) Bisan ang yuta adunay hinatag-sa-Diyos nga katungod sa pagpahulay. Unsa sa imong hunahuna ang katuyoan sa balaod sa igpapahulay alang sa yuta? Levitico 25:2-4

(4) Klaro ang leksyon. Mahimo natong gamiton ang mga butang, apan sa samang higayon, kinahanglan natong atimanon kini. Ubos niining tukma nga pag-atiman moabut ang kamahinungdanon sa paghunong sa tanan nga mga matang sa polusyon, labi na sa hangin ug tubig. Kon dili nato atimanon ang atong hangin ug tubig, sa dili madugay atong gub-on ang kalibotan diin nagsalig ang atong pisikal nga kinabuhi.

TINUOD 4: ANG MGA BUTANG KINAHANGLANG ALIMAHON PINAAGI SA SAKTONG PAGDUMALA.

1. Ang pagkatinugyanan nagpasabot nga dili kita tag-iya sa kabuhatan, apan gibutang kita isip mga manedyer sa paglalang sumala sa katuyoan sa Tag-iya ug Magbubuhay. Gikan sa mosunod nga

mga bersikulo, ipakita kon kinsa ang Tag-iya, ug unsa ang mga butang nga Iyang gipanag-iya. Salmo 24:1; Salmo 50:10-12

2. Tungod kay ang Dios ang tag-iya sa tanan ug kita mga tinugyanan lamang, unsaon nato pagdumala ang Iyang mga butang? 1 Timoteo 6:17,18; Efeso 4:28; Lucas 3:10,11

KAMATUORAN 5: ANG TANANG BUTANG PAGABAG-OHON

1. Tungod sa sala sa tawo, unsay nahitabo sa unang linalang sa Diyos? Genesis 3:17-19; Roma 8:19-21

2. Ang Dios nagplano sa paghimo ug bag-ong langit ug bag-ong yuta sa kataposan sa panahon. Ihulagway kon sa unsang paagi ang bag-ong langit ug bag-ong yuta mahimong lahi gikan sa daan? Pinadayag 21:4-5

3. Tungod sa plano sa Dios, unsaon nato pagkinabuhi karon? 2 Pedro 3:13-14

APLIKASYON

Ang Roma 1:20 nagsulti kanato: “Kay sukad sa pagkabuhat sa kalibutan ang Iyang (Dios) dili makita nga mga hiyas tin-aw nga makita, nga masabtan pinaagi sa mga butang nga gibuhay, bisan ang Iyang walay kataposang gahom ug pagka-Dios...” Ang modernong siyensiya nagtabang kanato sa pabilhan ang gahom ug kaalam sa Diyos sa kalalangan.

Kamo nga nahigugma sa siyensiya makatagamtam sa mosunod nga katin-awan. Bisan pag atong isalikway ang atong pagtuo sa Diyos, nadiskobrehan sa mga siyentista ang ilang gitawag nga ANTROPIKO NGA PRINSIPYO sa tibuok kalalangan. Kini ang katin-awan ni Dr. Norman L. Geisler:

Ang *anthropic nga prinsipyo* (*Griyego: anthropos, "tawo"*) nag-ingon nga ang uniberso giandam gikan sa sinugdanan alang sa kinabuhi nga makita sa kinatibuk-an ug sa kinabuhi sa tawo ilabi na...

... Aron ang kinabuhi molungtad sa karon nga panahon, ang dili katuohan nga mga butang kinahanglan nga naglungtad sa sinugdanan sa uniberso.

1. Ang oxygen naglangkob sa 21 porsyento sa atmospera. Kung 25 porsyento, mobuto ang sunog, kung 15 porsyento, maghuot ang mga tawo.

2. Kung ang puwersa sa grabidad mausab sa 1 ka bahin sa 10 ngadto sa ika-40 nga gahum (kana ang 10 nga gisundan sa kap-atan ka sero), ang adlaw dili maglungtad, ug ang bulan mahagsa sa yuta o sa kawanangan (Heeren, 1966). Bisan ang gamay nga pag-usbaw sa puwersa sa grabidad moresulta sa tanang bituon nga mas dako pa kay sa atong adlaw,

uban sa epekto nga ang adlaw mosiga nga kusog kaayo ug dili-makataronganon aron masustiner ang kinabuhi.

3. Kung ang sentripugal nga puwersa sa mga lihoc sa planeta dili tukma nga magbalanse sa mga puwersa sa grabidad, walay mahimo nga mahuptan sa orbito libot sa adlaw.
4. Kon ang uniberso molapad sa gikusgon nga usa ka milyon nga mas hinay kay niini, ang temperatura sa yuta mahimong 10,000 C. (ibid. 185).
5. Ang kasagarang gilay-on tali sa mga bituon sa atong galaksiya nga 100 bilyones ka bituon maoy 30 trilyong milya. Kon kana nga distansiya usbon ug diyutay, ang mga orbito mahimong dili-takdo, ug adunay grabeng kausaban sa temperatura sa yuta. (Ang pagbiyahe sa space shuttle speed, napulo ug pito ka libo ka milya kada oras o lima ka milya kada segundo, mokabat ug 201,450 ka tuig aron makabiyahe ug 30 trilyon ka milya.)
6. Bisan unsa sa mga balaod sa pisika mahimong gihulagway nga usa ka function sa velocity sa kahayag (karon gihubit ingon nga 299,792,458 milya sa usa ka segundo). Bisan ang gamay nga kausaban sa katulin sa kahayag makausab sa uban nga mga makanunayon ug makapugong sa posibilidad sa kinabuhi dinhi sa yuta (Ross, 126).
7. Kon si Jupiter wala sa iyang kasamtangang orbito, kita bombahan sa space material. Ang gravitational field ni Jupiter naglihok isip cosmic vacuum cleaner, nagdani sa mga asteroid ug mga kometa nga moigo sa yuta (ibid., 196).
8. Kon ang gibag-on sa crust sa yuta mas dako, sobra nga oxygen ang mabalhin ngadto sa crust aron sa pagsuporta sa kinabuhi. Kung kini mas nipis, ang bolkan ug tectonic nga kalihokan makahimo sa kinabuhi nga dili mapadayon (ibid., 130).
9. Kon ang pagtuyok sa yuta molungtad ug labaw sa 24 ka oras, ang kalainan sa temperatura mahimong dako kaayo tali sa gabii ug sa adlaw. Kung ang panahon sa pagtuyok mas mubo, ang katulin sa hangin sa atmospera labi ka dako.
10. Ang mga kalainan sa temperatura sa ibabaw mahimong dako kaayo kon ang axial tilt sa yuta mausab og gamay.
11. Kon adunay daghan kaayo nga kilat, adunay daghan nga kalayo; ang gamay nga kilat, mas gamay ang nitrogen sa yuta.
12. Kon daghan kaayog linog, daghan kaayong kinabuhi ang mawala. Kung adunay gamay nga linog, ang mga sustansya gikan sa ilawom sa dagat dili makaabut sa mga kontinente pinaagi sa tectonic uplift. Bisan ang mga linog gikinahanglan aron mapadayon ang kinabuhi nga atong gitagamtam. (Gikan sa *Baker Encyclopedia of Christian Apologetics ni Norman L. Geisler*)

PERSONAL NGA PANGUTANA ARON MATUBAG:

Sa unsang paagi ang anthropic nga prinsipyo magpalihok kanato sa pagsimba ug paghigugma ug pag-alagad sa Diyos nga labaw pa?

SAG-ULOHON:

2 Pedro 3:13-14: 13 Bisan pa niana kita, sumala sa Iyang saad, nagpaabut sa bag-ong mga langit ug usa ka bag-ong yuta diin nagapuyo ang pagkamatarung. 14 Busa, mga hinigugma, nga nagapaabut niining mga butanga, pagkugi ka nga makaplagaan niya diha sa pakigdait, nga walay buling ug walay ikasaway. — 2 Pedro 3:13-14 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

- (1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug
- (2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 9

PAGPUNTING NGA TUDLO: LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA MGA ANGHEL

ADUNAY daghang interes sa mga anghel sa mga salida ug salida sa telebisyon karon. Kadaghanan sa mga istorya bahin sa mga anghel nagtratar kanila ingon nga sila sama sa mga tawo nga nagbansay pa o nag-agi sa usa ka panahon sa pagsulay. Gikan sa Bibliya tingali atong mahibaloan ang lima ka kamatuoran bahin sa mga manulonda.

TINUOD 1: ANG MGA ANGHEL MAO ANG MGA ESPIRITU NGA GIBUHAT SA DIOS.

1. Ang mga anghel gilalang sa Diyos. Nehemias 9:6; Colosas 1:16

2. Ang Hebreohanon 1:14 naghubit sa mga manulonda ingong “mga espiritu sa pag-alagad” nga nag-alagad sa katawhan sa Diyos. (Dugang pa bahin niini sa Kamatuoran 4.)

3. Ang mga espiritu walay yutan-on o materyal nga mga lawas, bisan tuod kini makita diha sa tawhanong porma. Sa ubos mao ang pipila sa mga hiyas o mga kinaiya sa mga anghel:

(a) Gamhanan – Salmo 103:20

(b) Balaan – Mateo 25:31

(c) Ayaw pagminyo – Mateo 22:30

(d) Gibuhat nga perpekto sa sinugdanan. Sa dihang si Lucifer (kana ang ngalan ni Satanas sa sinugdanan, Isaias 14:12 KJV) misulong sa usa ka pag-alsa batok sa Diyos, ang mga teologo nagtuo nga mga ikatulo ka bahin sa tanang mga anghel misunod kaniya ug gipapahawa gikan sa diha-diha nga presensya sa Diyos sa langit (Pinadayag 12:4, 9). Busa, aduna nay duha ka matang sa mga manulonda: maayong mga manulonda, nga nagpabiling matinumanon sa Diyos, ug daotang mga manulonda o mga demonyo o daotang mga espiritu, nga nagsunod kang Satanas.

KAMATUORAN 2: ANG MGA ANGHEL MAY MGA NGALAN UG RANGGO

1. Ang ubang mga anghel gitawag ug KERUBIM (Genesis 3:24). Morag sila ang responsable sa pagbantay sa kabalaan ug hustisya sa Diyos.

2. Ang ubang mga anghel gitawag og SERAFIM (Isaias 6:2). Morag sila ang responsable sa pagsimba sa Diyos.

3. SI MICHAEL ANG ARKANGEL mao ang espesyal nga tigpanalipod sa nasod sa Israel (Daniel 12:1; Pinadayag 12:7,8).

4. SI GABRIEL usa ka espesyal nga mensahero sa Dios (Lucas 1:19).

5. Ang mga manulonda daw adunay lainlaing lebel sa ranggo ug kusog (Daniel 10:12-14)

KAMATUORAN 3: ANG MGA ANGHEL MGA ALAGAD SA DIOS

1. Sa Hebreohanon ug Grego ang pulong nga "anghel" nagkahulogang "mensahero," tawo man o espiritu. Sa Bag-ong Tugon ang mga anghel nag-una nga nagtumong sa langitnong mga mensahero sa Dios. Gikan sa mosunod nga mga bersikulo, diskobrehi ang pipila sa mga buhat sa mga anghel sa pag-alagad sa Dios.

(a) Nagsimba sila sa Diyos. Pinadayag 7:11

(b) Ilang gihimo ang mga sugo sa Diyos. Salmo 103:20

(c) Nagtabang sila sa mga tawo. Buhat 5:19; 10:3-6

2. Ang mga anghel adunay ug adunay espesyal nga ministryo ngadto kang Kristo.

(a) Ilang gipahibalo ang pagkatawo ni Kristo. Mateo 1:20-21; Lucas 2:10-12

(b) Ilang gitabangan si Kristo sa panahon sa Iyang pagtintal. Mateo 4:11

(c) Ilang gipahibalo ang pagkabanhaw ni Kristo. Mateo 28:5-7

(d) Sila mouban kang Kristo sa Iyang Ikaduhang Pag-anhi. 2 Tesalonica 1:7

KAMATUORAN 4: ANG MGA ANGHEL NAG-ALAGAD SA KATAWHAN SA DIOS

1. Gikan sa mosunod nga mga bersikulo, ihulagway ang pipila ka paagi diin ang mga anghel nag-alagad sa katawhan sa Diyos.

(a) Ilang gipanalipdan ang katawhan sa Diyos. Salmo 34:7; 91:11-12

(b) Ilang giluwat ang katawhan sa Diyos. Binuhatan 12:6-10

2. Bisag ang mga manulonda nag-alagad sa katawhan sa Diyos, ang mga tawo kinahanglang dili mosimba sa mga manulonda. Ngano dili? Pinadayag 22:8-9

KAMATUORAN 5: ANG MGA ANGHEL PAGAHUKMAN

1. Tungod sa pipila ka rason nga dili tin-awng gipadayag sa Bibliya, ang pipila ka manulonda nakasala batok sa Diyos. Unsay giingon sa Bibliya bahin sa umaabot sa sinalikway nga mga manulonda? 2 Pedro 2:4

2. Ang Dios walay plano sa pagtubos sa sinalikway nga mga anghel. Hebreohanon 2:16

3. Ang mga Kristohanon mohukom sa mga anghel sa umaabot. Ang 1 Mga Taga-Corinto 6:3 usa ka lisud nga tudling sa paghubad. Wala kita mahibalo kon sa unsang paagi o ngano nga ang mga Kristohanon magahukom sa mga anghel, apan usa ka butang ang klaro – adunay usa ka paghukom alang sa mga anghel, ug sila makadawat sa katugbang nga mga silot, ug ang mga Kristohanon maapil sa pipila ka paagi sa paghukom kanila.

APLIKASYON

Kita makadungog o makabasa mahitungod sa mga kasinatian sa mga tawo nga nakigtagbo sa mga anghel. Kita sa atong kaugalingon tingali adunay istorya bahin niini. Giunsa nato pagtratar ang ingon nga mga kasinatian? Ania ang pipila ka mga giya:

- GIYA 1: Atong dawaton nga adunay tinuod nga mga kasinatian uban sa mga manulonda, ingon sa gipamatud-an sa panig-ingnan sa mga karakter sa Bibliya.

- GIYA 2: Ipadayon nato ang atong pagtagad sa Dios, dili sa mga anghel. Ang atong pagsalig, ang atong mga pag-ampo, ang atong mga pasalamat kinahanglang itumong ngadto sa Dios lamang, dili sa mga manulonda.

- GIYA 3: Ang tinuod nga mga kasinatian uban sa mga anghel kinahanglang magdala sa mga tawo sa pagsimba ug paghigugma ug pag-alagad sa Diyos ug labaw pa; ang peke nga mga kasinatian nagpadako sa mga anghel ug sa mga kasinatian. Sa laktod nga pagkasulti, kinahanglang magpabilin kitang mahunahunaon sa Diyos, dili mahunahunaon sa anghel.

SAG-ULOHON:

Hebreohanon 1:14: Dili ba silang tanan mga espiritu sa pag-alagad nga gipadala aron sa pag-alagad niadtong makapanunod sa kaluwasan? — Hebreohanon 1:14 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 10

PAGPUNTING NGA TUDLO: LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD NI SATANAS UG MGA DEMONYO

DAGHAN ang nangutana, "Gilalang ba sa Diyos si Satanas ug ang mga demonyo? Nganong gilalang sila sa Diyos, ug nganong gitugotan Niya sila nga magpadayon sa paglihok sa kalibotan?" Ang usa ka Kristohanon kinahanglang mahibalo ug lima ka kamatuoran bahin kang Satanas ug sa mga demonyo.

KAMATUORAN 1: SI SATANAS UG ANG IYANG MGA DEMONYO GIHIMO NGA WALAY SALA SA SINUGDANAN.

1. Ang Genesis 1:1 ug Juan 1:3 nagpakita nga ang Diyos, pinaagi ni Kristo, naglalang sa tanang butang sa langit ug sa yuta. Ug sumala sa Genesis 1:31 gibuhat sa Dios ang tanan nga maayo ug hingpit sa sinugdan.

Tungod niini, husto kita kon kita moingon nga si Satanas ug ang mga demonyo gibuhat sa sinugdan nga walay sala, apan sila nakasala sa ulahi ug nahimong mga kaaway sa Diyos. Basaha:

Juan 8:44

1 Juan 3:8

2. Duha ka mga tudling sa Daang Tugon daw nagpakita sa orihinal nga pagrebelde ni Satanas. Sa Isaias 14:12-14 KJV, si Satanas gitawag nga "Lucifer"; sa Ezekiel 28:12-15 gitawag siya nga "dinihogan nga kerubin". Basaha:

Isaias 14:12-14

Ezequiel 28:12-15

3. Nagkomento si Dr. Merrill F. Unger:

“Ang mga teologo sa dakong bahin nagdumili sa pagpadapat sa layog-abot nga mga tagna sa Isaias 14:12-14 ug Ezequiel 28:12-15 ngadto kang Satanas ubos sa panagbingkil nga kini gitumong lamang ngadto sa hari sa Babilonya sa unang higayon ug sa ang hari sa Tiro sa ikaduha nangatarungan nga kini nga interpretasyon dili makatarunganon tungod sa duha ka hinungdan Una, wala kini tagda ang kamatuoran nga kini nga mga tagna labaw pa sa bisan unsang yutan-on nga magmamando ug, ikaduha, kini wala magtagad sa suod nga koneksyon ni Satanas sa Kasulatan. ang kagamhanan sa satanasnong sistema sa kalibotan (Dan. 10:13; Efeso 6:12) diin ang karaang Babilonya ug Tiro maoy dili mabulag nga bahin Sa ilang bug-os nga gidak-on kini nga mga tudling naghulagway sa nangaging karera ni Satanas ingong 'Lucifer' ug ingong 'Ang Dinihog nga Kerubin.' sa iyang kahalangdon sa wala pa ang pagkapukan Ilang gihulagway usab ang iyang apostasya sa pagdani kaniya sa usa ka dakung panon sa ubos nga celestial nga mga binuhat (Pin. 12:4).

“Kining mga sinalikway nga mga manulonda (mga demonyo) nahiangay sa duha ka klase: (1) kadtong mga gawasnon ug (2) kadtong mga ginapus. daghan kaayo nga naghimo sa gahum ni Satanas nga halos tanan nga mga manolonda (mga demonyo) nga gigapos dayag nga sad-an sa labi ka mangil-ad nga pagkadaotan ug gibilanggo sa Tartarus (2 Pedro 2:4; Judas 1:6). Baker's Dictionary of Theology).

KAMATUORAN 2: SI SATANAS UG ANG IYANG MGA DEMONYO USA KA ORGANISADO NGA SUNDALO

1. Sa Mateo 25:41 ug Pinadayag 12:7 atong mabasa ang mahitungod sa "yawa (dragon) ug sa iyang mga anghel." Si Satanas mao ang nagmando nga heneral sa iyang kasundalohan sa sinalikway nga mga anghel.

Mateo 25:41

Pinadayag 12:7

2. Gikan sa Efeso 6:12 atong madiskobrehan ang mga han-ay sa kasundalohan ni Satanas.

Efeso 6:12: “Kay ang atong pakig-away dili batok sa unod ug dugo, kondili batok (1) sa mga magmamando, (2) batok sa mga awtoridad, (3) batok sa mga magmamando sa kalibotan niining kangitngit, (4) batok sa espirituhanong mga panon sa daotan sa kalangitan" (gihatag ang mga numero alang sa katin-aw). Kini nga mga titulo nagsugyot og mga ranggo o lebel sa awtoridad ug gahum.

3. Si Satanas ug ang iyang mga manulonda nagkahiusang nakig-away aron makab-ot ang ilang tumong. Aron mapildi si Satanas ug ang iyang kasundalohan, ang mga Kristohanon, usab, kinahanglang makakat-on sa pagpakig-away nga nahiusa ilalom ni Kristo nga ilang Ginoo.

KAMATUORAN 3: SI SATANAS UG ANG IYANG MGA DEMONYO NAGLINGLA UG NAGLAGOT SA MGA TAWO

1. Palihug tun-i ang mosunod nga mga bersikulo:

Juan 8:44

Efeso 6:12

(a) Sumala sa Juan 8:44 Si Satanas (ang kawatan) unang nagsultig bakak, unya siya mopatay ug molaglag. Sa laing pagkasulti, una, nanglimbong siya; ug unya siya molaglag. Ang iyang mga demonyo nagsunod sa susamang estratehiya.

(b) Sumala sa Efeso 6:12 , ang mga buhat ni Satanas ug sa iyang mga demonyo maoy duha ka kategoriya: mga buhat sa kangitngit, ug mga buhat sa pagkadaotan.

- Ang mga Buhat sa KAngitngit nagtumong sa pag-imbento ug pagpasiugda sa sayop nga mga sistema sa pagtuo, pareho sa relihiyon (sama sa bakak nga relihiyon) ug sekular (sama sa ebolusyon). Kini modala ngadto sa bakak nga mga panglantaw sa kalibutan ug bakak nga mga bili.
- Ang mga buhat sa DAUTAN nagtumong sa pag-imbento ug pagpasiugda sa makasasalang mga buhat ug mga bisyo. Ang pagkadaotan maoy kinaiya nga makadaot sa

kaugalingon ug sa uban. Mga pananglitan: pagkaadik (sa droga, bino ug ilimnon, sugal); sobra nga pagpatuyang sa normal nga mga gana (sama sa pagkaon ug sekso) gawas sa hinatag-sa-Diyos nga mga utlanan.

KAMATUORAN 4: SI SATANAS UG ANG IYANG MGA DEMONYO ILALOM SA KONTROL SA DIYOS

Nganong gitugotan sa Diyos si Satanas ug ang iyang mga demonyo nga magpadayon? Nganong wala man Niya sila itambog dayon ngadto sa impyerno sa una nilang pagpakasala?

Wala kita mahibalo sa tanang rason sa Dios, apan usa ka rason ang klaro: Ang Dios naggamit niining mga kaaway nga espiritu sa pagsulay ug pagbansay sa mga magtutuo. Si Satanas ug ang iyang mga demonyo maoy mga galamiton sa mga kamot sa Diyos, ug ingong mga himan sila bug-os nga ilalom sa kontrol sa Diyos. Palihug tun-i ang mosunod nga mga bersikulo:

Lucas 22:31-32

1 Corinto 10:13

2 Corinto 12:7-10

Roma 8:28

KAMATUORAN 5: SI SATANAS UG ANG IYANG MGA DEMONYO NAPILDI NI KRISTO UG SA KATAPUSAN PAGASILUTAN.

1. Ang kapildihan ni Satanas gitagna sa mismong adlaw nga iyang gipahinabo nga ang tawo mahulog sa pagpakasala. Ang Genesis 3:15 nagtagna kon sa unsang paagi mapildi si Satanas.

2. Sa dihang si Kristo, ang Binhi sa Babaye, mianhi Iyang gipildi si Satanas ug ang iyang mga demonyo.

Filipos 2:9-11

Colosas 2:15

Hebreohanon 2:14-15

3. Pinasikad sa Iyang kadaugan didto sa Krus, si Kristo naghatag sa mga magtotoo ug awtoridad batok kang Satanas ug sa iyang mga demonyo.

Lucas 10:17-19

Marcos 16:17

Pinadayag 12:11

4. Unsay giingon sa mosunod nga mga bersikulo bahin sa kataposang padulngan ni Satanas ug sa iyang mga demonyo?

Mateo 25:41

Pinadayag 20:10

APLIKASYON

1. Unsaon nato madaug si Satanas ug ang iyang mga demonyo? Ang Bibliya nagpakita kanato kon sa unsang paagi: pinaagi sa pagsul-ob sa tibuok hinagiban sa Diyos ug pinaagi sa pag-ampo. Efeso 6:13-18

2. Duha ka pangutana:

(a) Kanunay ba nimong isul-ob ang imong hinagiban? (bersikulo 13-17)

(b) Kanunay ba nimong gihuptan ang tinamdan sa pag-ampo? (bersikulo 18)

SAG-ULOHON:

Pinadayag 20:10: Ang yawa, nga naglimbong kanila, gitambog ngadto sa linaw nga kalayo ug asupre diin atua ang mananap ug ang mini nga propeta. Ug sila pagasakiton adlaw ug gabii hangtod sa kahangtoran. — Pinadayag 20:10 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 11

TUNGA-TUNGA NGA TUDLO: LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA SALA

UNSAY ang sala? Kinahanglan natong tubagon kining importanteng pangutana kon atong sabton ang atong kaugalingon, ang ubang tawo ug ang mga problema sa tawo. Ang sala maoy ugat sa tanang problema sa kalibotan. Labaw sa tanan, kinahanglan natong mahibaloan kon unsa ang sala ug ang mga resulta niini aron maamgohan ang atong panginahanglan sa kaluwasan. Adunay lima ka kamatuoran bahin sa sala nga kinahanglan natong masayran

KAMATUORAN 1: ANG SALA MAO ANG PAGDUDA SA PULONG SA DIOS

1. Sa unsang paagi ang mosunod nga mga bersikulo naghulagway sa sala?

1 Juan 5:10

Roma 14:23

2. Ang pagkawalay pagtuo – pagduhaduha sa Pulong sa Dios – mao ang sinugdanan sa sala. Sa dihang gitental ni Satanas si Eva, nagsugod siya pinaagi sa pagpugas ug pagduhaduha bahin sa Pulong sa Diyos. Nangutana si Satanas, "Tinuod ba ang giingon sa Dios?" (Genesis 3:1). Sa dihang ang usa ka tawo magduhaduha sa Pulong sa Diyos, siya magsugod sa pagpakasala batok sa Diyos.

KAMATUORAN 2: ANG SALA MAO ANG PAGDUDUHA SA KINAIYA SA DIOS

1. Ihulagway ang kahulogan sa sala gikan sa Roma 1:18, 21 .

2. Ang pagkadili-diosnon ug ang pagkawalay pagtuo kaluha. Human si Satanas makabutang ug pagduhaduha sa Pulong sa Dios, sunod niyang giduhaduhaan ang kinaiya sa Dios. Giingnan niya si Eva, "Nasayod ang Diyos nga kon mokaon kamo niini mabuka ang inyong mga mata, ug mahisama kamo sa Diyos, nga mahibalo sa maayo ug sa daotan." (Genesis 3:5) Sa laing pagkasulti, gipasabot ni Satanas, ang Diyos hakog gayod. Wala gyud Siya nagtagad sa mga tawo; Ang tanan nga Iyang giatiman mao ang Iyang Kaugalingon, mao nga Iyang gihatag kining tanan nga mga balaod nga nagdili niini ug nagdili niana.

3. Ang pagkadili diosnon mao ang paghunahuna sa dili takus nga mga hunahuna mahitungod sa Dios; kini modala ngadto sa pagdumili sa pagpasidungog sa Dios ingon nga Siya angay gayud. Ubos sa pagkadili-diosnon mahimo natong ibutang ang pagsimbag dios-dios ug ang tanang ubang matang sa bakak nga pagsimba, nga ang tanan usa ka insulto sa kahalangdon sa Dios. Pananglitan, kon ang usa ka tawo nagasimba sa usa ka imahen (sa tawo man ukon sa dagway sa sapat), ginapaubos niya ang Dios sa ingon niin nga lebel.

KAMATUORAN 3: ANG SALA MAO ANG PAGESUPAK SA MGA SUGO SA DIOS

1. Gikan sa mosunod nga mga bersikulo, ihulagway unsa ang sala.

1 Juan 3:4

Isaias 53:6

2. Ang sala mao ang pagkamalapason; ang pagkamalapason sa balaod mao ang paglapas sa balaod. Si Adan ug Eva nakahimog kalapasan; ilang gilapas ang usa ka tin-aw nga balaod sa Dios. Ang balaod sa Diyos tin-aw kaayo alang kanila: "Ayaw pagkaon sa bunga sa kahoy sa kahibalo sa maayo ug daotan." Si Adan ug Eva misalikway sa balaod sa Diyos ug mikaon sa gidili nga prutas.

3. Ang pagkamalapason nagapadayon sa imong dalan ug nagabuhat sa imong kabubut-on. Ang pagkamalapason mao ang pagsalikway sa kabubut-on sa Dios ug pagbutang sa imong mga tinguha ingon nga balaod sa imong kaugalingon. Adunay miingon, "Ang sala gi-spelling nga S-I-N, nga adunay dako, garbo nga "I" (Ako) sa tunga-tunga." Ang pagkamalapason mao ang pagsalikway sa Dios isip Ginoo ug Agalon ug pagbutang sa imong kaugalingon isip hari/reyna sa trono sa imong kinabuhi. Mao kini ang kahulogan sa bunga sa kahoy sa kahibalo sa maayo ug daotan. Sa dihang si Adan ug Eva mikaon niini nga prutas, imbes nga mangutana sa Diyos kon unsa ang maayo ug husto, sila misugod sa pagdesisyon kon unsay maayo ug husto alang sa ilang kaugalingon.

TINUOD 4: ANG SALA DILI MAKAABOT SA SUKDANAN SA DIOS

1. Sa unsang paagi ang mosunod nga mga bersikulo naghulagway sa sala?

Roma 3:23

Santiago 4:17

2. Sumala sa mga eskolar sa Bibliya, ang usa sa labing komon nga mga pulong nga gigamit sa Bibliya alang sa sala sa orihinal nga Hebreohanon ug Grego nagkahulogang "mapakyas sa marka." Ang sala kulang sa himaya sa Dios (Roma 3:23); kini nagpasabot, nga napakyas sa sukdanan sa Diyos, "nawala ang marka" nga gitakda sa Diyos nga atong tumong. Makita nato kini nga gihulagway diha sa kasinatian ni Adan ug Eva. Human sila makasala, naninguha sila sa pagtabon sa ilang kaugalingon; nahuya sila sa pag-atubang sa Dios; ug sila nanagtago sa ilang kaugalingon. Ngano man? Nawad-an sila sa ilang hingpit nga kahimtang, ug wala na sila mibati nga takos sa pag-atubang sa Diyos, wala na sila sa pag-uyon sa Diyos.

3. Ang pagkulang sa himaya sa Dios nagpasabot usab sa pagkapakyas sa pagbuhat sa iyang gikinahanglan (Santiago 4:17). Kini nagpakita sa bug-os nga pagkawalay paglaum sa kahimtang sa tawo. Bisan pa kon atong itugot nga ang usa ka tawo dili gayud makalapas sa balaod sa Dios tungod kay wala niya buhata ang ginadili sa balaod, makagarantiya ba siya nga hingpit niyang buhaton ang tanan nga gikinahanglan sa balaod sa tanan niyang buhaton? Sa laing pagkasulti, dili igo ang dili pagbuhat sa tanan nga gidili sa Dios; kinahanglan usab nimong BUHATON ang tanan nga gikinahanglan sa Dios. Apan kinsa kanato ang makahimo sa hingpit sa tanan nga gikinahanglan sa Diyos?

TINUOD 5: ANG SALA HINUNG DAN SA KAMATAYON

1. Unsa ang gisulti sa mosunod nga mga bersikulo mahitungod sa relasyon tali sa sala ug kamatayon?

Ezequiel 18:4

Roma 6:23

2. Ang kamatayon mao ang silot nga gimando sa Dios sa sala. Sa pagkatinuod ang kamatayon nagpasabot sa panagbulag. Adunay tulo ka mga paagi diin kini nga panagbulag nasinati.

- Espirituwal nga kamatayon. Sa pagkakaran, niining kinabuhia, ang makasasala anaa sa kahimtang sa espirituhanong kamatayon o espirituhanong pagkahimulag gikan sa Dios.

Efeso 2:1-3

1 Timoteo 5:6

- Pisikal nga Kamatayon. Ang usa ka tawo makasinati ug pisikal nga kamatayon kung ang iyang kalag mobulag sa iyang lawas.

Genesis 3:19

Lucas 23:46

- Ikaduhang Kamatayon. Ang dili-luwas nga mga tawo makasinati sa ikaduhang kamatayon. Kini nagkahulogan ug walay kataposang pagkabulag gikan sa Diyos ug walay kataposang pag-antos sa usa ka dapit sa pagsakit.

2 Tesalonica 1:8-9

Pinadayag 21:8

3. Ang walay katapusan nga silot sa sala makahahadlok kaayo ug makalilisang. Tungod niini, kita kinahanglan nga motawag sa Dios aron sa paghatag kanato sa kaluwasan.

APLIKASYON

1. Kini nga istorya giasoy bahin sa usa ka medikal nga doktor, usa ka espesyalista sa panukiduki sa kanser. Sila nag-ingon nga ang usa ka halalum nga kasuko nagtukmod kaniya; nasuko siya pag-ayo sa kanser ug nasuko pag-ayo sa gibuhay sa kanser sa mga tawo; Mao kini ang rason ngano nga grabe ang iyang panukiduki aron madiskobrehan ang tambal sa kanser.

2. Ang sala labi pang makamatay kay sa kanser. Unsa ang imong gibati mahitungod sa sala? Gidumtan ba nimo ang sala? Gikonsentir ba nimo kini? Uyon ka ba niini? Pag-ampo sa Dios nga

hatagan ka ug tinuod nga kahibalo sa tinuod nga kadautan sa sala ug hatagan ka ug kusog nga pagdumot batok sa sala.

3. Ang Dios adunay balaan nga kasuko batok sa sala nga Iyang gipadala ang Iyang bugtong Anak, si Jesu-Kristo, aron mamatay sa krus aron paghatag ug paagi sa pagwagtang sa sala gikan sa kinabuhi sa mga tawo ug gikan sa Iyang uniberso.

SAG-ULOHA:

Santiago 1:14-15: 14 Apan ang matag-usa matintal sa dihang madani siya sa iyang kaugalingong mga tinguha ug mahaylo. 15 Unya, sa dihang ang tinguha makapanamkon, kini manganak ug sala; ug ang sala, sa diha nga kini hingkod na, manganak ug kamatayon. — Santiago 1:14-15 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 12**TUNGA-TUNGA NGA TUDLO: LIMA KA KAMATUORAN
MAHITUNGOD SA KALUWASAN**

KON ang sala mao ang gamot sa problema sa tawo, ang kaluwasan mao lamang ang epektibong paagi nga moatake nianang makamatay nga gamot. Ang kaluwasan mao ang gikinahanglan ug gipangandoy sa tawo, bisan pa sa makadaghang higayon nga naghunahuna siya nga lain ang iyang gikinahanglan. Unsang lima ka kamatuoran ang kinahanglan natong masayran bahin sa kaluwasan?

KAMATUORAN 1: KALUWASAN: BUHAT SA TULO KA PERSONA SA TRINIDAD

Ang Tulo ka Persona sa Dios mao ang tagsulat ug tigtuman sa kaluwasan. Ang mosunod nga tulo ka mga aksyon mahitungod sa kaluwasan nga hiniusa nga mga aksyon sa Trinidad. Makatabang

kini kanato nga mas maapresyar ang atong kaluwasan kon atong masabtan ang papel sa kaluwasan sa matag Persona sa Trinidad.

1. ANG DIOS AMAHAN NAGPLANO SA KALUWASAN. Sa unsang paagi ang mosunod nga mga bersikulo naghulagway sa bahin sa Amahan sa paghatag og kaluwasan?

Juan 3:16; Epeso 1:4-5, 9-10

2. NAHIMO NI JESU-KRISTO ANG KALUWASAN. Sa unsang paagi ang mosunod nga mga bersikulo naghulagway sa bahin sa Anak sa pagtuman sa kaluwasan?

1 Pedro 2:24; Pinadaya 5:9-10

3. ANG BALANG ESPIRITU APIL SA KALUWASAN. Sa unsang paagi ang mosunod nga mga bersikulo naghulagway sa bahin sa Balaang Espiritu sa paggamit sa kaluwasan?

2 Corinto 1:22; Epeso 1:13-14

PAGTAGAD: Sayop kita kon kita moingon nga ang usa ka buhat gipahinungod lamang sa usa ka Persona sa Trinidad; Sayop usab kita kon moingon kita nga sa panahon karon ang Balaang Espiritu lamang ang naglihok diha sa buhat sa kaluwasan. Ang Tulo ka Persona sa Trinidad nagpadayon sa pagtinabangay sa pagluwas sa mga tawo. Tun-i ang mosunod nga bersikulo: Juan 6:37, 65; 1 Corinto 1:9; Hebreohanon 7:25; Juan 16:8-10.:

KAMATUORAN 2: KALUWASAN: TULO KA RESULTA*

Aron mas masabtan ang tulo ka resulta sa kaluwasan, si James Montgomery Boice misugyot nga maghunahuna kita og triyanggulo. Sa ibabaw nga anggulo (apex) atong isulat ang "Dios nga Amahan"; sunod sa wala nga anggulo atong gisulat ang "Kristo"; sunod sa saktong anggulo atong isulat ang "Tawo".

- Ang sala nagdala sa mga makasasala ubos sa pagkaulipon ug pagkaulipon (Juan 8:34). Kini nga pagkaulipon mao ang labing mapintas, labing sakit, ug labing walay paglaum nga matang sa pagkaulipon diin walay tawhanon nga tabang sa pag-ikyas (Efeso 2:11-12; 4:17-19; Roma 7:14-24). Si Satanas mao ang pinakadaotan nga tigmaneho sa ulipon sa tanan (Juan 10:10; Hebreohanon 2:14-15). Ug ang makapasubo nga kamatuoran niining tanan mao nga gipili nato kini nga pagkaulipon, ug takos kita sa tanang masakit nga resulta sa atong pagpili.

- Apan ang Dios mao ang Dios sa gugma ug kalooy (Roma 5:6-10). Ang kaluoy nagpasabot nga ang Dios nagpugong kanato sa angay kanato. Sa pagtan-aw sa atong makaloolooy nga pagkaulipon ang Dios makaingon unta, "Nag-alagad kanimo sa husto." Hinoon, ang gugma sa Dios nagpakita ug kalooy kanato ug pinaagi sa kamatayon ni Kristo Iyang gihatag ang bili sa pagtubos nga gikinahanglan aron mapalit kita gikan sa atong pagkaulipon. Gikidnap ni Satanas ang atong mga kalag ug ang dugo ni Kristo nahimong bayad sa lukat nga nagpagawas kanato (Mateo 20:28; 1 Pedro 1:18-19; Juan 8:36).

PAHINUMDUM: Ang lukat wala gibayad kang Satanas. Sa pagbuhat ug sala, wala kita nahimong utangan kang Satanas; hinunoa, kami nahimong utangan sa hustisya sa Diyos. Dili basta-basta nga kuhaon kita sa Dios gikan sa kamot ni Satanas, tungod kay si Satanas makaingon sa Dios, "Dili nimo buhian kining mga makasasala nga dili silotan ang ilang mga sala." Human mabayran ni Kristo ang atong mga sala, wala nay basehanan si Satanas sa pagsumbong sa Dios sa pagbuhat nga dili uyon sa Iyang makiangayon nga kinaiya, ug wala nay rason si Satanas sa pagpabilin kanato sa pagkaulipon.

3. PAGKAMATARUNG

Magdrowing kita ug pana gikan sa Dios Amahan nga nagpunting sa tawo. Ang ikatulo nga resulta sa kamatayon ni Kristo nagpadayag sa kamatuoran sa ubos:

Ang Dios mao ang Dios sa kaayo ug grasya. Samtang ang kaluoy nagpugong sa silot nga angay kanato, ang grasya naghatag sa pabor nga dili nato angay. Ang Diyos makahimo sa pagpakita kanato niining dili-takos nga pabor pinasikad sa pagpasig-uli ug pagtubos nga nahimo pinaagi sa kamatayon ni Kristo (Roma 3:24-26). Kini nga pabor gitawag og pagkamatarung. Ang PAGKAMATARUNG mao ang legal nga termino. Sa korte sa langit, ang Dios nga Maghuhukom Mismo mihimo ug duha ka deklarasyon mahitungod sa atong baroganan uban Kaniya:

- Una, Iya kitang gipahayag nga "Dili Sad-an". Kini wala magpasabot nga kita inosente o nga kita wala makasala; hinuon, nagpasabot kini nga bisag kita ang labing daotan sa mga makasasala ug ang labing daotan nga mga malapason sa Iyang balaod, dili na kita manubag sa hukom ug silot tungod kay gikuha na ni Kristo ang hukom ug silot. Kini mao ang kahulogan sa Dios nga mao ang duha nga matarung ug ang tigpamatarung (Roma 3:26). Isip matarung

nga Dios, Iyang gisiguro nga ang tukma nga silot ipahamtang pinaagi sa kamatayon ni Kristo; ug sa pagtagbaw sa gipangayo sa Iyang hustisya, mahimo na Siya karon nga tigpamatarung, ang usa nga magpahayag kanato nga "Dili Sad-an".

- Ang katarungan adunay ikaduhang deklarasyon: "Hingpit nga Gidawat". Kini nagpasabot nga kita bug-os nga gipasig-uli ngadto sa usa ka posisyon sa matarung nga baroganan uban sa Dios, uban sa tanang mga katungod ug mga pribilehiyo gipahiuli ingon nga mga sakop sa Iyang pamilya. Sa makausa pa, wala kini magpasabot nga nabuhat na nato ang bisan unsa aron takos sa hingpit nga pagdawat sa Dios; kita gidawat diha ug pinaagi sa hinigugmang Anak sa Dios (Efeso 1:6 KJV). Ingong atong representante, si Kristo mihimo sa hingpit nga tawhanong pagkamasinugtanon nga karon naghatag ug basehanan sa atong pagdawat (Mateo 3:16-17; 17:1-5; Hebreohanon 5:7-9). Diha ug pinaagi ni Kristo kita nakaambit sa tanan Niyang mga katungod ug mga pribilehiyo isip pinalangga nga Anak sa Amahan (Juan 1:12; Roma 8:15-17). Kini nga posisyon sa hingpit nga pagdawat mao ang sukaranan sa tanan nga mga saad sa gitubag nga pag-ampo (Juan 14:13-14; Roma 8:32) ingon man usab sa atong kauban nga manununod ni Kristo sa kahangturan (Roma 8:15-17).

**PAHINUMDUM: Kini nga seksyon gikuha uban sa pipila ka pagpahiangay gikan sa James Montgomery Boice's*

Komentaryo sa Roma.

KAMATUORAN 3: KALUWASAN: TULO KA PANAHUNAN

1. Gikan sa Juan 5:24, ihulagway ang tulo ka panahon sa kaluwasan:

- Kaniadto: Miagi gikan sa kamatayon ngadto sa kinabuhi
- Karon: Adunay kinabuhing dayon
- Umaabot: Dili moabot sa paghukom

2. Ang laing paagi sa paghulagway sa tulo ka panahunan mao ang paagi nga ang kaluwasan nagluwas kanato gikan sa sala:

- K gikan sa NANGAGING SILOT SA SALA (Romans 8:1,33)
- Kita giluwag gikan sa KARON NGA GAHUM sa sala (Roma 7:20-25; 8:2)
- Kita maluwas gikan sa UMAABOT nga PRESENSYA sa sala (Roma 8:29-30; 2 Pedro 3:13; Pinadayag 21:22-27).

KAMATUORAN 4: KALUWASAN: GRASYA, PAGHINULSOL, UG PAGTOO

1. KALUWASAN PINAAGI SA GRASYA.

(a) Sumala sa mosunod nga mga bersikulo, ang kaluwasan ba madawat ingong gasa sa grasya, o kini ba usa ka ganti o suweldo nga kinahanglan natong trabahoon?

Roma 3:22-24

Roma 4:4-5

Roma 11:6

Efeso 2:8-9

(b) Ang kaluwasan mao ang gasa sa grasya sa Dios; kini dili usa ka butang nga atong gitrabahoan. Sumala sa Mga Taga-Efeso 2:9, nganong ang Dios naghatag sa kaluwasan isip gasa?

2. KALUWASAN PINAAGI SA PAGTOO NGA MAY PAGHINULSOL

1. Ang pagtuo inubanan sa paghinulsol. Sa dili pa kita makadawat sa kaluwasan, kinahanglan gayud nga kita adunay tinuod nga paghinulsol. Unsa ang gipasabut sa mosunod nga mga bersikulo mahitungod sa paghinulsol?

Juan Bautista (Mateo 3:1, 8)

Pedro (Mga Buhat 2:38)

Pablo (Buhat 20:21; 26:20)

Kristo (Mateo 4:17)

(b) Ang paghinulsol mahimong mahulagway ingong pagsalikway sa sala, nga atong gikuptan kanhi sa atong kamot. Ang pagtuo mahimong gihulagway nga nagkupert sa gasa sa kaluwasan, nga gitanyag sa Dios. Ang paglabay kay gikinahanglan sama sa pagkupert. Ang tawo nga nagdumili sa pagsalikway sa sala dili gyud gusto nga mahuptan ang kaluwasan sa Dios.

(c) Ang laing hulagway sa paghinulsol ug pagtuo mao ang mosunod: Ang sala mao ang pagtalikod sa Dios. Ang paghinulsol mao ang pagtalikod aron kita motalikod sa sala. Ang pagtuo mao ang pag-atubang sa Dios aron hingpit nga mosalig sa Iyang grasya ug kapasayloan.

Ang mga teologo nga gustong manalipod sa hingpit nga “grasya” nga kalidad sa kaluwasan (nga mao, nga ang kaluwasan bug-os nga dili takos nga gasa ug pabor gikan sa Diyos ngari kanato, nga

walay impluwensiya sa bisan unsang paagi sa bisan unsa nga atong buhaton) nagpasidaan kanato batok sa paghimo sa “paghinulsol” nga kinahanglanon alang sa kaluwasan. Nangutana sila, “Unsa may akong bation sa dili pa ako pasayloon sa Dios? Unsaon nako pagkahibalo nga ang Dios natagbaw sa kalig-on ug kamatinud-anon sa akong paghinulsol?” Kini nga pahimangno gikinahanglan tungod kay daghang mga tawo ang nagdako sa tradisyon nga kinahanglan nilang "pamatud-an" ang kakusog ug kamatinud-anon sa ilang paghinulsol pinaagi sa pagbuhat sa usa ka butang. Pananglitan, ang ubang mga tawo naglakaw nga nagluhod gikan sa pultahan sa simbahan ngadto sa altar; ang uban, kasagaran panahon sa Biyernes Santo, maglakaw nga walay sapin ug magtiniil samtang maglatigo sa ilang kaugalingon sa likod gamit ang mga latigo nga gisudlan sa mga buak nga bildo; pipila pa, usab sa Biyernes Santo, nagtugot sa ilang kaugalingon nga literal nga ilansang sa krus; kining tanan aron pamatud-an kung unsa ka grabe ug ka sinsero ang ilang paghinulsol. Kadaghanan sa mga tawo kasagarang mohimo ug pipila ka mga saad (sa pagdumili sa ilang kaugalingon sa pipila ka mga kalipayan o sa pagbuhat sa pipila ka mga buhat sa gugma nga putli) sa paningkamot nga “makombinsir” ang Dios nga sila tinuod nga naghinulsol. Mao nga kung pangutan-on nimo kini nga mga tawo, "Unsa ang imong basihan sa pagtuo nga gipasaylo ka sa Dios?" sila motubag sa paagi nga nagpadayag nga sila nagsalig sa kaugalingon nga pagsakripisyo nga ilang gibuhay, kay sa grasya sa Dios lamang.

Ang Dios nagpasaylo sa atong mga sala sa hingpit pinasikad sa grasya lamang, nga walay impluwensiya sa bisan unsa nga atong gibuhay o gibati. Busa, asa ang dapit sa paghinulsol? Ang lintunganayng kahulogan sa paghinulsol (sa Grego, METANOIA) makatabang kanato; sa literal, kini nagpasabut nga "usa ka pagbag-o sa hunahuna" (dili kinahanglan usa ka pagbag-o sa emosyon, bisan kung kini kasagaran nga giubanan sa mga pagbati sa pagbasol ug pagmahay). Kini mao ang pag-usab sa atong hunahuna mahitungod sa unsay atong gihunahuna mahitungod sa Dios, mahitungod sa atong kaugalingon, ug mahitungod sa kinaiya sa atong mga buhat ug mga kinaiya, aron mouyon sa unsay gisulti sa Dios mahitungod niining mga butanga. Ang paghinulsol mahimo usab nga gihulagway nga yano nga pagbag-o sa direksyon ug orientasyon gikan sa atong nangaging pagtalikod sa Dios hangtod karon sa pagbalik sa Dios. Ang paghinulsol giilustrar sa Anak nga Usikan (Prodigal Son): una, giusab niya ang iyang hunahuna mahitungod sa iyang amahan, mahitungod sa iyang kaugalingon, ug mahitungod sa unsay iyang nabuhay; ikaduha, iyang giusab ang iyang direksyon ug orientasyon, sa dihang iyang gilingi ang iyang nawong ngadto sa iyang amahan ug misugod sa paglakaw paingon sa balay.

Usa ka alawiton nagpahayag sa diwa sa tinuod nga paghinulsol uban niini nga mga pulong: “Just as I am without one plea, but that Thy blood was shed for me; and that Thou biddest me come to Thee, O Lamb of God, I come, I come.” (“Ingon nga ako walay usa nga hangyo, apan ang Imong dugo giula alang kanako; ug nga Imong gisugo ako nga moduol Kanimo, O Kordero sa Dios, Ako mianhi, Ako mianhi.”)

(d) Pinaagi sa pagtuo nga atong nadawat, kita angay, atong gikuptan ang kaluwasan sa Dios. Unsang mga butanga ang naglakip sa pagtuo?

- Kita mituo sa Manluluwas (Mga Buhat 16:31).
- Kita mituo sa Iyang buhat (1 Mga Taga-Corinto 15:1-4).

Kita mohatag og ebidensya sa atong pagtuo sa atong baba ug sa atong kasingkasing (Roma 10:9-10). Kini nga ebidensiya pisikal nga gipakita pinaagi sa pagpasakop sa bautismo sa tubig sa magtotoo (Roma 6:1-4), diin ang buhat sa pagpatugmaw sa tubig nagrepresentar sa kamatayon ug paglubong sa atong daan nga makasasala nga kinabuhi, ug ang buhat sa paggawas sa tubig nagrepresentar sa sinugdanan sa atong bag-ong kinabuhi diha kang Kristo.

KAMATUORAN 5: KALUWASAN: DIOSONG KASIGUROHANAN UG TAWHANONG PAGPAMATUOD

Mawala ba sa usa ka Kristohanon ang iyang kaluwasan?

1. Sa pagtubag niini nga pangutana, ang mga Kristohanon kasagarang gibahin sa duha ka grupo: ARMINIANS ug CALVINIST.

a. MGA ARMINIANON misagop sa panglantaw sa teologo nga si Jacobus Arminius (1560-1609).

Kini nga panglantaw sa esensya nag-ingon nga ang usa ka tawo nga modawat kang Kristo kinahanglang “molahutay hangtod sa kataposan” aron makaadto sa langit. Kung ang usa ka Kristohanon mobalik sa usa ka kinabuhi sa sala ug mamatay sa ingon nga kahimtang nga wala maghinulsol, siya moadto gihapon sa impyerno. Usa ka yawe nga bersikulo mao ang Mateo 24:13.

b. ANG mga CALVINISTA misagop sa panglantaw sa teologo nga si John Calvin (1509-1564).

Kini nga panglantaw kasagarang gisumada sa popular nga panultihon, "Sa higayon nga maluwas, kanunay maluwas" ug "Kon ikaw matawo pag-usab, dili ka matawo pag-usab". Ang yawe nga bersikulo mao ang Juan 10:27-29.

2. Ang PANGLANTAW SA BIBLIYA (BIBLE VIEW) dili Arminian o Calvinist. Ang Biblia nagpasalig sa mga magtotoo sa ilang kaluwasan; ang Bibliya naghagit usab sa mga magtotoo sa pagpamatuod sa katinuod sa ilang pagtuo.

a. ANG DIOS NAGHATAG KASIGUROHAN SA KALUWASAN.
Unsang kasigurohan ang gihatag sa Diyos bahin sa atong kaluwasan?

Juan 3:18

Juan 10:27-29

1 Juan 5:11, 12

Filipos 1:6

b. ANG TINUOD NGA MGA MAGTOTOO NAGPAMATUD SA TINUOD-ANAY SA ILANG PAGTOO.

Unsaon pagpamatuod sa tinuod nga mga magtotoo nga tinuod ang ilang pagtoo.

Roma 6:1-2

2 Timoteo 2:19

1 Juan 3:2, 3

Efeso 2:10

c. ANG TINUOD NGA MGA MAGTOTOO PADAYON SA PAGTUBO ISIP MGA DISIPULO

Unsa ang gisulti sa mosunod nga mga bersikulo mahitungod sa pagtubo sa pagkadisipulo?

Colosas 2:7

1 Pedro 2:2

2 Pedro 1:5-11

2 Pedro 3:17-18

Hebreohanon 5:12-6:3

APLIKASYON

Si apostol Pedro naghagit sa mga Kristohanon: “Busa, mga igsoon, pagkugi pag-ayo sa paghimo sa inyong pagkatinawag ug pagkapinili; kay kon buhaton ninyo kining mga butanga dili gayod kamo mahipangdol” (2 Pedro 1:10).

Si apostol Pablo naghatag ug susamang pasidaan: “Susiha ang inyong kaugalingon kon kamo anaa ba sa pagtuo. Sataa ninyo ang inyong kaugalingon. Wala ba kamo mahibalo sa inyong kaugalingon, nga si Jesu-Kristo anaa kaninyo, gawas kon kamo dili gayod takos.” (2 Corinto 13:5).

Kinahanglan natong tubagon ang tulo ka pangutana nga matinud-anon:

- Pangutana 1: Ako ba sa tinud-anay, kinasingkasing nga mituo ug midawat kang Kristo isip akong Ginoo ug Manluluwas? (Gitanom ba sa Dios ang bag-ong kinabuhi kanako pinaagi sa bag-ong pagkatawo?)
- Pangutana 2: Kon si Kristo mao ang akong Ginoo ug Manluluwas, ako ba kanunay nga misalig ug mituman Kaniya sa matag bahin sa akong kinabuhi? (Ang bag-ong kinabuhi ba nga gitisok sa Diyos kanako nagbunga ba sa bunga sa Espiritu sa Diyos? Galacia 5:22-24)
- Pangutana 3: Nagtubo ba ko isip disipulo ni Kristo? Gisunod ba nako ang usa ka plano alang sa pagtubo sa pagkadisipulo (sama niining *NewLife Disipleship Studies* o susama nga serye sa pagtuon sa Bibliya)?

SAG-ULOHA:

Mga Taga Efeso 2:8-9: ⁸Kay tungod sa grasya kamo nangaluwas pinaagi sa pagtoo, ug kana dili sa inyong kaugalingon; kini mao ang gasa sa Dios, ⁹dili sa mga buhat, aron walay bisan kinsa nga manghambog. — Efeso 2:8-9

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 13

SINGSINGANG TUDLO: LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA SIMBAHAN

UNSA ang Simbahan? Bisan unsang grupo o bilding ba ang nagbutang og karatula nga nag-ingon nga sila ang “Simbahan ni Kristo”? Ang atong tubag kinahanglang ipasukad sa lima ka kamatuoran nga gipadayag sa Bibliya.

KAMATUORAN 1: ANG SIMBAHAN: GITUKOD NI KRISTO.

Unsa ang gisulti sa Mateo 16:18 mahitungod sa pagkatukod sa Simbahan? Gikan niini nga bersikulo atong timan-an ang mosunod:

1. Si Kristo mao ang Magtutukod sa Simbahan. Siya miingon, "Akong tukoron ang akong Simbahan."

2. Si Kristo mao ang BATO – PUNDASYON SA SIMBAHAN. Ang Simbahang Romano Katoliko nag-angkon nga kini nga Bato mao si Pedro. Ang mga eskolar sa Griyego nagsulti kanato nga ang Bato wala magtumong kang Pedro tungod kay ang kahulugan sa iyang ngalan sa Grego mao ang PETROS (usa ka gamay nga bato), samtang ang Pundasyon sa Simbahan mao ang PETRA (dakong bato).

(a) Ang Mateo 16:18 sa tinuod lang mabasa nga sama niini: "Ug sultihan ko usab ikaw nga ikaw mao si Pedro (PETROS), ug sa ibabaw niining bato (PETRA) tukoron Ko ang Akong simbahan, ug ang mga ganghaan sa Hades dili makabuntog niini. ."

(b) Si Kristo mao ra ang PETRA nga gipasabot mismo ni apostol Pedro diha sa 1 Pedro 2:8: Ug usa ka bato sa pagkapangdol, ug usa ka bato (PETRA) sa pagkapangdol, bisan kanila nga nanghipangdol sa pulong, nga dili masinugtanon; gitudlo." (KJV). Si apostol Pedro mismo nagtawag kang Kristo nga PETRA, ang Bato nga gisalikway sa mga tawo apan gipili sa Diyos nga mahimong Bato sa Pamag-ang sa Simbahan

(c) Si apostol Pablo miuyon kang apostol Pedro sa dihang nagsulat siya sa 1 Corinto 3:11 nga walay laing patukoranan alang sa Simbahan gawas kang Kristo: "Kay walay laing patukoranan nga ikapahimutang ni bisan kinsa gawas sa napahimutang na, nga mao si Jesu-Kristo." Si Kristo lang ang PETRA, dili si Pedro ang PETROS, ang mahimong pundasyon sa Simbahan.

3. Kini nga PUNDASYON gibutang sa kasingkasing sa matag magtotoo sa dihang siya naghimo sa samang pagsugid nga gihimo ni Pedro: "Ikaw mao ang Kristo, ang Anak sa buhi nga Dios." (Mateo 16:16; Roma 10:9, 10)

4. Ang tinuod nga Simbahan wala pa ug dili gayud mabuntog. Ang ubang mga kulto nag-angkon nga ilang gibanhaw o gitukod pag-usab ang Simbahan human (mao nga ilang giangkon) kini nawala. Si Kristo miingon nga ang mga ganghaan sa impyerno dili gayud makabuntog sa Simbahan; kini dili gayud mawala. Bisan pa sa kamatuoran nga ang paglutos ug apostasiya usahay makapakunhod sa gidaghanon sa tinuod nga mga Kristohanon, apan ang Simbahan nagpadayon, tungod kay ang Magtutukod Mismo misaad nga ang Iyang Simbahan dili gayud mapildi sa kaaway.

KAMATUORAN 2: ANG SIMBAHAN: MGA TAWO NGA TINAWAG

Ang Simbahan mao ang kongregasyon sa TINAWAG NGA KATAWHAN SA DIOS. Kini makita gikan sa kahulogan sa pulong EKKLESIA (gilangkuban sa duha ka pulong: EK, gikan sa; KLESIA, tawag). Ang Simbahan naglangkob sa mga tawo nga gitawag gikan sa kalibutan aron iya sa Dios. Palihug tun-i ang mosunod nga mga bersikulo:

Juan 15:16

Juan 17:6, 14

Binuhatan 2:39

Galacia 1:4

Colosas 1:13

1 Pedro 2:9, 10

KAMATUORAN 3: ANG SIMBAHAN: IGLESIANG KINATIBU-AN (UNIBERSAL)

1. 1. Ang Simbahan nagpasabut nga UNIVERSAL (o kinatibuk-an). Ang unibersal nagpasabot sa tanang natawo-pag-usab nga mga magtutuo, gikan sa tanang panahon, gikan sa tanang dapit, ug gikan sa tanang tribo ug klase sa katawhan. Ang karaang Griyego nga pulong mao ang KAT' HOLIKOS, nga gihubad ngadto sa English nga pulong CATHOLIC (literal nga kahulogan, KINATIBUG-AN (o unibersal); Ikasubo, kini nga pulong permanente nga gilakip sa ngalan sa Romana Iglesiya Catolica. Busa, mas maayo nga gamiton nato karon ang pulong UNIVERSAL aron malikayan ang dili pagsinabtanay.

(a) Ang IGLESIANG KINATIBUK-AN naglangkob sa tanang tawo kansang mga ngalan nahisulat sa Libro sa Kinabuhi didto sa langit. Palihug tun-i ang mosunod nga mga bersikulo:

Lucas 10:20

Hebreohanon 12:23

Pinadayag 20:12, 15

2. Ang IGLESIANG KINATIBUK-AN gihulagway ubos sa upat ka nag-unang mga simbolo:

- Ang Simbahan mao ang PAMILYA SA DIOS. Kini nga simbolo naghatag gibug-aton sa panginahanglan sa espirituhanong bag-ong pagkatawo aron mahimong bahin sa Simbahan (Juan 1:12; 3:3,5; Efeso 2:19)
- Ang Simbahan mao ang LAWAS NI KRISTO. Kini nga simbolo naghatag og gibug-aton sa tulo ka kamatuoran: (1) ang AWTORIDAD NI KRISTO ANG ULO ibabaw sa Iyang Simbahan (Colosas 1:17); (2) ang PAGKAHIUSA ug KALIPAY sa mga miyembro sa Simbahan (1 Corinto 12:12,13); (3) ang PAGTINABANGAY sa Simbahan isip lain-laing mga miyembro sa Simbahan nag-alagad ubos sa pagdumala sa Usa ka Ulo (Efeso 4:15,16).
- Ang Simbahan mao ang Pangasaw-onon ni KRISTO (Efeso 5:23-33; Pinadayag 21:2). Kini nga simbolo naghatag gibug-aton sa gugma-relasyon tali ni Kristo ug sa Simbahan (Juan 21:15-17; Pinadayag 2:4); ug ang katahum, kaputli ug kahingpitan sa Simbahan (Pinadayag 21:2).
- Ang Simbahan mao ang TEMPLO SA DIOS (Juan 4:23,24; 1 Corinto 3:16; 6:19,20; Efeso 2:19-22; 1 Pedro 2:4,5; Pinadayag 21:3,22; 22:3-5). Kini nga simbolo naghatag og gibug-aton (1) sa espirituhanong pagsimba sa Simbahan, nga wala magdepende sa panahon ug dapit; ug (2) ang walay kataposang padulngan sa tanang naluwas nga katawhan ingong puloy-anan sa Diyos sa paagi nga sila anaa sa labing suod nga posibleng relasyon sa usag usa hangtod sa kahangtoran!

KAMATUORAN 4: ANG SIMBAHAN: LOKAL

Ang Simbahan adunay LOKAL nga aspeto. Kini nagpasabot nga alang sa tanang praktikal nga katuyoan ang Simbahan dinhi sa yuta mahimo lamang magtigom isip LOKAL nga LAWAS sa mga magtutuo. Sa umaabot nga adlaw sa langit, ang tanang Kristohanon magtigom isip usa ka IGLESIANG KINATIBUK-AN; apan dinhi sa yuta ang mga magtotoo makatapok lamang sa ilang tagsatagsa ka lokalidad. Ang pito ka mga simbahan sa Pinadayag 2 ug 3 mga ehemplo sa LOKAL nga aspeto sa Simbahan; sila gihulagway nga mga simbahan sa ilang tagsatagsa ka lokalidad. Ang Mateo 18:20 naghatag kanato sa sukaranang prinsipyo nga nagdumala sa pagpundok sa lokal nga simbahan:

(a) KRISTO ANAA KANUNAY KARON NGA ULO: Sa diha nga bisan ang duha o tulo ka magtotoo magtigom sa ngalan ni Kristo - tungod sa ilang hugot nga pagtuo kang Kristo ug tungod sa ilang tinguha sa pagsimba ug pag-alagad kang Kristo - si Kristo nagsaad nga anaa sa ilang taliwala sa ang persona sa Balaang Espiritu, ang Iyang gitudlo nga PARAKLETOS (Representante) (Juan 16:7-15). Kini nagpasabot nga si Kristo mao ang KANUNAY NGA GINOO UG ULO sa Simbahan. Diin anaa ang Ulo, ang Iyang Lawas mahimong molihok.

(b) ANG MGA MAGTOTOO NGA NAGAPANGHIMO BILANG LAWAS NI KRISTO: Ang lokal nga Simbahan nagtigom aron sa pagtuman sa mosunod nga mga ministeryo isip Lawas ni Kristo sa ilang lokalidad (Mga Buhat 2:36-47):

- (1) Imantala ang Ebanghelyo (bersikulo 36-40);
- (2) Bautismuhan bag-ong mga magtutuo (bersikulo 41);
- (3) Tumana ang nag-unang buluhaton sa lokal nga Simbahan (bersikulo 42-47)
 - Doktrina o Pagtudlo (karon kini nahimo pinaagi sa pagsangyaw ug pagtudlo base sa Bibliya); Ang mga grupo sa mga Kristohanon ug mga simbahan (kasagaran gitawag nga mga denominasyon) nagsagop usab sa usa ka hugpong sa mga pahayag sa doktrina ug mga lahi, nga naghubit sa ilang partikular nga mga gibug-aton.
 - Pakig-uban (mga magtutuo nga nakiglambigit sa usag usa sa pag-atiman sa usag usa, pagpalig-on ug disiplina);
 - Pagpikaspikas sa Tinapay (ang Panihapon sa Ginoo nagrepresentar sa ministeryo sa pagsimba sa simbahan);
 - Pag-ampo (ang ministeryo sa pag-ampo alang sa mga tawo ug mga kalihokan nga gihimo sa lokal nga Simbahan)
 - Pagtuman sa Dakong Sugo: Pag-ebanghelyo ug mga Misyon (Mateo 28:18-20; Buhat 1:8; 8:4; 13:1-4)..

KAMATUORAN 5: ANG SIMBAHAN: GOBYERNO

Ang Bag-ong Tugon wala sa dayag nga naglatid sa bisan unsang piho nga matang sa gobyerno alang sa lokal nga mga simbahan. Apan lain-laing mga grupo sa mga magtutuo sa tibuok kasaysayan sa Simbahan nag-angkon nga nagsunod sa usa sa tulo ka matang sa gobyerno sa simbahan, uban sa pipila ka mga kasulatan nga nagpaluyo sa ilang pag-angkon. Ang mas duol nga pagtan-aw sa ilang mga gawi kasagaran nagpadayag nga ang tanan nga tulo nga mga porma gihiusa sa usa ka porma o lain:

(a) Kongregasyon: Pagdumala sa Kongregasyon

Gitawag usab nga demokratiko, ang katapusang desisyon nagdepende sa kadaghanan sa mga miyembro nga nagboto o nagdesisyon. Ang Mga Buhat 6:1-6 kasagarang gihatag isip usa ka panig-ingnan sa demokratikong proseso, sa dihang ang kongregasyon gisugo sa pagpili sa mga "diakono". Karon ang mga simbahan nga tipo sa Baptist kasagarang nagsunod niini nga porma sa gobyerno sa kongregasyon.

(b) Presbyterian: Pagdumala sa mga Tigulang

Makaiikag, ang Mga Buhat 6:1-6 mahimo usab nga hubaron aron suportahan kini nga porma sa gobyerno, tungod kay gisultihan sa mga ansiyano (ang mga apostoles) ang kongregasyon nga magpili mga kandidato nga gipresentar dayon sa mga ansiyano alang sa katapusang kumpirmasyon. Presbyterian-ang tipo nga mga simbahan karon nagrepresentar niini nga matang sa simbahan sa gobyerno.

(c) Episcopal: Pagdumala sa us aka Obispo

(1) Ang mga simbahan nga nagsunod sa episcopal nga porma sa gobyerno naglakip sa Romano Katoliko nga Simbahan, Anglican nga Simbahan, Methodist nga Simbahan.

(2) Ang ubang Charismatic nga mga simbahan mibalik sa "gasa ug katungdanan sa apostol"; niini nga pagdumala, ang usa ka pastor nga adunay espirituhanong mga gasa (siya kasagaran ang magtutukod sa ministryo) giila nga apostol (ulo) nga adunay katungdanan sa pagdumala ug pag-atiman sa mga simbahan nga nahiusa kaniya sa iyang katuyoan, pagtudlo, ug mga pamaagi.

PAHINUMDOM: Ingon sa gipakita sa 4 nga KAMATUORAN sa ibabaw, ang mga Kristohanon nga nagtuo sa Bibliya nagtuo nga si Kristo mao ang kanunay nga Ulo sa Simbahan pinaagi sa presensya ug gahum sa Balaang Espiritu, ang tinuod nga Vicar sa Representante ni Kristo. Ang mga magtotoo adunay direkta ug diha-diha nga pagduol kang Kristo, ug ang matag usa adunay responsibilidad sa pagsunod sa iyang kaugalingon nga tanlag (Mateo 18:20; Juan 14:16). Bisan unsa nga porma sa gobyerno ang sundon sa imong simbahan, kinahanglan nimo nga sigurohon kanunay nga imong gipangita ug gisunod ang kabubut-on ni Kristo nga Ulo pinaagi sa paggiya sa Balaang Espiritu base sa Bibliya.

APLIKASYON

Importante alang kanimo nga mahimong miyembro sa lokal nga simbahan.

1. Sa higayon nga kita natawo pag-usab, kita gipuy-an sa Balaang Espiritu sa Lawas ni Kristo (1 Corinto 12:13).
2. Sa pisikal nga gingharian, walay naglutaw, wala madugtong nga mga bahin sa lawas. Bisan pa niana sa Kristohanong kinabuhi; Ang bag-ong mga magtutuo kinahanglan nga dili maglutawlutaw kondili idugang sa lokal nga simbahan (Mga Buhat 2:41,47).
3. Kasagaran, moapil ka sa simbahan nga nagdala kanimo ngadto kang Kristo. Apan kung mobalhin ka sa laing lugar, kinahanglan ka mangita ug moapil sa usa ka lokal nga simbahan nga parehas o parehas nga pagtuo ug praktis.
4. Walay hingpit nga lokal nga simbahan. Adunay miingon, kung makakita ka ug perpekto nga lokal nga simbahan, ayaw pag-apil niini; o gub-on nimo kini. Mahimo kang miyembro sa lokal

nga simbahan aron motubo uban sa ubang mga miyembro, ug aron makaalagad sa Dios kauban sa ubang mga miyembro.

Hagit: Miyembro ka ba sa lokal nga simbahan? Kung dili, nganong dili? Unsa lokal nga simbahan ang imong gituohan nga ang Ginoo naggiya kanimo sa pagpasakop?

SAG-ULOHA:

Mga Taga-Efes0 1:22-23: ²² Ug gibutang niya ang tanan sa ilalum sa iyang mga tiil, ug gihatag siya nga mahimong ulo sa tanan nga mga butang sa simbahan, ²³ nga mao ang iyang lawas, ang kahupnganan niya nga nagpuno sa tanan sa tanan. — Efeso 1:22-23 .

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

LEKSYON 14**GAMAY NGA TUDLO: LIMA KA KAMATUORAN MAHITUNGOD SA KATAPUSAN NGA MGA BUTANG**

UNSAY mahitabo human sa kamatayon? Unsay mahitabo sa kataposan sa kalibotan? Kini usa ka tigmo nga nakapalibog sa tanan nga mga tawo ug naghagit sa labing bantugan nga mga naghunahuna. Si Jesu-Kristo lamang ang nagdala sa tubag, tungod kay Siya mao ang Dalan, ang Kamatuoran ug ang Kinabuhi. Atong tun-an ang lima ka kamatuoran bahin sa kataposang mga butang. Gitawag kini sa mga teologo nga pagtuon sa eskatolohiya, gikan sa Gregong mga pulong ESCHATON, katapusan; ug LOGOS, kahibalo.

KAMATUORAN 1: ANG KAMATAYON DILI ANG KATAPUSAN

Unsay mahitabo human mamatay ang usa ka tawo? Gitangtang ni Kristo ang tabil aron atong makita kung unsa ang mahitabo sa sunod nga kinabuhi, sa dihang gisulti Niya sa Lucas 16:19-31 kung unsa ang nahitabo sa duha ka tawo nga namatay.

1. Kinsa ang duha ka tawo nga namatay?
2. Asa miadto si Lazaro human sa kamatayon?
3. Diin miadto ang dato human sa kamatayon?
4. Ang buhi nga tawo sa yuta adunay lima ka pisikal nga mga igbalati (pagtan-aw, pagpaminaw, pagbati, pagpanimaho, pagtilaw) ug upat ka dili materyal nga mga katakos (hunahuna, emosyon, kabubut-on, imahinasyon). Hain niining mga igbalati ug mga katakos ang nabatonan ni Abraham (nga namatay dugay na kanhi) ug sa dato nga tawo (nga bag-o lang namatay) human sa kamatayon?
5. Ang sabakan ni Abraham maoy usa ka paghulagway sa dapit sa luwas nga mga tawo; Ang Hades, ang dapit alang sa dili-luwas nga mga tawo. Sumala sa bersikulo 26, human sa kamatayon posible bang mausab ang mga dapit – gikan sa Hades ngadto sa langit, o gikan sa langit ngadto sa Hades?
6. Pamatud-i (gikan sa mga bersikulo 27–30) nga ang kasinatian sa dato nga tawo sa Hades nahitabo human sa iyang kamatayon dungan usab samtang ang kinabuhi sa iyang mga igsoon nagpadayon sa yuta.
7. Ang kamatayon dili mao ang katapusan. Sa dihang mamatay ang usa ka tawo ang iyang kalag mobulag sa iyang lawas ug ang kalag direktang moadto sa walay kataposang destinasyon – sa langit (gisimbolo sa sabakan ni Abraham) o sa Hades (usa ka dapit sa pagsakit).
8. Sa Filipos 1:23-24 si apostol Pablo adunay dugang katin-awan. Sumala ni Pablo, human siya mobiya sa yuta sa panahon sa iyang kamatayon, asa siya moadto?
9. Sama ni Pablo, kung mamatay ang usa ka Kristohanon magpadayon siya nga KAUBAN KANG KRISTO. Unsa ang kahimtang sa mga tawo nga namatay ug kauban na ni KRISTO (Pinadayag 14:13)?
10. Kay ang kamatayon sa Kristohanon maoy panahon sa pagpahulay, samtang naghulat siya sa pagkabanhaw sa iyang lawas. Para sa mga dili magtutuo, ang kamatayon maoy sinugdanan sa walay kataposang pag-antos sa Hades (kasagaran gitawag ug Impiyerno sa kadaghanang tawo karon).

KAMATUORAN 2: ANG KRISTOHANON NAGHULAT SA IKADUHANG PAG-ABOT NI KRISTO

1. Bisan tuod ang Kristohanon nahibalo nga ang kamatayon dili malikayan, apan siya wala maghulat sa kamatayon. Ano ang ginahulat sang Cristiano?

Filipos 3:20-21

1 Tesalonica 1:9-10

1 Corinto 15:51; 1 Tesalonica 4:15-17

2. Kini nga pagpaabut sa Ikaduhang Pag-anhi simbolikong gipahayag pinaagi sa pagsaulog sa Panihapon sa Ginoo. Ihulagway ang tinguha sa pagpaabot gikan sa 1 Corinto 11:26.

3. Tali karon ug sa Ikaduhang Pag-anhi ni Kristo, ang Kristohanong kinabuhi kinahanglang mailhan pinaagi sa hingpit nga pag-apil sa katumanan sa Dakong Sugo. (Mateo 28:18-20). Pinaagi sa Panihapon sa Ginoo gipahinumdoman ang mga Kristohanon sa "pagpakita sa kamatayon sa Ginoo" (padayon sa pagmantala sa Ebanghelyo) hangtod nga moabot ang Ginoo.

4. Sumala sa Buhat 1:6-8:

(a) Mahitungod sa PANAHON sa Ikaduhang Pag-anhi, unsa ang gisulti ni Ginoong Jesus kanato (bersikulo 7)?

(b) Imbes nga mabalaka mahitungod sa panahon sa Ikaduhang Pag-anhi, unsa ang angayng ipunting sa mga Kristohanon (bersikulo 8)?

(c) Sa unsang paagi ang Dakong Sugo makaapekto sa panahon sa katapusan sa kalibotan (Mateo 24:14)?

5. Alang sa umaabot nga pagtuon, kinahanglang mahibalo ka bahin sa kasagarang mga interpretasyon bahin sa katapusan sa kalibotan; sila gihulagway nga may kalabotan sa USA KA LIBO KA TUIG (milenyo) nga gihisgotan sa Pinadayag 20; sa ubos mao ang kinatibuk-ang paghulagway sa mga posisyon:

(a) A-MILLENNIALISM – Sumala niini nga panglantaw, ang milenyo usa ka simbolo nga numero. Ang karon nga kalibutan motubo nga labi ka grabe hangtod nga ang Antikristo sa katapusan mopuli. Ang Ikaduhang Pag-anhi ni Kristo magtapos sa paghari sa Antikristo, ug pagkahuman ang Kataposang Paghukom ipahigayon. Unya ang Walay Katapusan nga Gingharian sa Diyos, ang bag-ong langit ug bag-ong yuta, pagatukoron nga molungtud hangtod sa kahangtoran.

(b) POST-MILLENNIALISM – Sumala niini nga panglantaw, ang milenyo maoy simbolikong numero. Ang Ebanghelyo magpadayon sa pagkaylap ug ang mga butang mahimong maayo ug mas maayo hangtod ang katawhan makakab-ot sa hingpit nga kahimtang sa Walay Katapusan nga Gingharian sa Diyos.

(c) PRE-MILLENNIALISM – Kini nga panglantaw nag-isip sa milenyo isip literal nga 1000 ka tuig sa personal nga paghari ni Kristo sa yuta, nga paga-inagurahan sa Iyang Ikaduhang Pag-anhi. Kini nga panglantaw nagtudlo usab nga adunay PITO KA TUIG NGA KASAKIT sa dili pa ang milenyo. Adunay duha ka nag-unang posisyon, depende kung kanus-a mahitabo ang PAGSAKGAW SA MGA KRISTOHANON (RAPTURE), sa wala pa o pagkahuman sa KASAKIT (TRIBULATION):

- **PAGPASABOT 1: SA DILI PA MAGSUGOD ANG PITO KA TUIG NGA KASAKIT (PRE-TRIBULATION RAPTURE)** - Ang Ikaduhang Pag-anhi ni Kristo gibahin sa duha ka bahin: Sa dili pa magsugod ang Kasakitan, si Kristo moanhi PARA SA IYANG MGA SANTOS (Siya mosakgaw o mosakmit kanila gikan sa yuta aron luwason sila gikan sa pag-agi sa Dakong Kasakitan). Samtang ang Kasakitan nagpadayon dinhi sa yuta, si Kristo ug ang mga Santos maghimo sa Panihapon sa KASAL SA KORDERO didto sa langit. Kung matapos na ang Kasakitan, si Kristo manaug sa yuta UBAN SA IYANG MGA SANTOS aron sugdan ang literal nga 1000 ka tuig nga paghari ni Kristo sa yuta.
- **PAGPASABOT 2: PAGKATAPOS SA PITO KA TUIG NGA KASAKIT (POST-TRIBULATION RAPTURE):** Sumala niini nga pagpasabut, ang Ikaduhang Pag-anhi ni Kristo mahitabo human sa pito ka tuig nga pag-antus. Mokanaog siya aron tapuson ang paghari sa Antikristo, banhawon ang mga Kristohanon, gapuson si Satanas sulod sa usa ka libo ka tuig, ug tukuron ang usa ka libo ka tuig nga paghari ni Kristo sa yuta.

TIMAN-I: Adunay pipila ka mga magtutudlo sa Bibliya nga mituo sa MID-TRIBULATION RAPTURE (pagkuha sa mga Kristohanon sa tunga-tunga sa pito ka tuig sa kalisod, apan kini nga pagtulon-an dili kaayo nailhan dili sama sa duha ka nag-unang mga pagpatin-aw sa ibabaw.

6. PAHINUMDOM: Bisag unsa nga posisyon ang imong kuhaon, kinahanglan nga nakahibalo ka sa kapeligrohan nga anaa sa duha ka posisyon:

- **KAKUYAW 1: Alang niadtong nagtuo nga moabot si Kristo SA DILI PA MAGSUGOD ANG PITO KA TUIG SA KASAKIT (PRE-TRIBULATIONISTS),** ang kapeligrohan mao ang pagtuo nga ang mga Kristohanon dili makaagi sa bisan unsang kasakitan sa bisan unsang matang. Palihug sumaha sa imong kaugalingon nga mga pulong ang pagtudlo sa Bibliya bahin sa kasakitan gikan sa mosunod nga mga bersikulo:

Juan 16:33

Mga Buhat 14:22

2 Timoteo 3:12

- **KAKUYAW 2:** Alang niadtong nagtuo nga si Kristo moabot **HUMAN SA PITO KA TUIG SA KASAKITAN (POST-TRIBULATIONISTS)**, ang kapeligrohan mao ang mabug-atan sa paglaom sa umaabot nga mga paglutos. Bisan kon ikaw nagtuo nga ang mga Kristohanon mag-antos sa Dakong Kasakitan, hinumdumi ang mga saad ni Kristo alang sa mga panahon sa paglutos. Palihug i-summarize ang mosunod nga mga bersikulo sa imong kaugalingong mga pulong:

1 Corinto 10:13

2 Corinto 12:9-10

1 Pedro 5:8-10

TINUOD 3: MAY DUHA KA PAGKABANHAW SA MGA PATAY.

1. Ihulagway ang duha ka pagkabanhaw:

Daniel 12:2

Juan 5:28

Pinadayag 20:4-6

(a) **PAGKABANHAW SA MGA MAGTOTOO.** Kini mahitabo sa Ikaduhang Pag-anhi ni Kristo; kini naglakip sa patay ug buhi nga mga Kristohanon. Ang patay nga mga Kristohanon unang pagabanhawon gikan sa ilang mga lubnganan; unya, ang buhing mga Kristohanon makasinati ug dinaliang pagbag-o gikan sa ilang mortal nga lawas ngadto sa dili madunot nga lawas (1 Tesalonica 4:15-17; 1 Mga Taga-Corinto 15:51).

Unsa ang hitsura sa lawas sa pagkabanhaw? Ingong kinatibuk-ang paghulagway, ang lawas sa pagkabanhaw sa mga Kristohanon makaambit sa mga hiyas sa lawas sa pagkabanhaw ni Kristo. Palihug tun-i ang mosunod nga mga bersikulo nga naghulagway sa gahum sa lawas sa pagkabanhaw ni Kristo: 1 Juan 3:2; Juan 20:9; Lucas 24:31; Lucas 24:37-40; Lucas 24:41-43; 1 Corinto 15:42-44 .

(b) **PAGKABANHAW SA MGA DILI MAGTOTOO.** Ang dili magtutuo pagabanhawon nga bulag gikan sa mga magtotoo sa Katapusang Paghukom (Pinadayag 20:5, 11-15). Ang Bibliya wala maghubit kon unsa gayod ang hitsura niini nga lawas; apan kini mahimong usa ka lawas diin ang mga dili magtotoo makasinati ug walay katapusan nga pag-antus. Unsa ang gisulti sa mosunod nga mga bersikulo mahitungod sa mahangturong kahimtang sa mga dili magtutuo? Pinadayag 14:9-11; Pinadayag 20:14-15; 21:8.

KAMATUORAN 4: HUMAN SA KAMATAYON MAO ANG PAGHUKOM

1. Unsay mahitabo human sa kamatayon? Hebreohanon 9:27; 2 Corinto 5:10

(a) PAGHUKOM SA MGA MAGTOTOO: Sa Ikaduhang Pag-anhi ni Kristo, ang mga magtotoo pagahukman, dili alang sa kaluwasan, kondili alang sa mga ganti. Ihulagway ang paghukom sa mga magtotoo gikan sa 1 Mga Taga-Corinto 3:10-15.

Ipaathag ang kahulugan sang bulawan, pilak, bilihon nga mga bato; kahoy, kumpay, dagami: Mateo 6:19-21; Colosas 3:23,24; Galacia 6:7,8 .

(b) PAGHUKOM SA MGA DILI MAGTOTOO: Ang tanang dili-luwas nga mga tawo, gikan sa sinugdanan hangtud sa katapusan sa kasaysayan, pagahukman sa Dakong Puti nga Trono o sa Katapusang Paghukom, sa katapusan sa milenyo. Pagahukman sila sa lebel sa silot. Kon sa unsang paagi himoon kini sa Diyos wala isaysay sa Bibliya; kini usa ka butang nga kinahanglan natong ibilin sa mga kamot sa Dios. Gikan sa Pinadayag 20:11-15 ihulagway ang Katapusang Paghukom.

PAHINUMDOM: Ang ubang mga magtutudlo sa Bibliya nagtudlo ug walay kataposang silot (diin ang dili magtutuo malaglag ug sila mohunong na sa paglungtad), sukwahi sa walay kataposang pagsilot (diin sila magpadayon sa pag-antos sa panimuot nga kasakit hangtod sa kahanngtoran). USA KA BUTANG ang tin-aw: ang silot HILABIHAN KA MAKALILISANG nga ang Dios andam nga magpadala sa Iyang kaugalingong Anak aron mamatay sa krus aron sa pagluwas kanato gikan niining walay kataposang trahedyo (Juan 3:16; 2 Tesalonica 1:7-9).

KAMATUORAN 5: ANG MGA KRISTOHANON MAGHARI UBAN SA DIOS UG KANG KRISTO SA KAHANGTURAN

Ang tanan nga mga plano sa Dios mosangko sa Walay Katapusan nga Gingharian. Niini nga Gingharian ang mga Kristohanon maghari uban sa Diyos ug uban kang Kristo hangtod sa kahanngtoran. Sa unsang paagi ang mosunod nga mga bersikulo naghulagway sa Mahangturong Gingharian?

Pinadayag 21:1-7

Pinadayag 21:22 - 22:5

APLIKASYON

(a) Bisan unsa pa ang atong panglantaw sa Ikaduhang Pag-anhi, unsa man ang atong makanunayon nga kinaiya

:

Mateo 6:9-10

2 Pedro 3:11-14

Hebreohanon 12:25-29

2 Timoteo 4:6-8

(b) Ang importante mao nga si Kristo moanhi pag-usab, ug kita kinahanglang andam kanunay sa pag-abiabi Kaniya bisan kanus-a!

SAG-ULOHA:

1 Tesalonica 4:16-17:

¹⁶ Kay ang Ginoo Mismo manaug gikan sa langit uban ang singgit, uban ang tingog sa usa ka arkanghel, ug uban ang trumpeta sa Dios. Ug ang mga nangamatay diha kang Kristo unang mabanhaw.

¹⁷ Unya kita nga mga buhi ug nanghibilin, pagasakgawon uban kanila sa mga panganod aron sa pagsugat sa Ginoo diha sa kahanginan. Ug sa ingon kita kanunay nga mag-uban sa Ginoo. — 1 Tesalonica 4:16-17

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

UNSAON NATO NAKUHA ANG DAANG TESTAMENTO:
INSPIRASYON, PAGSULAT,
KOLEKSIYON, PAGESABWAG UG PAGPRESERBA

Atong sugdan ang halapad nga panglantaw sa Daang Tugon pinaagi sa pagsaysay mahitungod sa mga panghitabo sa taas nga proseso kon sa unsang paagi adunay lain-laing mga linukot nga basahon (mga basahon) sa mga kasulatan nga nagporma sa mga kasulatan sa Daang Tugon sa Hebreohanong pinulongan. Atong hisgotan ang lima ka grupo sa mga panghitabo:

- INSPIRASYON (Kinahanglan ipahibalo sa Dios ang Iyang Pulong ngadto sa Iyang mga mensahero pinaagi sa inspirasyon sa Iyang Espiritu sa lain-laing mga panahon ug mga dapit ug paagi);
- PAGESULAT (sa sinugdan, kini nga mga mensahe pinaagi sa gisulti nga pulong, nga paagi nga sa ngadtongadto sila kinahanglang isulat diha sa mga linukot nga basahon nga hinimo sa mga materyales sama niadtong ginama gikan sa papiro o mga panit sa mananap; sa pagkatinuod, ang kinaunahang mga materyales sa pagsulat hinimo sa yutang kulonon o mga bato);
- KOLEKSIYON (kini nga mga linukot sa sinugdan nahimutang sa mga dapit diin sila orihinal nga gisulat ug kinahanglang tigomon ngadto sa usa ka koleksiyon);
- PAGESABWAG (ang koleksiyon giapod-apod ngadto sa katawhan sa Diyos bisan asa sila makaplagan);
- PAGPRESERBA (klaro nga sa wala pa ang pagsabwag sa mga kopya kinahanglan nga himoon ang mga kopya sa pinaagi sa kolekta sa mga rolyo. Ang pangutana mao kini, giunsa pagpreserbar ang mga kopya nga eksakto ug giunsa natipigan ba ang mga linukot nga basahon gikan sa kalaglagaan? Dinhi atong makita ang paghatag ug kaminud-anon sa Dios sa pagpanalipod sa mga linukot nga basahon ug sa ilang mga sulod).

Sa ibabaw, ang lima ka hugpong sa mga panghitabo gihulagway o gipasabot sa mosunod nga pag-asoy sa sukaranan nga mga lakang nga giagian sa mga libro sa Daang Tugon sa ilang paghimo.

LAKANG 1: ILALUM NI MOISES

1. ANG DIOS: ORIHINAL NIYA NGA GISULAT ANG IYANG PULONG SA DUHA KA PAPAN NGA BATO

Sa dihang ang Dios mipadayag sa Iyang Kaugalingon didto sa Bukid sa Sinai ngadto sa Iyang katawhan nga bag-o Niyang giluwag gikan sa pagkaulipon sa Ehipto, Iyang gisulat ang unang kopya sa Napulo ka Sugo sa duha ka papan nga mga bato nga Iyang gihatag kang Moises aron ihatag ngadto sa Iyang katawhan isip sumaryo sa Iyang pakigsaad uban kanila. .

Exodu 32:16:

Karon ang mga papan buhat sa Dios, ug ang sinulat mao ang sinulat sa Dios nga gikulit sa mga papan.

(Tan-awa usab ang Exodo 24:12; 31:18; Deuteronomio 9:10).

2. SI MOISES UG ANG UNANG LIMA KA LIBRO

Dayon, ubos sa inspirasyon sa Balaang Espiritu, gisulat ni Moises ang tanang detalyado nga mga sugo ug mga instruksyon sa Dios nga mogiya sa katawhan sa Israel mahitungod sa ilang kinabuhi sa relihiyon, gobyerno, ug katilingban. Unya, gisulat usab niya ang kasaysayan sa katawhan sa Israel diin kini gikan, balik sa paglalang sa Dios sa langit ug sa yuta ug sa unang mga tawo. Sa ulahi, ang tanang sinulat ni Moises gitigom aron mahimong unang lima ka basahon nga sagad gitawag ug PENTATEUCH (Genesis, Exodo, Levitico, Numeros, Deuteronomy), nga gitawag usab sa mga Hudiyo nga TORAH (BALAOD). Ang orihinal nga kopya niini unang gideposito sunod sa Arka sa Pakigsaad (Deuteronomio 31:24-29). Sukad niadto, isip usa ka panagna, si Moises misugo nga ang hari maghimo ug iyang kaugalingong kopya sa Torah aron iyang basahon kini ug gamiton isip giya aron siya makatultol uban ang katarungan ug kaalam (Deuteronomio 17:18-20). Gitagoan ni Josue ang usa ka kopya ilalom sa usa ka bato tupad sa sangtuwaryo, nga naglangkob usab sa mga saad sa katawhan sa Israel isip iyang pakigsaad uban sa Dios (Josue 24:26).

LAKANG 2: ILALUM NI EZRA

1. Human gilaglag sa mga taga-Babilonia ang Jerusalem ug ang templo niadtong 586 BC, walay nahibalo kon unsay nahitabo sa Arka sa Pakigsaad ug sa Basahon sa Balaod (ang Torah). Apan sa panahon sa pagbalik gikan sa pagkadestiyero ilalom ni Esdras, atong makita nga siya adunay kopya sa Basahon sa Balaod. Mao kini ang paagi nga gihulagway si Ezra:

Esdras 7:6, 10:

⁶ Kini nga Esdras mitungas gikan sa Babilonia; ug siya usa ka andam nga eskriba nga batid sa Kasugoan ni Moises, nga gihatag ni Jehova, ang Dios sa Israel: ug ang hari mihatag kaniya sa tanan niyang gipangayo, sumala sa kamot ni Jehova nga iyang Dios sa ibabaw niya.

¹⁰ Kay giandam ni Esdras ang iyang kasingkasing sa pagpangita sa Kasugoan ni Jehova, ug sa pagbuhat niini, ug sa pagtudlo sa Israel sa kabalaoran ug mga tulomanon.

1. TANAKH. Sa panahon ni Esdras, gituohan nga nahuman niya ang pagkolekta sa Torah (ang 5 ka libro ni Moises). Ang uban sa OT nga mga libro hinayhinay nga nakolekta sulod niining 400 ka tuig nga yugto, nga nakab-ot ang ilang kataposang porma sa Hebreohanong Bibliya ubos sa tulo ka dibisyon:

(a) TORAH (ang Balaod)

- Genesis
- Exodo
- Levitico
- Mga Numero
- Deuteronomio

(b) NEVI'IM (Mga Propeta)

- Joshua
- Mga Maghuhukom
- Samuel
- Mga Hari
- Isaias
- Jeremias
- Ezequiel
- Ang Napulog Duha (Minor nga mga propeta sa OT, giisip nga usa ka libro)

(c) KHETUBIM (Mga Sinulat, Balak o Kaalam nga mga libro)

- Mga Salmo
- Mga Proverbio
- Job
- Awit sa mga Awit
- Ruth
- Lamentaciones
- Ecclesiastes
- Ester
- Daniel
- Esdras-Nehemias
- Mga Cronicas

Ang TANAKH mao ang acronym o minubo sa 3 ka dibisyon sa 24 ka libro sa Hebreohanong Bibliya.

Sa PROTESTANTE BIBLIYA lahi ang paggrupo, labi na ang 12 ka menor de edad nga mga propeta nga gilista nga lahi nga libro, 1 & 2 Samuel, 1 & 2 Hari, 1 & 2 Cronicas, mao nga ang gidaghanon sa mga libro sa Daang Tugon nahimong 39. Bisan pa, ang mga libro ug ang sulud niini nagpabilin nga parehas.

LAKANG 3: GREEK SEPTUAGINT (LXX)

HUBAD NGADTO SA GREEK NGA PINULONGAN

1. Gituohan nga kini maoy usa ka kopya sa Torah, nga gigamit ni Esdras, nga sa ulahi gihubad ngadto sa Grego sa ika-3 nga siglo BC, nga nailhan ingong Septuagint (LXX) “sa hangyo ni Ptolemy II Philadelphus (285–247 WKP)) sa kapitoan ug duha ka Hebreohanong maghuhubad—unom gikan sa matag usa sa Napulog Duha ka Tribo sa Israel” (Wikipedia).
2. Ang Griyego nga OT nahimong bersiyon sa Bibliya nga gigamit sa panahon ni Kristo ug sa unang mga Kristohanon.
3. APOCRYPHA. Gawas sa 24 ka basahon sa orihinal nga Hebreohanong pinulongan, dihay ubang relihiyosong mga basahon sa Gregong pinulongan nga gitawag ug Apokripa, nga gilakip sa Septuagint nga Bibliya. Walay propeta nga nagsulat bisan usa ka basahon sa Apokripa. Ang Septuagint naglakip lamang niini ingong mga basahon nga adunay maayong relihiyosong instruksiyon. Samtang ang Hebreohanong Bibliya adunay 24 lamang ka libro nga gisulat sa orihinal nga Hebreohanong pinulongan, sa laing bahin ang Romanong Bibliya adunay dugang nga 7 ka libro sa Apokripa, lakip ang: Tobias, Judith, Baruch, Ecclesiasticus, Kaalam, Una ug Ikaduhang Macabeo ug usab ang Gregong mga pagdugang kang Ester ug Daniel.

LAKANG 4: TEXTONG MASORETIC

Sa ubos (medyo gipamub-an) mao ang "A History of the Masoretic Text" ni **Jeff A. Benner**, www.ancienthebrewresearchcenter.org

Ang teksto sa Hebreohanong Bibliya orihinal nga gisulat gamit ang 22 ka letra sa Hebreohanong alpabeto, nga adunay mga konsonante nga tunog.

Sa mga ika-10 nga Siglo AD, usa ka grupo sa mga Judio nga mga eskriba nga nailhan nga Masorite, naghimo ug sistema sa mga tuldok ug mga dash (dots) nga gitawag ug nikkudot o mga simbolo sa mga bokales nga ilang gisal-ot sa teksto sa Hebreohanon. Kini nga mga simbolo sa bokales nagsilbing modelo sa paglitok sa Hebreohanong mga pulong. Nagbutang usab sila ug mga katin-awan sa kilid sa mga panid.

Sa wala pa ang pagkadiskobre sa Dead Sea Scrolls, ang labing karaan nga Hebreohanong manuskrito nga nahibal-an nga naglungtad mao ang Masoretic nga teksto nga gitawag nga Aleppo Codex nga gisulat kaniadtong 826 A.D. Kini nga teksto giisip nga mas kasaligan kay sa bisan unsa, ug ang tanang sunod nga mga teksto sa Hebreohanong Bibliya gibase niini.

Ang laing importanteng Masoretic nga teksto mao ang Leningrad Codex, nga gisulat niadtong 1008 AD. Ang Aleppo Codex ug ang Leningrad Codex gitawag ug Ben-Asher nga mga teksto, kay silang duha gikan sa Ben-Asher nga tradisyon sa mga Masorite. Ang duha niini nga mga teksto halos managsama, ang bugtong kalainan mao ang mga lokasyon sa parapo ug mga punto sa bokales, apan ang aktuwal nga mga teksto mismo managsama. .

Kini ang Ben Chayyim Rabbinic nga Bibliya nga gigamit sa mga Maghuhubad ni King James alang sa ilang paghubad. Adunay siyam lamang ka kalainan sa teksto tali sa Ben Chayyim nga teksto ug sa Ben Asher nga mga teksto sa Aleppo ug Leningrad Codexes: Kini mao ang 1 Hari 20:38; Proverbio 8:16; Isaias 10:16; Isaias 27:2; Isaias 38:14; Jeremias 34:1; Ezequiel 30:18; Sofonias 3:15; ug Malaquias 1:12.” Gawas niining siyam ka kalainan, ang tanang Masoretikong mga teksto managsama.

Ang sunod nga importanteng mga teksto nga gipasukad sa Masoretic nga Bibliya mao ang Biblia Hebraica ug Biblia Hebraica Stuttgartensia. Ang Biblia Hebraica giimprenta niadtong 1906 ni Rudolph Kittel ug usa ka kopya sa Biblia ni Ben Chayyim Rabbinic Bible, apan ang mga pagpatin-aw sa kilid sa mga panid wala na gilakip. Ang Biblia Hebraica Stuttgartensia giimprenta ni Paul Kahle niadtong 1977 ug usa ka kopya sa Leningrad Codex, apan iyang girebisar ang mga katin-awan sa mga kilid sa mga panid. Apan kining duha ka teksto parehas gayod sa kang Ben Chayyim ug Ben Asher. Sa kinatibuk-an, bisan kung adunay lainlaing Masoretic nga mga teksto, parehas silang tanan sa sulud.

DUGANG PAGPASABOT

Ang pagkadiskobre niadtong 1948 sa DEAD SEA SCROLLS, usa ka kompletong linukot nga basahon ni Isaias taliwala kanila, nga halos susama sa Masoretic Isaiah Text, nagpamatuod nga ang karaang Hebreohanong mga teksto sa Bibliya gikan sa labing menos sa mga panahon ni Esdras matinumanong gikopya (kami nagtuo) ubos sa balaan nga pagdumala. Ang saksi sa DSS naghatag kanato ug pagsalig nga kita adunay esensya nga Pulong sa Diyos nga gisulat sa orihinal nga inspiradong mga magsusulat. Ang bisan unsang mga kalainan dili igo nga mahinungdanon nga makaapekto sa kahulugan sa dagkong mga doktrina nga naghisgot sa Plano sa Kaluwasan sa Dios nga nagtudlo ngadto sa gisaad nga Manunubos, ug kini dili makaapekto sa masunod nga mga balaod sa Dios kon unsaon nato sa pagpakig-uban Kaniya ug sa usag usa.

PAGSUSI (SURVEY) SA DAANG TESTAMENTO

Aron makabaton ug saktong pagsabot sa Bibliya, kinahanglan natong makita ang DAKONG HULAGWAY sa tibuok Bibliya, una, pinaagi sa paghimo ug surbey sa Daang Tugon.

1. Ang Bibliya: Sinugdanan ug Katapusan

a. SINUGDANAN: Ang Bibliya nagbukas sa asoy kon sa unsang paagi gilalang sa Diyos ang tanang butang nga hingpit sa sinugdan (Genesis 1:1, 31).

b. KATAPUSAN: Ang Bibliya nagtapos sa pagsaysay sa paglalang sa Diyos sa bag-ong langit ug bag-ong yuta.

UNSAY NAHITABO?

Kon maghunahuna kita sa paggahin ug kadiyot ug itandi kining duha ka mga tudling-pulong mahitungod sa sinugdanan ug sa katapusan sa kasaysayan sa Bibliya, kita mahibulong ug mangutana: Unsa ang nahitabo sa unang hingpit nga langit ug hingpit nga yuta? Ngano nga ang Dios kinahanglang magbuhat ug bag-ong langit ug bag-ong yuta?

Ang Bibliya naghisgot bahin sa makapasubong hitabo, nga sa sinugdan, si Adan ug Eva, ang atong unang mga ginikanan, nahulog sa sala. Tungod niini, ang sala nahulog sa tanan nga katawhan ug sa tibuok kalibutan ug uban niini miabut ang mga tunglo sa kamatayon ug pagkadunot. Ang Dios kinahanglang maghimo ug bag-ong langit ug bag-ong yuta diin ang sala ug kadtong mga tunglo mawala.

Apan ang pagkahulog sa sala sa atong unang mga ginikanan wala makapakurat sa Dios. Human sila nahulog sa sala, ang Dios dihadiha mihatag sa saad mahitungod sa umaabot nga Manunubos. Kini nga saad gilakip sa tunglo nga gipahayag sa Dios sa manunulay nga si Satanas (Genesis 3:15). Ang umaabot nga Manunubos mao ang modugmok sa ulo sa Bitin, nga sa ingon niini nga paagi magpahinabo sa katubsanan sa katawhan, ug ang pagpasig-uli sa kabuhatan ngadto sa orihinal nga hingpit nga kahimtang niini.

Ang DAKONG HULAGWAY sa Bibliya mahitungod sa Manunubos.

- Ang DAAN NGA TUGON nagsulti kon sa unsang paagi ang pag-abot sa Manunubos gisaad ug giandam.

- Ang BAG-ONG TUGON nagsaysay sa pag-abot sa Manunubos sa kalibotan ug mahitungod sa Iyang pagtubos..

ANG MGA LIBRO SA BIBLIYA

Ang Bibliya maoy usa ka libro. Apan sa pagkatinuod kini usa ka librarya nga adunay 66 ka libro nga lainlaig gitas-on, ang uban mas taas, ang uban mas mubo. Ang Daang Tugon (gisulat sa wala pa ang pag-abot ni Kristo) adunay 39 ka libro, ang Bag-ong Tugon (gisulat human sa pag-abot ni Kristo) adunay 27 ka libro.

The Bible										
OLD TESTAMENT – 39 BOOKS					NEW TESTAMENT – 27 BOOKS					
5 LAW Books of Moses Genesis Exodus Leviticus Numbers Deuteronomy	12 HISTORY Joshua Judges Ruth 1, 2 Samuel 1, 2 Kings Chronicles Ezra Nehemiah Esther	5 POETRY Job Psalms Proverbs Ecclesiastes Song of Solomon	5 MAJOR PROPHETS Isaiah Jeremiah Lamentations Ezekiel Daniel	12 MINOR PROPHETS Hosea Joel Amos Obadiah Jonah Micah Nahum Habakkuk Zephaniah Haggai Zechariah Malachi	4 GOSPELS Matthew Mark Luke John	1 HISTORY Acts	13 PAUL'S LETTERS Romans 1, 2 Corinthians Galatians Ephesians Colossians 1, 2 Thessalonians 1, 2 Timothy Titus Philemon	8 GENERAL LETTERS Hebrews James 1, 2 Peter 1, 2, 3 John Jude	1 PROPHECY Revelations	
Written before the coming of Christ						Written after the coming of Christ				

Ang unang lima ka mga libro sa Daang Tugon kasagaran gitawag nga TORAH o ANG BALAOD, nga gisulat ni Moises ubos sa inspirasyon sa Balaang Espiritu.

- GENESIS

Ang Genesis (usa ka Griyego nga pulong nga literal nga nagkahulogang “sinugdan”) maoy usa ka dinasig sa Diyos nga talaan sa sinugdanan sa tanang butang.

1. PAGLALANG: Genesis 1, 2: Ang sinugdanan sa uniberso ug sa katawhan.
2. PAGKAHULOG: Genesis 3: Ang Pagkapukan: ang sinugdanan sa sala, daotan (kinaiyanhon, moral), kamatayon; ang unang saad sa Manunubos, vs. 15.
3. PAGDAGDAN SA KATAWHAN: Genesis 4, 5: Ang mga tawo midaghan; misamot usab ang sala; Gihulga sa Dios ang paghukom.

4. BAHA: Genesis 6-9: Gilaglag sa Dios ang daan nga makasasala nga kalibutan sa usa ka Lunop; nagsugod pag-usab kang Noe ug sa iyang 3 ka minyo nga mga anak.
5. PAGESUGOD SA MGA NASOD: Genesis 10: Genealogy ni Noe ug sa iyang mga anak; ang sinugdanan sa mga nasud; Si Sem gipili sa pagdala sa linya sa gisaad nga Manunubos.
6. PAGKATAG SA MGA TAWO UG MGA PINULONGAN: Genesis 11: Tore sa Babel, kasamok sa mga pinulongan, pagkatibulaag sa mga nasud.
7. KASAYSAYAN SA ISRAEL: TAWAG NI ABRAHAM HANGTUD SA PAGHINGILIN NGADTO SA BABYLONIA: Sugod sa Genesis 12, ang tanan nga nahabilin sa Daang Tugon nagpunting sa kasaysayan sa mga Judio. Ang kasaysayan sa Israel giasoy sa mga libro sa kasaysayan gikan sa Genesis 12 hangtod sa 2 Cronicas, gikan sa pagtawag ni Abraham hangtod sa paghingilin sa Babilonia.
8. PAGHINGILIN UG PAGBALIK: Esdras, Nehemias, Ester. Gisaysay ni Ester ang istorya sa usa ka gamhanan nga pagluwas sa katawhang Judeo sa panahon sa Pagkadestiyero. Si Esdras ug Nehemias nagsaysay sa istorya sa pagbalik sa mga Judeo gikan sa pagpapahawa sa Babilonia ug sa pagtukod pag-usab sa templo ug sa mga paril sa Jerusalem.

KAPANAHONAN SA MGA PROPETA SA DAANG TESTAMENTO

Sa han-ay sa listahan sa Bibliya:

MGA PROPETA MAYOR

Isaias (739-685 BC) – Juda

Jeremias (627-580 BC) – Juda

Ezekiel (592-570 BC) – Babilonya (sa panahon sa paghingilin)

Daniel (606-530 BC) – Babilonia; Persia (sa panahon sa paghingilin)

PROPETA MINOR

Oseas (760-720 BC) – Israel

Joel (830 BC?) – Juda

Amos (760 BC) – Israel

Obadias (845 BC?) – Juda?

Jonas (780-760 BC) – Israel (Nineveh)

Miqueas (737-690 BC) – Juda

Nahum (ca 664-612 BC) – Juda

Habakuk (650-610 BC?) – Juda

Sofonias (640-608 BC)	– Juda
Hageo (520-516 BC)	– Juda (human sa paghingilin)
Zacarias (520-518 BC)	– Juda (human sa paghingilin)
Malaquias (430 BC)	– Juda (human sa paghingilin)

KALANGKUBAN SA ESTORYA SA KATAWHAN NGA PINILI SA DIOS

1. ANG MGA PATRIARKA: ABRAHAM, ISAAC, JACOB

GENESIS 12-50: Gitawag sa Dios si Abram (sa ulahi gitawag ug Abraham) ug naghimo ug pakigsaad uban kaniya aron siya mahimong amahan ug magtutukod sa nasud nga Judio. Sukad niadto, pinaagi kang Abraham ug sa iyang mga kaliwat (ilabi na pinaagi sa Mesiyas nga matawo gikan sa iyang kaliwatan) ang Diyos misaad nga panalanginan ang tanang nasod sa kalibotan. Kini nga mga kapitulo sa Genesis nagsaysay mahitungod sa sunodsunod nga soberanong mga pagpili nga gihimo sa Dios taliwala sa mga kaliwat ni Abraham: si Isaac inay si Ismael; si Jacob ilis ni Esau; ug gikan sa 12 ka mga anak nga lalaki ni Jacob (Israel), si Juda ang gipili sa pagdala sa linya diin ang gisaad nga Manunubos moabut sa kalibutan.

Ang kataposang mga kapitulo sa Genesis nag-asoy kon sa unsang paagi si Jacob ug ang iyang 12 ka anak nga lalaki ug ang ilang mga pamilya mikalagiw ngadto sa Ehipto, tungod sa gutom nga miabot sa tibuok yuta. Pipila ka tuig sa wala pa kana mahitabo, tungod sa pangabugho, si Jose gibaligya sa iyang mga igsoon aron mahimong ulipon sa Ehipto. Gipanalanginan sa Diyos si Jose sa Ehipto hangtod nga nahimo siyang tuong kamot ni Paraon. Niining paagiha, gigamit sa Diyos si Jose sa pag-andam sa pag-abot ni Jacob ug sa iyang pamilya sa Ehipto, diin sila nagpuyo sulod sa 400 ka tuig. Samtang buhi pa si Jose, maayo ang pagtratar sa mga Israelinhon, mao nga miuswag sila ug misanay ug nahimong dakong nasod.

2. GIKAN SA EGYPT NGADTO SA YUTA NGA SAAD.

EXODO, LEVITICUS, NUMERO, DEUTERONOMIO

Daghang mga tuig human sa pagkamatay ni Jose, usa ka bag-ong hari ang mitungha nga wala makaila kang Jose; nag-ulipon sa mga Israelinhon ug misulay sa pagpuo sa kaliwat sa mga Hebreohanon pinaagi sa pagpatay sa tanang bag-ong natawo nga mga batang lalaki nga Hudiyo. Pinaagi sa grasya sa Dios, ang bata nga si Moises nakaplagan sa anak nga babaye ni hari Paraon, nga gitagoan sa daplin sa suba. Iyang gisagop si Moises ug gipadako siya sa palasyo sulod sa 40 ka tuig. Human sa 40 ka tuig, nakahukom si Moises sa pagduaw sa iyang katawhan. Sa iyang mga paningkamot sa pagpanalipod sa usa ka katagilungsod iyang gipatay ang Ehiptohanon nga

nagsakit kaniya, ug siya napugos sa pagkalagiw ug sa pagtago sa Midian nga desyerto. Human sa 40 ka tuig siya nagpuyo ingon nga usa ka magbalantay sa mga karnero sa desyerto, sa dihang siya 80 ka tuig ang panuigon, ang Dios nagpakita kaniya ug nagtawag kaniya aron sa pagluwas sa nasod sa Israel gikan sa ilang pagkaulipon sa Ehipto.

1. Ang basahon sa EXODO nagsaysay mahitungod sa kalingkawasan sa katawhan sa Israel gikan sa Ehipto ubos sa pagpangulo ni Moises. Nagsulti usab kini mahitungod sa Dios nga naghimo ug pakigsaad uban sa Israel; mahitungod sa paghatag sa Napulo ka Sugo; mahitungod sa pagtukod sa Tabernakulo o puloy-anan sa Dios sa taliwala sa Iyang katawhan, nga kini nga tolda kauban sa nasod sa tibuok nilang panaw ngadto sa Yutang Saad.

Kinahanglan natong tan-awon pag-ayo ang kasabotan nga gihimo sa Diyos uban sa nasod sa Israel nga Iyang giluwag gikan sa Ehipto.

- (a) Ang ilang kaluwasan maoy katumanan sa saad sa pakigsaad sa Dios ngadto kang Abraham (Genesis 15).
- (b) Pinaagi sa pagpalingkawas sa Israel, ang Dios nagpadayon sa plano sa kaluwasan alang sa kalibutan nga ipatuman pinaagi sa katawhan sa Israel (Genesis 22:15-18; Exodo 19:3-6).
- (c) Ang pakigsaad sa Dios uban sa Israel lunsay sa grasya ug hustisya sa Dios, ug kini gibutang sa atubangan sa nasud sa kinabuhi ug kamatayon. Kinabuhi kon sila magpabilin nga matinud-anon sa Dios ug sa Iyang pakigsaad; kamatayon kon ilang gilapas ang pakigsaad ug mibulag sa ubang mga dios (Levitico 26; Deuteronomio 31:24-29).

2. Ang basahon sa LEVITICO naglangkob sa mga balaod ug mga regulasyon alang sa mga serbisyo sa tabernakulo ug mga halad ug alang sa mga buluhaton ug mga responsibilidad sa pari ingon man usab sa lain-laing mga panudlo alang sa kinabuhi sa komunidad.

3. Ang libro sa NUMERO adunay ingon nga ngalan tungod sa mga kalkulasyon nga gihimo aron mahibal-an ang gidaghanon sa mga lungsuranon. Kini nga libro nagsaysay usab mahitungod sa 40 ka tuig sa paglatagaw sa katawhan sa Israel didto sa desyerto isip silot sa ilang sala sa pagkawalay pagtuo ug sala sa pagkadili-masinugtanon sa dihang gisugo sila sa Dios sa pagsulod sa Yutang Saad..

4. Ang DEUTERONOMIO nagpasabut nga "ikaduhang sugo". Kini nga basahon naglangkob sa taas ug kataposang kabubut-on ni Moises ngadto sa katawhan sa Israel sa

wala pa siya mamatay. Girepaso ni Moises ang sukaranang mga obligasyon sa pakigsaad, samtang nagrepaso sa importante nga mga leksyon nga dala sa ilang kasinatian sa panaw gikan sa Ehipto ug sa ilang paglatagaw sa desyerto. Si Moises wala maghatag ug mga tagna bahin sa pagkadestiyero sa Israel ngadto sa laing nasod kon sila motalikod sa pakigsaad ug mahitungod sa saad sa Diyos sa ilang pagbalik.

3. ISRAEL SA YUTA SA SAAD: Ubos sa PAGPANGULO NI JOSHUA UG SA MGA HUKOM.

a) Ang basahon ni JOSHUA naghisgot bahin sa pagsakop sa Israel sa Canaan ilalom sa pagpangulo ni Josue ug sa pag-apod-apod sa yuta ngadto sa 12 ka tribo.

(b) Human sa kamatayon ni Josue, ang 12 ka tribo gipangulohan sa mga HUKOM, mga maisog nga tawo nga gitawag sa Diyos aron mangulo sa panahon sa krisis. Ikasubo, ang katawhan sa Israel miagi sa mapintas nga siklo sa "sala-disiplina-paghinulsol-kaluwasan-kalinaw" ug mibalik sa pagpakasala pag-usab. Ang basahon sa Mga Maghuhukom gisumaryo sa usa ka tudling-pulong nga gisubli sa makaduha: “Niadtong mga adlaw walay hari sa Israel; ang matag tawo nagbuhat kon unsay matarong sa iyang kaugalingong mga mata” (Maghuhukom 17:6; 21:25).

(c) Ang basahon sa RUTH maoy usa ka mubo nga sugilanon nga nahitabo sa panahon sa mga Maghuhukom. Nagsaysay kini mahitungod sa mga katigulangan ni Haring David.

1. ISRAEL: NAHIUSA NGA GINGHARIAN

(a) Si Samuel mao ang kataposan sa mga maghuhukom ingon man ang nag-unang propeta sa panahon sa nagkahiusang gingharian. Agig tubag sa mapugsanon nga panginahanglan sa mga tawo, gisugo sa Dios si Samuel sa pagdihog kang Saul ingong unang hari, nga nagtukod sa katawhan sa Diyos ngadto sa usa ka gingharian.

b) Kini nga mga basahon (1 SAMUEL; 2 SAMUEL; 1 HARI 11:43; 1 CRONICLES-2 CRONICLES 9:31) nag-asoy bahin sa Israel ingong NAHIUSA nga GINGHARIAN ubos sa unang tulo ka hari, si Saul, David, ug Solomon. Si Solomon nakahimo ug hilabihan nga pagsimba sa mga diosdios sa katapusan sa iyang paghari tungod sa iyang daghang langyaw nga mga asawa; isip silot, gikuha sa Dios ang 10 ka tribo

gikan sa iyang anak. Kini mitultol ngadto sa NABAHIN NGA GINGHARIAN: (1) Ang gingharian sa JUDAH, ubos sa kaliwat ni David, nga adunay kapital sa Jerusalem; ug (2) ang gingharian sa ISRAEL nga gilangkoban sa 10 ka amihanang mga tribo, ubos sa dili-David nga mga hari, nga adunay kapital sa Samaria

1. ANG NABAHIN NGA GINGHARIAN

Kini nga mga libro (1 HARI 11:43; 2 HARI 1-25; 2 CRONICLES 10-36) nag-asoy sa nagtinabangay nga mga istorya bahin sa duha ka gingharian ug kung giunsa kini natapos. Ang duha ka gingharian misunod sa ubos nga dalan sa apostasiya gikan sa ilang pakigsaad uban sa Dios ngadto sa mas lawom ug mas lawom nga idolatriya ug mga paglapas sa Napulo ka Sugo pinaagi sa kabakakan, inhustisya, ug imoralidad. Ang Dios wala gayud mapakyas sa pagpadala sa Iyang mga propeta aron sa pagpasidaan kanila sa dili kalikayan nga pagkadeستیero kon sila dili maghinulsol.

- **PAGHINGILIN SA AMIHANAN NGA GINGHARIAN SA ISRAEL:**
2 HARI 17:5-41: Ang Gingharian sa Israel gisakop sa Asiria niadtong 722 BC, ug ang mga tawo gidestiyero ngadto sa ubang mga nasod. Walay rekord sa ilang pagbalik, hinungdan nga gitawag sila og "10 Lost Tribes". Ang mga Asiryanhon nagbutang ug mga langyaw nga katawhan aron mopuyo sa teritoryo sa Israel; kini nga mga langyaw nahimong mga Samarianhon, kinsa nagpalambo sa ilang relihiyon nga nagsagol sa Hudiyo ug paganong mga pagtuo ug mga ritwal.

Mga Propeta ngadto sa gingharian sa Israel:
ELIAS, ELISA, JONA, AMOS, HOSEA

- **PAGHINGILIN SA HABAGATAN NGA GINGHARIAN SA JUDAH – 586 BC:** (2 Hari 25; 2 Cronicas 36:15-21): Ang gingharian sa Juda gisakop sa Babylon niadtong 586 BC. Ang Jerusalem ug ang Templo gigun-ob ngadto sa yuta, ug ang populasyon (gawas sa mga kabos kaayo) gidestiyero ngadto sa Babilonya, aron magpabilin didto sulod sa 70 ka tuig sumala sa gitagna ni Jeremias. SI JEREMIAS mipabilin uban sa nahibilin sa Juda, diin ang usa ka rebelyosong grupo miikyas ngadto sa Ehipto, nga pugson nga nagdala kang Jeremias uban kanila, diin siya namatay. Walay rekord sa mga rebelde nga namalik sa Juda.

Mga propeta sa gingharian sa Juda:
ISAIAS, MIKA, NAHUM, ZEPHANIAS, HABAKUK, JEREMIAS, OBADIAH

1. JEWS IN BABYLONIAN EXILE

- a. SI EZEKIEL maoy usa ka manalagna taliwala sa mga destiyero.
- b. SI DANIEL maoy usa ka membro sa maalamong mga tawo nga magtatambag sa palasyo ni Haring Nabucodonosor; nag-alagad usab siya ingong taas nga opisyal ilalom ni Haring Ciro, nga nagbuntog sa Babilonya. Sa iyang panahon sa pag-alagad ni Nabucodonosor, si Daniel nakadawat ug mga tagna bahin sa umaabot nga mga imperyo sa kalibotan hangtod sa kataposan sa kalibotan.
- c. ANG ESTER maoy istorya sa gamhanang pagluwas sa Diyos sa Iyang katawhan nga nadeستیero panahon sa paghari ni Haring Ahasuerus.

2. ANG MGA JUDIO MABALIK GIKAN SA BABYLONIA SA 3 KA MGA YUGTO

Ang 2 CRONICLES 36:22, 23 nag-asoy bahin kang Haring Ciro nga naghatag ug mando nga nagtugot sa pagpabalik sa mga Hudiyo gikan sa ilang pagkadestiyero sa Babilonya. Kini nga dekreto gipagula niadtong 538 BC. Ang pagbalik miabot sa 3 nga yugto:

- YUGTO 1: 538 BC (Esdras 1–6) nga gipangulohan ni Zorobabel ug Joshua, sa panahon sa paghari ni Haring Cyrus.
- YUGTO 2: 458 BC (Esdras 7–10) nga gipangulohan ni Esdras sa panahon sa paghari ni Artaxerxes. Ang pagtukod pag-usab sa templo nahuman.
- YUGTO 3: 445 BC (Nehemias 1–13) nga gipangulohan ni Nehemias sa panahon sa paghari ni Artaxerxes. Ang paril sa Jerusalem nahuman.

Si HAGGAI, ZACARIAS, MALACHI mao ang mga propeta ngadto sa mga bihag nga namalik, uban si Malaquias ingon nga katapusan nga propeta, nagtapos sa talaan sa Daang Tugon.

3. 400 KA TUIG NGA PROPETIKANHONG KAHILOM TALI SA DAANG TUGON & BAG-ONG TUGON

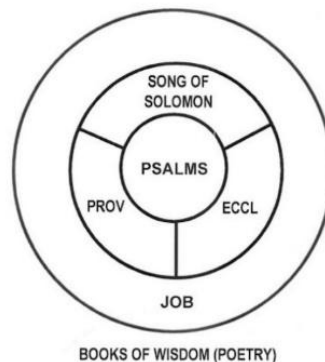
- a. Human kang Malaquias adunay 400 ka tuig sa matagnaong kahilom
- b. ANG mga Hudiyo sunodsunod nga gimandoan sa mga Persianhon, mga Grego, mga Hasmonean, ug mga Romano.

- c. LAIN-laing mga SEKTA sa relihiyon mitungha sulod sa 400-ka-tuig nga yugto, lakip ang mga Pariseo, Saduseo, Herodianhon, Zealot, ug uban pa.

4. PROPETIKANHONG KAKAHILOM NABUAK.

Sa diha nga ang Imperyo sa Roma karon nagmando sa tibuok kalibutan ug sa yuta sa Israel, ang kahilom sa tagna gibuak ni Juan Bautista, ang propeta nga gitawag sa Dios aron mahimong mag-uuna sa pagpahibalo sa pag-abot sa gisaad nga Manunubos. Gitapos ni Juan Bautista ang istorya sa Daang Tugon ug gisugdan ang istorya sa Bag-ong Tugon.

Atong susihon karon ang ubang mga libro sa Daang Tugon.

MGA LIBRO SA BALAK
O LIBRO SA KAALAM

JOB, AWIT, PROVERBIO,
ECCLESIASTES, AWIT SA MGA AWIT

Kini nga mga libro gitawag nga balak o kaalam nga mga libro tungod kay kini kasagaran gisulat sa balaknon nga porma, ug ang ilang hilisgutan mao ang mahitungod sa pag-angkon og kaalam alang sa diosnon nga pagkinabuhi. Ang dayagram sa ibabaw nagpakita sa lain-laing mga gibug-aton niining mga libro sa kaalam ug kon sa unsang paagi kini nalangkit sa usag usa.

- JOB

Gisulat kini sa panahon sa mga patriarka, ug ang hilisgutan mao ang mahitungod sa problema sa pagkaanaa sa dautan sa kalibutan, ilabi na ang pangutana, "Nganong ang dautang kapalaran mahitabo sa mga anak sa Dios?" Niini nga libro ang kurtina nga nagbulag sa gingharian sa langit (diin ang Dios ug ang mga Espiritu, Maayo ug dautan) mibalhin gikan sa gingharian sa yuta (diin ang mga tawo molihok, ingon og sila nakig-indigay sa espirituhanong mga gahum sa maayo ug dautan). Si Satanas kanunay nga makita nga mao ang mananaog, apan ang mensahe sa basahon ni Job mao kini: Ang Dios kanunay nga naghari sa tanan ug ang Iyang kabubut-on kanunay nga pagatumanon, bisan kung kanunay Siya wala magpasabut kung unsa ang Iyang gibuhay o kung unsa ang hinungdan sa Iyang mga desisyon. Ang labing importante nga leksyon gikan sa basahon ni Job gipahayag sa usa ka awit nga nag-ingon: "Sa diha nga ikaw dili makasabut, sa diha nga ikaw dili makakita sa Iyang kamot, salig sa Iyang kasingkasing" Dili nimo kini makita, ikaw kanunay nga makasalig sa Iyang Kasingkasing".

- ECCLESIASTES

Ang libro sa ECCLESIASTES nagtan-aw sa tanang kinabuhi gikan sa pagkahimugso hangtod sa kamatayon ingong usa ka balikbalik nga siklo sa kinaiyahan ug ingong usa ka makakapoy nga inadlaw-adlaw nga paghago sa tawo. Sa una nga pagbasa, kini nga libro ingon og nagtanyag usa ka mabiyabiay nga pagtan-aw sa kinabuhi, nga mahimong summary sama sa mosunod: Ang kinabuhi hamubo, ang kamatayon nagtapos sa tanan, nganong magsamok? (Ecclesiastes 1:2, 14).

Bisan pa, sa mas duol nga pagsusi ang libro nagtanyag usa ka praktikal nga pilosopiya sa kinabuhi, nga gisumada sa duha ka mga tudling:

Ecclesiastes 9:7-10:

⁷ Lakaw sa imong dalan, kan-a ang imong tinapay uban ang kalipay, ug imna ang imong vino uban ang kasingkasing nga malipayon; kay ang Dios karon nagadawat sa imong mga buhat.

⁸ Himoa nga ang imong mga saput maputi kanunay; ug himoa nga ang imong ulo walay pagkulang sa lana.

⁹ Pagkinabuhi nga malipayon uban sa asawa nga imong gihigugma sa tanang mga adlaw sa kinabuhi sa imong kakawangan, nga iyang gihatag kanimo ilalum sa adlaw, sa tanang mga adlaw sa imong kakawangan: kay kana mao ang imong bahin niining kinabuhia, ug sa imong kahago nga imong ginabuhay. gikuha ubos sa adlaw.

¹⁰ Bisan unsa ang hikaplagnan nga buhaton sa imong kamot, buhata kana uban sa imong kusog; kay walay buhat, ni lalang, ni kahibalo, ni kaalam, sa lubnganan, diin ikaw moadto.

Ecclesiastes 12:13, 14:

¹³ Atong patalinghugan ang katapusan sa tibook nga butang: Kahadloki ang Dios, ug bantayi ang iyang mga sugo: kay kini mao ang tibook nga katungdanan sa tawo.

¹⁴ Kay ang Dios magadala sa matag buhat ngadto sa paghukom, uban sa tagsatagsa ka tinago nga butang, bisan kini maayo, kun kini dautan.

- MGA PROVERBIO

Samtang ang Ecclesiastes nagtan-aw sa dakong hulagway sa kinabuhi, ang libro sa PROVERBIO maoy usa ka basahon nga nagtinguha sa paghatag ug kaalam kon unsaon pagkinabuhi sa matag adlaw nga kinabuhi diha sa kahadlok sa Diyos.

Mga Proverbio 1:7:

Ang pagkahadlok kang Jehova maoy sinugdan sa kahibalo; Apan ang mga buangbuang nagatamay sa kaalam ug pahimangno.

Mga Proverbio 9:10 :

Ang pagkahadlok kang Jehova maoy sinugdan sa kaalam; Ug ang kahibalo sa pagkabalaan mao ang salabutan.

Gituohan nga ang basahon sa PROVERBIO orihinal nga gihimo ingong kurso sa pagbansay alang sa mga batan-ong lalaki nga moalagad sa hari. Apan, kini puno sa praktikal nga mga leksiyon kon sa unsang paagi magkinabuhi uban ang diyosnong kaalam diha sa mga relasyon uban sa Diyos, sa ubang mga tawo, ug sa lainlaing bahin sa adlaw-adlawng kinabuhi.

- AWIT NI SOLOMON

Ang Bibliya maoy realistiko kaayong basahon. Nagtanyag kini sa panglantaw sa kalibotan nga ang tanang binuhat sa Diyos maayo, ug ang matag katakos, abilidad, ug tinguha sa tawo maayo sa ilang hustong mga dapit. Ang AWIT NI SOLOMON maoy usa ka pasidungog sa kalipay sa gugma ug pakighilawas ug kaminyoon. Kini nga libro naghigot bahin sa seksuwal nga kalipay sa prangka ug klaro nga mga termino, daghan ang nangutana kon nganong gilakip kini sa Bibliya. Apan ang maalamong mga magbabasa ug magtutudlo sa Bibliya nakakita sa kaalam sa Diyos sa paglakip niini aron ipakita nga Siya ang tig-imbento sa gugma, ang labing gamhanang emosyon sa uniberso. Gipahayag ug gitagamtam sulod sa mga utlanan sa matinud-anon nga kaminyoon, ang gugma mao ang labing gamhanan ug mamugnaong puwersa alang sa pagpreserbar ug pagtuboy sa katawhan. Pagdumala sa sayop nga paagi, kini makaguba sa kalibutan.

Ang ubang unang mga Kristiyanong maghuhubad nagtratar sa AWIT NI SOLOMON isip usa ka pasumbingay sa relasyon tali ni Kristo ug sa Simbahan. Bisan unsa pa ka halangdon ang ilang mga motibasyon, ug ang mga resulta sa ilang debosyonal nga mga pamalandong makapadasig sa espirituhanong paagi, apan kini dili mahimong mga rason sa pagbaliwala sa yano nga kahulogan sa libro isip usa ka pasidungog sa usa sa pinakamaayo nga mga gasa sa Dios ngadto sa mga tawo, ang gasa sa gugma, sekso, ug kaminyoon ug pamilya.

Siyempre, adunay hustong panahon ug dapit sa pagbasa ug pagtuon niini nga libro. Sukad pa kang Jerome ug Origen, giingon nga ang Hudiyong mga rabbi wala magtugot sa mga batan-ong lalaki sa pagbasa sa Awit ni Solomon hangtod nga sila katloan. Ang pagkabuotan sa bahin sa mga magtutudlo ug mga magwawali sa Bibliya gikinahanglan gayod kon kanus-a ipaila kining libroha alang sa indibiduwal o grupo nga pagtuon.

- **MGA SALMO**

Ang basahon sa SALMO mahimong isipon nga mao ang kasingkasing ug sentro sa mga basahon sa kaalam. Kasagaran, kini gitawag nga Basahon sa Pag-ampo sa Katawhan sa Diyos. Gitawag pa gani kini nga "The Prayer Book of Jesus", ug usa ka awtor ang misulay sa pagpakita kang Jesus ingon nga nag-ampo sa matag salmo. Ang mga nag-unang tema sa Mga Salmo naglakip sa mosunod:

- Pagsimba ug pagdayeg sa Dios.
- Mahitungod sa mga matarung.
- Mahitungod sa mga dautan.
- Mga Salmo sa mga katawhan sa pakigsaad.
- harianong mga salmo.
- Mesiyantikong mga salmo.
- Ang Pulong sa Dios.
- Usa ka libro alang sa tanang panahon. Nindot kini nga gisumada sa Salmo 23, nga naghulagway sa panaw sa magtotoo sa kinabuhi. Kini sa walay duhaduha mao ang labing gihigugma nga salmo sa tanang magtotoo sa tibuok kalibutan.

MGA PANGUNANG TEMA SA MAJOR NGA MGA PROPETA
gikan: <http://www.miketaylor.org.uk>

- ISAIAS (739-685 BC) – Judah

PANGUNANG TEMA:

"Kang kinsa ba ninyo ako ipanig-ingon, o kinsa ba ang akong ikatandi?" nag-ingon ang Usa nga Balaan - Isaias 40:25 Naglangkob sa halos tanang topiko sa Bibliya: ang pagkabalaan sa Diyos, ang pasidaan sa umaabot nga paghukom, ang tawag sa paghinulsol, ang panan-awon sa umaabot nga panalangin, ang mga panagna sa Mesiyas, ang mga awit sa sulugoon, ug ang talagsaong balak (eg. kapitulo 40)

- JEREMIAS (627-580 BC) – Judah

PANGUNANG TEMA:

"Oh balay sa Israel, dili ba ako makahimo kaninyo sama sa gibuhay sa magkukulon?" nagaingon ang Ginoo. *"Sama sa yutang kolonon diha sa kamot sa magkukulon, mao usab kamo sa akong kamot, Oh balay sa Israel."* - Jeremias 18:6

Naglangkob sa transisyon gikan sa kataposang mga adlaw sa gingharian ngadto sa pagkadestiyero. Ang mga pasidaan sa paghinulsol wala tagda, ug ang Jerusalem napukan. Dayon gitagna ni Jeremias ang umaabot nga pagpasig-uli human sa kapitoan ka tuig nga pagkadestiyero, ug gipasidan-an ang nahibiling mga Judeanhon sa dili paglugsong ngadto sa Ehipto. Si Jeremias gipalahi pinaagi sa iyang pagsabot sa kabubut-on sa Diyos, sa iyang pagdawat niini, ug sa iyang kaandam sa pagpadayon sa wala kaayo gipabilhan nga ministryo diin ang Diyos nagtawag kaniya.

- EZEKIEL (592-570 BC) – Babylon (Sa panahon sa pagkadestiyero)

PANGUNANG TEMA:

"Nakita ko ang himaya sang Dios sang Israel nga nagapakari gikan sa sidlangan."
Ezekiel 43:2

Ang bahin sa Ezequiel gisulat sa wala pa ang katapusang kalaglagan sa Jerusalem: ang tema niini nga bahin mao nga ang paghukom mosunod sa sala. Ang uban gisulat pagkahuman niini nga punto, ug ang tema mao nga ang pagpahiuli mosunod. Ang libro gipunctuated sa komplikado, makalibog ug usahay makahahadlok nga mga panan-awon, ug sa simbolikong mga aksyon sa bahin sa tagsulat. Ang nag-unang tema mao ang himaya sa Dios.

- DANIEL (606-530 BC) – Babylon; Persia (Sa panahon sa pagkadestiyero)

PANGUNANG TEMA:

[...] ang bato nga mihampak sa estatwa nahimong usa ka dakong bukid ug mipuno sa tibuok yuta – Daniel 2:35b"

Ang basahon ni Daniel nagsugod sa ubay-ubay nga mga kapitulo sa kasaysayan ug mga istorya bahin kang Daniel ug sa iyang mga katalirongan nga sulondan nga pagtuo sa hilabihang kasukol nga mga kahimtang. Ang nahibiling sa basahon maoy sunodsunod nga mahulagwayong mga

panagna mahitungod sa pagbangon ug pagkapukan sa misunod nga mga imperyo, ug sa kataposang kataposan sa tanang butang. Sa kinatibuk-an, ang gipasiugda mao ang pagkasoberano sa Diyos.

PAGSUSI SA MGA MINOR NGA PROPETA

Mga pangunang tema gikan: <http://www.miketaylor.org.uk>

- HOSEA (760-720 BC) – Israel

PANGUNANG TEMA:

"Unsaon ko pagtugyan kanimo, Ephraim? Unsaon ko pagtugyan kanimo, Israel? [...] Ang akong kasingkasing nausab sa sulod nako; ang tanan nakong kaluoy napukaw" - Oseas 11:8

Ang mensahe ni Oseas mao ang pagkadili-matarog sa gugma ug kaluoy sa Diyos atubangan sa kanunay nga pagkadili-matinumanon sa bahin sa iyang minahal nga katawhan. Labaw sa bisan kinsa nga propeta, dili lang ang kasuko sa Dios iyang gipahayag sa mga kapakyasan sa iyang katawhan, kondili usab ang iyang kasubo, ug bisan ang kakapoy. Ang kinabuhi ni Oseas usa ka samingay alang sa iyang mensahe: naminyo siya sa usa ka bigaon nga nagluib kaniya, apan mibawi kaniya.

- JOEL (830 BC?) – Judah

PANGUNANG TEMA:

"Bisan karon," nag-ingon ang Ginoo, "balik kanako sa bug-os ninyong kasingkasing, uban ang pagpuasa ug paghilak ug pagbangotan." - Joel 2:12

Gigamit ni Joel ang bag-o nga hampak sa mga dulon isip usa ka analohiya sa umaabot nga Adlaw sa Ginoo, nagpasidaan nga ang kalaglagan nagpaabot, ug nga ang paghinulsol gikinahanglan. Ang Adlaw makita nga usa ka pagkabahin: sa mga nahigugma sa Dios, kini nagdala ug panalangin; sa mga nagadumot o wala magtagad kaniya, kalaglagan. Ang bahin sa iyang tagna natuman sa Pentekostes.

- AMOS (760 BC) – Israel

PANGUNANG TEMA:

"Alaot kamo nga nagsalig sa Zion, ug kamo nga mibati ug kasegurohan sa Bukid sa Samaria."—Amos 6:1a.

Ang pinakaunang propeta sa Israel, ang basahon ni Amos nag-ingon sa mga tema nga nagbalikbalik sa tibuok nga mga propeta: pagkondenar sa imoralidad, pasidaan sa umaabot nga paghukom, ug usa ka hangyo sa pagbalik ngadto sa Dios, ug pagbaton ug kalooy. Ang Dios balaan ug mahigugmaon. Si Amos dili usa ka pari o usa ka "propesyonal" nga propeta, busa nagdala sa usa ka yano nga tawo ug pagkaprangka sa iyang mensahe.

- OBADIAH (845 BC?) – Judah?

PANGUNANG TEMA:

“Bisan pa nga molupad ka sama sa agila ug maghimo sa imong salag taliwala sa mga bituon, gikan didto hulogon ko ikaw,” nag-ingon ang Ginoo - Obadias 4

Usa ka mensahe sa kaalaotan sa Edom, usa ka silingang nasod nga nagpahimulos sa kagubot sa Juda human sa kadaogan sa Babilonya sa pagsulong sa huyang nga mga balangay. Ang Edom naggikan kang Esau, ang igsoon ni Jacob (Israel), ug sa kanunay nahimong tunok sa mga Hebreohanon. Gisaway ni Abdias ang ilang garbo ug kasegurohan diha sa ilang mga salipdanan sa kabukiran, nga nagtagna sa bug-os nga kalaglagan sa nasod sa Edom.

- JONAH (780-760 BC) – Israel (Nineveh)

PANGUNANG TEMA:

Sang nakita sang Dios ang ila ginhimo kag kon paano sila nagtalikod sa ila malaut nga mga dalanon, naluoy sia kag wala niya ginpadala sa ila ang kalaglagan nga iya ginpahog - Jonas 3:10

Ang kaugalingong mensahe ni Jonas maoy usa lamang ka pasidaan sa Nineve. Ang mensahe sa libro, bisan pa, mao nga ang Diyos walay limitasyon sa geograpiya, makagamit sa mga kahimtang aron makab-ot ang iyang kaugalingon nga katuyoan, ug gihigugma ang tanan: dili lamang ang mga Hebreohanon.

- MICAH (737-690 BC) – Judah

PANGUNANG TEMA:

Ginpakita niya sa imo, O tawo, kon ano ang maayo. Kag ano ang ginakinahanglan ni Jehova sa imo? Ang paghimo sing matarong kag ang paghigugma sa kaluoy kag ang paglakat sing mapainubuson upod sa imo Dios.”— Miqueas 6:8

agtagna sa paghukom sa Juda dili lamang tungod kay ang mga tawo mitalikod sa Dios, apan tungod usab sa moral nga mga sangputanan niana nga apostasya. Gipasiugda ang panginahanglan alang sa pamtasan nga pamtasan sa sekular nga kinabuhi ingon man ang kaputli sa relihiyon.

- NAHUM (betw. 664-612 BC) – Judah

PANGUNANG TEMA:

Ang Ginoo mihatag og sugo mahitungod kanimo, Nineve. "Wala ka'y kaliwat nga magdala sa imong ngalan." - Nahum 1:14

Usa ka pagkondenar sa Nineve, uban sa panagna sa, ug pagmaya sa, sa kalaglagan niini. Dili sama sa mensahe ni Jonas, nga maoy usa ka pasidaan nga gituyo aron sa pagpahinabog paghinulsol, ang mensahe ni Nahum maoy kataposan, usa ka pahayag kon unsay seguradong mahitabo imbes nga usa ka pasidaan sa usa ka kapalaran nga sa gihapon malikayan.

- HABAKKUK (650-610 BC?) – Judah

PANGUNANG TEMA:

“Bisan pa kini maglangan, paabuta kini. Kini moabut gayud, ug dili magalangan”— Habakuk 2:3b

Ang libro adunay porma sa usa ka dayalogo: Gipangutana ni Habakuk ang Diyos kung nganong gitugotan niya nga magpadayon ang in hustisya sa Juda. Sa dihang ang Diyos mitubag nga iyang taposon kini pinaagi sa mga Babilonyanhon, siya nangutana sa Diyos kon sa unsang paagi niya magamit kadtong mas dili-matarong ingong mga ahente sa paghukom. Nagsabat ang Dios nga ang tanan nga kalautan pat-od nga pagahukman sa nagakaigo nga tion. Si Habakuk mihinapos nga siya mahimong magmaya sa Diyos bisan unsa pa ang mga kahimtang.

- ZEPHANIAH (640-608 BC) – Judah

PANGUNANG TEMA:

“Ang dakong adlaw ni Jehova haduol na—haduol ug moabot sa madali.”—Sofonias 1:14

Ang unang propeta sa Juda human sa kal-ang nga kapin sa kalim-an ka tuig, siya nagpasidaan sa umaabot nga Adlaw sa Ginoo, nga nagpasiugda nga ang Juda dili mahigawas sa paghukom nga ipahamtang sa naglibot nga mga nasod tungod lamang sa kasaysayan niini: Ang katawhan sa Diyos kinahanglang mangita kaniya. alang sa ilang kaugalingon, dili magsalig sa relasyon sa ilang mga katigulangan uban kaniya. Nagtagna sa pagkaluwas sa usa ka matinumang nahibilin sa dihang ang paghukom sa Diyos mahulog sa Jerusalem.

- HAGGAI (520-516 BC) – Judah (human sa paghingilin)

PANGUNANG TEMA:

“Panahon na ba alang kaninyo sa inyong kaugalingon nga magpuyo sa inyong mga balay nga may palid, samtang ang balay [sa Diyos] magpabiling guba?” — Haggeo 1:4

Usa sa labing gipunting sa mga propeta, kini nga libro usa ka kombinasyon sa kasaysayan ug panagna, nag-asoy kung giunsa pag-abog ni Haggeo ang namalik nga mga taga-Juda sa pagtukod pag-usab sa templo.

- ZACARIAS (520-518 BC) – Juda (human sa paghingilin)

PANGUNANG TEMA:

“Dili pinaagi sa kusog, ni pinaagi sa gahum, kondili pinaagi sa akong Espiritu”, nag-ingon ang Ginoo nga Labing Gamhanan - Zacarias 4:6b

Ang mensahe ni Zacarias usa ka sinagol nga mga panan-awon ug mga panagna, nga lisud ipasabut. Ang unang bahin mao ang mahitungod sa pagtukod pag-usab sa templo; ang ikaduhang bahin mahitungod sa bag-ong pakigsaad nga moabot. Si Haggeo ug Zacarias magkadungan, ug ang diwa sa ilang mensahe managsama bisag lahi ang ilang estilo.

- Malaquias (430 BC) – Judah (human sa paghingilin)

PANGUNANG TEMA:

“Balik kanako ug ako mobalik kaninyo”, nag-ingon ang Ginoo – Malaquias 3:7b

Samtang ang kadaghanan sa mga manalagna nagbadlong sa dayag nga sala, si Malaquias kinahanglang mag-atubang sa kawalay-pagtagad: ang pagsimba sa templo ginatuman, apan sa katunga-kasingkasing. Gihatagan og gibug-aton ni Malaquias nga gusto sa Dios ang pinakamaayo nga atong ikatanyag, dili lamang ang pinakagamay nga atong makuha.

**MGA PAGPANGANDAM SA DAANG TESTAMENTO
PARA SA MOABOT NGA MANUNUBOS**

Ang Daang Tugon nangandam alang sa pag-abot sa gisaad nga Manunubos sa tulo ka paagi:

- Pinaagi sa mga Tagna
- Pinaagi sa mga Tipo ug Simbolo
- Pinaagi sa Balaod

MGA TAGNA

Sampol nga Listahan sa mga Tagna mahitungod sa Mesiyas:

1. Ang Mesiyas matawo sa Betlehem

Miqueas 5:2; natuman sa Mat. 2:1-7; Juan 7:42; Lucas 2:4-7

2. Ang Mesiyas matawo sa usa ka ulay ^[1]_[SEP]

Isaias 7:14; natuman sa Mateo 1:18-2:1; Lucas 1:26-35

3. Ang Mesiyas kinabubut-on nga mohalad sa iyang kaugalingon ingon nga maulaong Kordero alang sa mga sala sa Iyang katawhan.

Isaias 53; natuman sa Mateo 26:62, 63; Juan 19:9; 1 Pedro 2:23 .

4. *Ang Mesiyas pagapatyon pinaagi sa paglansang sa krus, pinaagi sa pagduslak sa Iyang mga kamot ug tiil*

Salmo 22:16; natuman sa Juan 19:28

5. *Ang Mesiyas pagapatyon nga walay bukog nga bali*

Exodo 12:46; Salmo 34:21; natuman sa Juan 19:33-36

6. *Ang Mesiyas ilubong uban sa mga adunahan.*

Isaias 53:9; natuman sa Mateo 27:57-60

7. *Ang Mesiyas pagabanhawon gikan sa mga patay*

Isaias 53:9-10; Salmo 2:7; 16:10; natuman sa Mateo 28:1-20; Buhat 2:23-36; 1 Corinto 11:4-6

Matikdi: Gibanabana sa mga eskolar sa Bibliya nga ang Daang Tugon adunay mga 300 kapin ka propesiya bahin kang Jesus, ang Mesiyas.

TIPO UG MGA SIMBOLO

Ang mga tipo ug mga simbolo nga nagpunting sa umaabot nga Manunubos makita sa sistema sa pagsakripisyo sa Daang Tugon.

Ang balaod sa Dios nagkinahanglan nga ang sala kinahanglang bayran, ug ang bayad kinahanglang himoon pinaagi sa paghalad ug dugo.(Hebreohanon 9:22).

Sa dihang si Jesus mianhi, si Juan Bautista miila Kaniya ingon nga ang Kordero sa Dios, nga nagtuman sa Daang Tugon nga mga tipo ug mga simbolo (Juan 1:29).

1. Gihatagan sa Diyos si Adan ug Eva ug mga sinina nga hinimo sa panit sa hayop.

Sa wala madugay human si Adan ug Eva nahulog sa sala ug nakaamgo sa ilang makauulaw nga pagkahubo, ang Dios naghatag kanila ug mga sapot nga panit sa mananap puli sa mga dahon sa igera nga ilang gisulayan pagtabon sa ilang kaugalingon (Genesis 3:21). Ang mga magtutudlo sa Bibliya nagtan-aw sa akto sa pagpatay ug mananap aron sa pagtagana ug tabon sa mga makasasala ingong ang unang simbolikong timailhan nga nagpunting sa haladnong kamatayon sa gisaad nga Manunubos.

2. Ang Kordero sa Paskuwa

Sa Exodo 12:1-13 atong makita ang simboliko kaayong pagpatay sa nating karnero sa Paskuwa, kansang dugo ipahid sa balabag ug mga poste sa pultahan sa balay, ug ang saad sa Diyos: “Sa

dihang makita ko ang dugo, molabay ako kanimo. ” Si Kristo mao ang Kordero sa Paskuwa nga maghatag ug panalipod gikan sa kasuko sa Dios.

1. Adlaw sa Pagtabon sa Sala: Dobleng Nga Paghalad

Sa Levitico 16 ang tinuig nga Adlaw sa Pagtabon-sa-Sala gihubit. Niining adlaw duha ka mananap ang gihalad. Gipatay ang usa ka mananap ug gisablig ang dugo niini sa tabon sa arka sa kasabotan, diin gitagoan ang duha ka bato sa balaod.

Niining duha ka mananap ang doble nga buhat sa Manunubos gihubit: Una, pinaagi sa pagpaagas sa Iyang dugo sa Manunubos sa krus, ang tanan natong kasal-anan nabayran; ikaduha, base sa bayad nga nahimo, ang Dios makahimo na sa pagpasaylo sa tanan natong kasal-anan, nga dili na mahinumdom kanila batok kanato!

ANG BALAOOD

Ang Balaod (Ang Napulo ka Sugo ug ang tanan nga may kalabutan nga mga ordinansa ug mga regulasyon) kabahin sa pagpangandam sa Daang Tugon alang sa umaabot nga Manunubos. Kini gipatin-aw sa Galacia 3:22-25 .

Sa relasyon sa nasod sa Israel, ang Balaod maoy kompletong plano sa Diyos kon unsaon nila pagkinabuhi ingong katawhan sa pakigsaad sa Diyos.

Kalabot sa umaabot nga Manunubos, ang Balaod nagsilbi sa pag-andam sa mga tawo sa tulo ka importanteng paagi:

- Gipakita sa Balaod sa walay kaduhaduhaang mga termino ang dili mausab nga sukdanan sa Diyos sa pagkabalaan ug hustisya.
- Ang Balaod nagpakita sa samang gamhanang mga paagi nga ang mga tawo bug-os nga napakyas sa pagkab-ot sa sukdanan sa Diyos ug busa takos lamang sa kapungot sa Diyos.
- Ang Balaod nagpakita sa panginahanglan sa usa ka Manunubos kinsa moluwas sa mga tawo gikan sa kasuko sa Dios ug gikan sa gahum sa sala, ug usa ka Manunubos kinsa motabang kanila sa pagtuman sa mga kinahanglanon sa pagkamatarung sa Dios.

MGA GAMIT SA DAANG TESTAMENTO KARON

Giunsa paggamit sa mga magtutuo sa Bag-ong Tugon ang Daang Tugon karon? Mahimo natong i-summarize ang mga gamit isip 5 P’S SA DAANG TESTAMENTO:

- Plan - Plano
- Provision - Probisyon
- Precepts - Mga Lagda
- Promises - Mga Saad
- Punishments - Mga Silot

1. PLANO - PLAN

Ang Daang Tugon nagpadayag nga ang Dios adunay PLANO alang sa paglalang ug sa tibuok kasaysayan sa tawo. Nasentro kini sa Iyang Plano sa Katubsanan aron mapasig-uli ang tanan balik sa hingpit nga uniberso nga kanunay Niyang gihunahuna.

2. PROBISYON - PROVISION

Ang Daang Tugon dugang nagpadayag nga ang Dios mihimo sa bug-os nga PROBISYON alang sa katumanan sa Iyang Plano sa Katubsanan, ug ang Iyang tagana hingpit nga nabugkos diha sa Iyang Anak nga si Jesu-Kristo.

3. MGA LAGDA - PRECEPTS

Ang Daang Tugon nagpadayag nga gihatag sa Dios ang tanang PRECEPTS o mga instruksyon ngadto sa mga tawo kon unsaon nila nga mahimong kabahin sa Iyang Plano sa Katubsanan. Kini nga mga lagda anaa sa mga balaod sa Dios, ilabina sa Napulo ka Sugo, nga nagpabiling balido sa tanang panahon ug mga dapit ug mga katawhan. Kini nga mga sugo anaa sa sinulat nga Pulong sa Diyos, ang Bibliya, nga nagsilbing inspirado sa Diyos nga “Manwal sa Naggamit” alang sa pagkinabuhi diha sa hustong relasyon uban sa Diyos, sa uban, ug sa kalalangan.

4. MGA SAAD - PROMISES

Ang Daang Tugon naglangkob sa mga saad sa Dios sa mga panalangin alang sa pagtuo ug pagkamasinugtanon, ingon sa gipakita sa Iyang mga pakiglabet sa mga tawo sa panahon sa Bibliya, sa labing klaro sa Iyang mga pakiglabet sa nasod sa Israel. Kini nga mga saad gihatag sulod sa piho nga mga konteksto sa kasaysayan ngadto sa piho nga mga tawo, apan kini naglangkob sa walay katapusan nga mga prinsipyo nga gipasukad sa dili mausab nga kinaiya sa Dios, sa ingon naghimo kanila nga adunay padayon nga aplikasyon alang sa katawhan sa Dios sa tanang panahon.

5. MGA SILOT - PUNISHMENTS

Ang Daang Tugon naglakip usab sa mga panig-ingnan sa mga silot sa Dios alang sa pagkawalay pagtuo ug pagkadili-masinugtanon. Ang mga silot gipasukad sa balaod sa pagpugas ug pag-ani, sa natural ingon man sa espirituhanon nga gingharian. “Bisan unsa ang gipugas sa usa ka tawo, kana usab iyang anihon.” Ang mga hulga sa silot o mga sangputanan nagpamatuod sa laing aspeto

sa gugma sa Dios, nga nagtukod og mga utlanan nga ang mga tawo mahimong molapas sa ilang katalagman.

DUHA KA KASULATAN

Duha ka mga kasulatan sa Bag-ong Tugon ang nagsilbi nga mga giya kung giunsa paggamit sa mga magtutuo ang Daang Tugon karon.

Roma 15:4:

⁴ Kay bisan unsa nga mga butang nga gisulat kaniadto gisulat alang sa atong pagkat-on, aron nga pinaagi sa ^[c] pagpailub ug paglipay sa mga Kasulatan makabaton kita ug paglaum.

1 Corinto 10:6, 11:

⁶ Karon kining mga butanga nahimong atong mga panig-ingnan, a tuyo nga dili kita maibug sa dautang mga butang ingon sa ilang pagkaibog usab. . . . ¹¹ Karon ^[b] kining tanang mga butanga nahitabo kanila ingon nga mga panig-ingnan, ug sila gisulat alang sa atong ^[c] pagpahimangno, kang kinsa ang katapusan sa mga katuigan miabut.

SAG-ULOHA:

2 Pedro 1:20, 21: ²⁰ Nasayod una niini, nga walay propesiya sa Kasulatan nga gikan sa kaugalingong ^[i] paghubad ²¹ kay ang propesiya wala moabot pinaagi sa kabubut-on sa tawo, kondili ^[k] gipalihok sa Balaang Espiritu. 2 Pedro 1:20, 21

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

Leksyon 16**GIUNSA NGA NAKABATON KITA SA BAG-ONG TESTAMENTO**

Una, mangutana kita: Giunsa pagsulat ang Hebreohanong mga kasulatan sa Daang Tugon?

Mao kini ang tubag: Ang Dios mao ang unang misulti, ug Siya ang unang nagsulat sa Iyang mga Pulong. Naghimo siyag kasabotan uban sa katawhan sa Israel, pinaagi sa una nga pagpahibalo sa mga regulasyon sa pakigsaad, ug dayon pagsulat sa sumaryo sa kasabotan sa duha ka papan nga bato nga gisudlan sa Napulo ka Sugo. Unya, si Moises ug ang mga propeta sunod kaniya misulat ug dugang nga mga pulong sa Dios nga gihatag ngadto sa Iyang katawhan.

Karon, mangutana kita: Giunsa pagsulat ang Bag-ong Tugon sa Grego?

Ang tubag parehas sa mahitungod sa Daang Tugon: Ang Dios unang nakigsulti sa Iyang katawhan.

Apan niining higayona, adunay dakong kalainan.

Samtang diha sa Daang Tugon ang Dios misulti pinaagi sa tawhanong mga mensahero, ang mga propeta, sa paghatag sa Bag-ong Tugon, ang Dios misulti pinaagi sa Iyang kaugalingong Anak, kinsa miambit sa Iyang kaugalingon nga diosnong kinaiya ug kinsa naghatod sa katapusang Pulong sa Dios ngadto sa kalibutan.

Hebreohanon 1:1-3:

¹ Ang Dios, nga sa lain-laing mga panahon ug sa nagkalainlaing paagi misulti kaniadto ngadto sa mga amahan pinaagi sa mga propeta,² niining kataposang mga adlaw misulti kanato pinaagi sa iyang Anak, nga iyang gitudlo nga manununod sa tanang mga butang, pinaagi kang kinsa usab siya naghimo sa kalibutan; ³ Nga mao ang kahayag sa iyang himaya, ug ang dayag nga dagway sa iyang pagkatawo, ug nagsapnay sa tanang mga butang pinaagi sa pulong sa iyang gahum, sa diha nga siya sa iyang kaugalingon naghinlo sa atong mga sala, milingkod sa tuo nga kamot sa Halangdon sa kahitas-an.

Busa, atong masubay ang paghatag sa Bag-ong Tugon nga nahitabo sa duha ka lakang. Atong hisgotan pag-ayo ang matag lakang.

- LAKANG 1: KRISTO: BUHI NGA PULONG SA DIOS

Si Kristo, ang gisaad sa Dios nga Mesiyas sa Daang Tugon, mianhi sa kalibutan sa tukma nga panahon sa Dios.

Galacia 4:4:

⁴ Apan sa diha nga ang kahingpitan sa panahon miabut, ang Dios mipadala sa iyang Anak, nga natawo sa usa ka babaye, natawo ubos sa balaod.

1. Natawo siya sa usa ka ulay, mitubo ug nagkinabuhi ingong normal nga tawo, layo sa mata sa publiko sulod sa 30 ka tuig; bisan pa sa usa ka kalainan: pinaagi sa grasya sa Dios Siya nagkinabuhi nga hingpit, walay sala nga kinabuhi (Lucas 2:40, 52; Hebreohanon 2:17, 18; 4:15; 1 Pedro 2:21-23).

2. Sa dihang mga 30 anyos na Siya, gisugdan Niya ang Iyang publikong ministeryo sa paghatud sa Pulong nga gipiyal sa Diyos Kaniya aron sa pagtudlo sa mga tawo.
3. Iyang gipahibalo ang Pulong sa Dios pinaagi sa Iyang kaugalingong buhing Persona, pinaagi sa Iyang kinabuhi, sa Iyang mga Pulong, sa Iyang mga Buhat, ilabina pinaagi sa Iyang pagtubos nga pag-antos, kamatayon, paglubong, pagkabanhaw ug pagkayab.
4. Ang iyang mensahe nagpahibalo sa mosunod nga mga kamatuoran:
 - a. Bahin sa Diyos (Juan 1:18; 14:9-11; 17:1-3);
 - b. Mahitungod sa plano sa Dios sa kaluwasan alang sa kalibutan nga matuman pinaagi Kaniya isip ang gisaad nga Mesiyas- Manunubos (Juan 3:13-17);
 - c. Mahitungod sa unsa nga paagi Siya mianhi agig katumanan sa tanang mga saad ug mga panagna sa Daang Tugon (Lucas 24:25–27, 44, 46);
 - d. Mahitungod sa unsa nga paagi nga ang Ebanghelyo, ang plano sa Dios sa kaluwasan pinaagi sa Mesiyas, kinahanglang ipahayag sa tibuok kalibutan (Lucas 24:47);
 - e. Mahitungod sa unsa nga paagi nga ang gingharian sa Dios nahimong usa ka kamatuoran karon diha sa mga kinabuhi niadtong nagbutang sa ilang pagtuo diha Kaniya ingon nga ilang Mesiyas ug kon sa unsang paagi sila magkinabuhi ingon nga Iyang gingharian nga mga lungsoranon samtang naghulat sa Iyang Ikaduhang Pag-anhi (Juan 3:3, 5; Mateo 5). -7; 24;
 - f. Mahitungod sa katapusan sa kalibutan, human ang Ebanghelyo imantala sa tanang kanasuran (Mateo 24:14).
5. Sa wala pa mobalik sa langit, si Kristo, ang Buhi nga Pulong:
 - (a) Gisugo ang Iyang mga tinun-an sa pag-adto sa tibuok kalibotan ug pagmantala sa Ebanghelyo ngadto sa tanang kanasoran aron mahimo ang mga tawo gikan sa tanang etnikong mga grupo nga Iyang mga tinun-an (Mateo 28:18-20);
 - (b) Misaad sa pagpadala kanila sa Balaang Espiritu kinsa motabang kanila sa panguna sa duha ka paagi: una, sa paghatag ug gahom kanila ingong Iyang mga saksi (Lucas 24:48, 49; Buhat 1:8); ikaduha, sa pagtudlo kanila sa tanang butang nga kinahanglan

nilang mahibaloan, lakip sa pagpahinumdom kanila sa mga Pulong nga Iyang gitudlo kanila samtang Siya uban pa nila; mas lawom nga pagsabut mahitungod sa Dios nga Amahan ug sa Anak; ug nagsulti kanila mahitungod sa mga butang nga umaabot (Juan 14:26; 16:7-15).

• LAKANG 2: SI KRISTO: NASULAT NGA PULONG SA DIOS

Human si Kristo mibalik sa langit, ang Iyang mga apostoles ug ang unang mga tinun-an mituman sa Iyang sugo alang kanila sa pag-adto sa tibuok kalibutan aron sa pagsangyaw sa Ebanghelyo ug sa paghimog mga tinun-an sa tanang kanasuran. Samtang ang mga tawo mitubag ug mituo sa Ebanghelyo, sila gipundok ngadto sa lokal nga mga kongregasyon o mga simbahan.

Siyempre, kining batan-ong mga simbahan nagkinahanglan ug espirituwal nga pag-amuma ug pag-atiman.

Sa sinugdan, ang mga apostoles personal nga nakahatag ug instruksiyon sa nagkadaghang mga magtutuo. Apan samtang ang mga simbahan gitanom sa mas lagyo ug kaylap nga nagkatag nga mga dapit, sila midangop sa pagsulat sa mga sulat aron ipahibalo ang mga pagtulon-an ug espirituhanong mga direksyon nga gikinahanglan sa mga simbahan. Bisan tuod orihinal nga gitumong ngadto sa espesipikong mga simbahan nga nakadawat, sa wala madugay kini nga mga sulat gikopya sa miduaw nga mga magtutuo ug gipaambit sa ilang kaugalingong mga simbahan.

Ang mga magtutuo niini nga mga simbahan gusto usab nga makahibalo ug dugang mahitungod sa ilang Manluluwas ug Mesiyas, ang Ginoong Jesu-Kristo, mahitungod sa Iyang walay kataposang kinaiya isip Anak sa Diyos, mahitungod sa Iyang tawhanong pagkatawo, Iyang kinabuhi, mga pulong, mga buhat; mahitungod sa Iyang pagtubos nga mga pag-antus, kamatayon sa krus, paglubong, pagkabanhaw, pagkayab, ug gisaad nga Ikaduhang Pag-anhi. Busa ang pipila sa orihinal nga mga saksi o kadtong suod nga nakig-uban sa mga nakasaksi misulat ug mga asoy sa kinabuhi, mga pulong ug mga buhat ni Jesus. Kini nga mga asoy nailhan ingong “mga ebanghelyo”; kini nahimong popular, ug ang mga kopya gihimo usab niini ug gipakaylap taliwala sa mga simbahan.

UBANG MAGSUSULAT, MGA SULAT, UG EBANGHELYO

Apan usa ka butang ang kinahanglan natong masayran. Gawas sa mga apostoles ug sa ilang suod nga mga kauban, dihay ubang mga magsusulat nga nagsulat ug mga asoy sa Ebanghelyo, ang tanan nagsulat uban ang maayong katuyoan ug nagpahayag sa ilang gituohan nga maayong moral nga mga pagtulon-an ingon man sa matinumang mga asoy sa kinabuhi ni Jesus. Apan, dihay mga magsusulat usab nga nagpasiugdang mga ideya nga kuwestiyonable o dayag nga dili uyon sa tinuod nga pagtulon-an ni Jesus nga gipahayag sa Iyang mga apostoles.

Busa, sa wala madugay human sa pagkamatay sa mga apostoles ug sa ilang suod nga mga kauban, ang mga pangulo sa unang simbahan mihukom sa pagtino kon hain sa mga sulat ug mga Ebanghelyo sa sirkulasyon ang pagaisipon nga may awtoridad nga mga kasulatan alang sa mga Kristohanon. Gigamit nila ang TULO KA PAGESULAY:

- TAGSULAT. Ang libro o sulat kinahanglang adunay kasaligang kasaysayan nga gisulat sa usa ka apostol o sa usa ka suod nga kauban.
- NAGKA-UYON. Ang basahon o sulat kinahanglang magpakita sa walay duhaduha nga ang kaundan niini nahiuyon sa mga pagtulon-an nga gihatag ni Kristo ug sa Iyang mga apostoles.
- PAGDAWAT. Ang libro o sulat kinahanglang adunay kasaysayan nga gidawat sa mga Kristiyanong simbahan gikan sa unang mga panahon.

KINAUNANG LISTAHAN

Diha sa nagsultig-Grego nga silangang mga simbahan, niadtong A.D. 367, si Athanasius, obispo sa Alexandria, misulat sa iyang ika-39 nga Sulat sa Paskwa, diin iyang gihisgotan ang 27 ka libro nga gidawat sa silangang simbahan nga naglangkob sa Bag-ong Tugon.

Sa nagsultig Latin nga mga simbahan sa kasadpan, “sa mga sinod sa Aprika sa Hippo Regius (A.D. 393) ug Carthage (A.D. 397 ug 419) ang kawhaag-pito ka basahon sa Bag-ong Tugon gidawat.”

Ang usa ka awtor mikomento: “Ang paghiusa niining duha ka petsa nagpatin-aw nga sa tunga-tunga hangtod sa ulahing bahin sa ikaupat nga siglo ang simbahan walay pangutana bahin sa 27 ka basahon nga naglangkob sa Bag-ong Tugon. Wala’y seryoso nga pangutana nga mitungha sukad.”

Mao kini ang paagi nga atong nakuha ang 27 ka libro nga naglangkob sa atong Bag-ong Tugon karon (gilakip sa mga Bibliya sa tanang sanga sa Kristohanong simbahan).

SI KRISTO: ANG NASULAT NGA PULONG SA DIOS

Gitawag nato ang Bag-ong Tugon nga NASULAT NGA PULONG SA DIOS tungod kay ang 27 ka libro nga gilakip niini kay mahitungod kang Kristo.

- Ang mga EBANGHELYO mao ang mahitungod sa Iyang walay katapusan nga persona, Iyang yutan-on nga pagkatawo, kinabuhi, mga pulong, mga buhat, matubos nga pag-antus ug kamatayon, paglubong, pagkabanhaw, pagkayab, presente nga high priest nga pangalagad, ug gisaad nga Ikaduhang Pag-anhi.
- Ang BASAHON SA MGA BUHAT nagsaysay sa istorya kon sa unsang paagi ang mensahe sa Ebanghelyo ni Kristo sa kaluwasan nagsugod sa pagkaylap sa tibuok kalibotan.
- Ang mga SULAT nagpatin-aw kon sa unsang paagi ang kinabuhi ug kamatayon ug mga pulong ni Kristo makaapekto sa kinabuhi ug mga buhat niadtong mituo Kaniya.
- Ang BASAHON SA PINADAYAG nagpadayag kon sa unsang paagi ang Diyos mopahinabo sa katumanan sa Iyang plano alang sa tanang kapanahonan pinaagi ni Kristo nga Iyang Anak pinaagi kang kinsa ug alang kang kinsa Iyang gipatungha ang tanang binuhat sa sinugdan (Pinadayag 1:5, 18; 3:14; 11:15; 21:22, 23;

DAGKO NGA MGA PAGSUPAK KOPYA SA KOPYA SA KOPYA

UNSA KA KASALIGAN ANG ATONG MODERNONG BAG-ONG TESTAMENTO?

Ang usa ka dakong pagsupak sa mga ateyista ug sa ubang dili-relihiyoso nga mga tawo mao kini: Tungod sa natigom nga mga kasaypanan sa mga magkokopya latas sa kasiglohan, sa unsang paagi kita makaseguro nga nabatonan nato ang gisulat sa orihinal nga inspiradong mga awtor?

Hangtud sa pag-imbento sa modernong pag-imprensa ni Gutenberg sa mga 1440, ang tanang literatura gisulat diha sa mga linukot nga papiro o mga panit sa mananap, nga gisulat pinaagi sa kamot kasagaran sa propesyonal nga mga eskriba o sa ubang mga kaso sa dili kaayo bansay nga mga magkokopya. Busa, ang mga sayop sa pagkopya dili kalikayan. Ang mga basahon sa Bag-ong Tugon nailalom niining samang proseso uban sa tanang kauban niini nga mga kakulangan sa mga kasaypanan sa tigkopya.

Busa, kining balidong pagsupak: Unsa ka kasaligan ang atong modernong Bag-ong Tugon?

Mao kini ang tubag sa mga evangelical textual scholars karon: Kita lig-on nga makasalig sa modernong Bag-ong Tugon. Pinaagi sa modernong siyensya sa pagtuki sa teksto, mahimo kitang 99.99% nga masaligon nga naa na kita kung unsa ang gisulat sa orihinal nga mga magsusulat sa Bag-ong Tugon.

Palihug timan-i ang mosunod nga mga rason:

- (1) LIBO KA MGA MANUSKRIPTO. Liboan ka karaang manuskrito nga mga kopya sa Bag-ong Tugon sa lain-laing mga gitag-on ug gidak-on ug gikan sa unang mga panahon ang nadiskobrehan. Dugang pa, aduna kitay karaang mga hubad sa Bag-ong Tugon ngadto sa ubang mga pinulongan.

Ang unang kompletong kopya sa tibuok Bag-ong Tugon mipakita niadtong AD 200; ug ang kinaunahang kompletong kopya sa Bag-ong Tugon, ang Codex Sinaiticus, maoy gikan sa ika-4 nga siglo (Wikipedia).

Ang Bag-ong Tugon, nga gisulat sa Grego, unang gihubad ngadto sa Syriac, Latin ug Coptic - tanan sa wala pa ang panahon ni Emperador Constantine (300). Sa tuig 500, ang Bibliya nahubad na ngadto sa Ge'ez, Gothic, Armenian ug Georgian. (Wikipedia)

Pinaagi sa pagtandi niining karaan nga mga manuskrito ug mga hubad, ang modernong mga eskolar sa teksto nakagama ug kritikal nga mga bersyon sa Bag-ong Tugon nga ilang gituohan nga gikopya sa 99.99% nga katukma sa gisulat sa orihinal nga inspiradong mga tagsulat.

- (2) KADAGHANAN SA SAYOP NGA KOPY WALAY BILI. Kadaghanan sa mga kasaypanan sa mga tigkopya naglakip sa mga butang sama sa spelling, han-ay sa pulong, pagdoble o aksidenteng mga pagtangtang, nga giisip nga walay hinungdan ug daling matul-id.
- (3) IMPORTANTE NGA MGA DOKTRINA WALA MAAPEKTUHAN. Walay bisan usa sa mga kasaypanan sa mga magkokopya nga makaapekto sa mga doktrina sa kaluwasan o sa dagkong Kristohanong pagtuo ug mga buhat.

KATAPUSAN

Busa, sumala sa modernong ebanghelikal nga mga eskolar sa teksto, makasalig kita nga anaa sa atong mga kamot karon ang halos gisulat sa orihinal nga inspiradong mga manunulat. Ang atoa karon nga Bag-ong Tugon naglangkob sa tanan nga atong gikinahanglan aron makasiguro sa atong relasyon sa Dios ug aron magiyahan kon unsaon pagpuyo sa kinabuhi nga makapahimuot sa Dios ug sa kinabuhi nga panalangin sa uban.

Mubo nga sulat: Mahitungod sa mga manuskrito sa Bag-ong Tugon o Testamento (NT), palihog tan-awa si Dr. Dan Wallace sa YouTube.

PAGSUSI SA BAG-ONG TESTAMENTO

Kinahanglang magpadayon kita karon sa usa ka susi sa Bag-ong Tugon.

400 KA TUIG NGA KAKAHILOM

Una, kinahanglan natong pahinumdoman ang atong kaugalingon sa 400 ka tuig sa matagnaong kahilom tali sa Daang Tugon ug Bag-ong Tugon.

Upat ka gatos ka tuig kanhi, ingong katumanan sa saad sa Diyos pinaagi kang Jeremias, ang mga gipanghingilan mibalik sa Jerusalem human sa kapitoan ka tuig sa Babilonya. Nakahimo sila sa pagtukod pag-usab sa templo ug sa mga paril sa Jerusalem. Ang mga serbisyo sa templo, mga ritwal ug mga sakripisyo gipahiuli.

Sulod niadtong upat ka gatos ka tuig sa matagnaong kahilom, ang Jerusalem gibuntog ug sunodsunod nga gimandoan sa mga Persianhon, mga Grego, mga Hasmonean, ug mga Romano.

Apan ang Dios nagpadayon sa pagbantay sa Iyang pinili nga katawhan. Bisan pa sa makalibog nga panagsagol sa mga relihiyosong grupo nga nag-angkon nga matinud-anon sa Torah ug sa Templo, ang Dios adunay Iyang salin sa tinuod nga mga magtutuo. Ang representante niini nga salin mao ang pari nga si Zacarias ug ang iyang asawa nga si Elisabet, ang iyang ig-agaw nga si Maria nga kaslonon kang Jose, ug ang duha ka tigulang nga mga santos nga pribado nga nagpadayon sa pag-ampo nagpuyo sa Templo, ang biyuda nga si Ana ug usa ka tigulang nga lalaki nga ginganlag Simeon. Sa walay duhaduha adunay daghan pang mga debotado nga magtotoo nga naghulat sa gisaad nga Manunubos.

NABUNGKAG ANG KAHILOM

Sa kalit, ang 400 ka tuig sa matagnaong kahilom nabungkag!

Ang Dios misulti pag-usab ug ang Iyang Pulong nagpahibalo sa duha ka pagkatawo.

Una, ang pulong mahitungod sa pagkatawo sa MAG-UNA sa Mesiyas. Gipadala sa Dios ang Iyang manolonda nga si Gabriel aron ipahibalo kang Zacarias ug sa iyang asawa nga sila

makabaton ug usa ka anak nga lalaki sa ilang katigulangon, kinsa mag-alagad ingon nga nag-una nga propeta sa Manunubos. Ila siyang nganlan ug Juan.

Ikaduha, ang pulong mahitungod sa pagkatawo sa MESIAS. Unom ka bulan human sa pagpahibalo sa pagkahimugso sa mag-uuna, si Gabriel gipadala aron ipahibalo ngadto sa birhen nga si Maria nga siya manganak sa Manunubos pinaagi sa gahum sa Balaang Espiritu. Si Joseph, ang iyang pamanhonon, gipasaligan diha sa usa ka damgo nga ang Anak sa iyang kaslonon nga asawa gikan sa Balaang Espiritu ug nga iyang tawgon siyag Jesus, nga nagpasabot nga Iyang luwason ang Iyang katawhan gikan sa ilang mga sala.

Ang Bag-ong Tugon nagsaysay sa istorya kon sa unsang paagi gituman sa Dios ang Iyang saad sa pagpadala sa Manunubos nganhi sa kalibutan, usa ka saad nga unang gihatag sa Genesis 3:15.

MGA LIBRO SA BAG-ONG TESTAMENTO

Ang Bag-ong Tugon naglangkob sa 27 ka libro, gibahin ingon sa mosunod:

- 4 EBANGHELYO: Si Mateo, Marcos, Lucas ug Juan nagsaysay sa istorya sa Mesiyas.
- 1 KASAYSAYAN: Ang Libro sa Mga Buhat nagsaysay sa sugilanon sa sinugdanan sa Kristohanong simbahan ug sa pagkaylap sa Ebanghelyo sa kalibotan.
- 21 KA SULAT SA PAGTUDLO: 13 ka sulat ni apostol Pablo; 8 ka sulat sa uban, nga gitumong ngadto sa mga simbahan ug mga indibiduwal nga adunay mga instruksiyon mahitungod sa Kristohanong pagtuo ug panggawi.
- 1 BASAHON SA PROPESIYA: Ang Basahon sa Pinadayag ni apostol Juan nagpadayag sa plano sa Diyos alang sa kataposan sa kalibotan.

<i>NEW TESTAMENT (27 BOOKS)</i>				
4 GOSPELS	1 HISTORY	13 LETTERS OF PAUL	8 LETTERS BY OTHERS	1 PROPHECY
MATTHEW <i>Jesus as King</i>	ACTS The spread of the Gospel from Jerusalem To Judea To Samaria To Rome & to the Ends of the World	ROMANS	HEBREWS	REVELATIONS
MARK <i>Jesus as Servant</i>		1, 2 CORINTHIANS	JAMES	Prophetic picture of the Church thru the ages,
LUKE <i>Jesus as Perfect Man</i>		GALATIANS	1, 2 PETER	the Great Tribulation,
JOHN <i>Jesus as Son of God</i>		EPHESIANS	1, 2, 3 JOHN	Christ's Second Coming,
		PHILIPPIANS	JUDE	His Millennial Reign, the Last Judgment, and the Eternal State
		COLOSSIANS		
		1, 2 THESSALONIANS		
		1, 2 TIMOTHY		
		TITUS		
		PHILEMON		
<p>These letters give clarity to the revelation that God graciously granted in the OT & NT (about the Triune God, Father, Son and Holy Spirit); they provide all the necessary salvation truths to enable Christians to live their new life IN CHRIST in the power of the Holy Spirit individually & corporately as the FAMILY OF GOD, as the BODY OF CHRIST, as the TEMPLE OF GOD, and as the KINGDOM OF GOD in the present world.</p>				

PAGSUSI (SURVEY) SA EBANGHELYO NI JUAN

Magsugod kita sa pagsaysay ni apostol Juan sa sugilanon mahitungod ni Jesus.

Tinuod nga ang Mateo mao ang unang basahon sa Bag-ong Tugon ug ang una sa tulo ka gitawag nga “synoptic Gospels” (Mateo, Marcos, Lucas) tungod kay naghatag sila og susama kaayo nga mga asoy sa yutan-ong kinabuhi ug ministryo ni Jesus.

Apan atong tun-an una ang Ebanghelyo ni Juan, tungod kay nagsulti siya mahitungod sa Manunubos isip ANAK SA DIOS, ang walay katapusan nga PULONG (LOGOS), kinsa nabuhi sa wala pa gibuhat ang tanang butang, ug sa wala pa Siya matawo sa yuta isip ANAK SA TAWO.

WALAY KATAPUSAN NGA PAGKABUHI

Juan 1:1-5:

¹ Sa sinugdan mao ang Pulong, ug ang Pulong uban sa Dios, ug ang Pulong mao ang Dios.² Mao usab kini sa sinugdan uban sa Dios.³ Ang tanang butang gibuhat niya; ug kon wala kaniya walay bisan unsa nga nahimo nga nahimo.⁴ Diha kaniya ang kinabuhi; ug ang kinabuhi mao ang kahayag sa mga tawo. ⁵ Ug ang kahayag nagadan-ag sa kangitngit; ug ang kangitngit wala makasabut niini.

Kinahanglang klarohon nato mahitungod sa pagkatawo sa Manunubos. Sa Genesis 3:15 Siya gihulagway nga “binhi” (kaliwat) sa babaye. Apan dili Siya mahimong bisan unsang ordinaryo nga bata nga natawo sa usa ka tawhanong inahan. Siya matawo nga ulay tungod kay Siya walay lain kondili ang walay katapusan nga Anak sa Dios, ang naglungtad nga Pulong.

Gusto ni Juan nga mahibaloan nato ang mosunod nga mga butang mahitungod sa naglungtad na nga Pulong (Juan 1:1-5).

- a. Ang Pulong wala magsugod sa paglungtad sa sinugdan. NAA NA SIYA sa sinugdanan.
- b. Ang Pulong uban sa Dios. Siya adunay usa ka lahi nga persona sama sa Dios nga Amahan, makahimo sa pag-asoy sa tanang paagi ngadto sa persona sa Dios nga Amahan.
- c. Ang Pulong mao ang DIOS. Siya adunay sama nga kinaiya sa Dios nga Amahan.
- d. Ang tanang butang gibuhat sa paagi ug pinaagi sa Pulong. Dili Siya bahin sa kabuhatan, wala Siya sa taliwala sa mga binuhat, tungod kay ang TANANG PAGLALANG mitungha pinaagi Kaniya, ug gawas Kaniya, walay bisan unsa nga anaa sa kabuhatan karon nga mahimong milungtad gawas sa kabubut-on sa Pulong.
- e. Ang Pulong adunay KINABUHI, ug Siya naghatag ug kinabuhi sa tanang binuhat, sa buhi ug walay kinabuhi.
- f. Ang Pulong nagpadayon sa pagpaluyo, pagtuboy ug paghiusa sa tibuok uniberso. Si Kristo, dili gravity, siya ang nagkupert sa tibuok uniberso aron ang tanan molihok sa hapsay nga paagi, aron kini dili mabangga sa kaugalingon o makalupad (Colosas 1:15-17).

Mubo nga sulat:

Ang "Unang Natawo" (PROTOTOKOS) wala magpasabot nga una sa mga kabuhatan, kondili ang may katungod nga manununod sa tanang kabuhatan, tungod kay anaa na Siya sa wala pa ang tanang mga butang, ug ang TANANG butang gibuhat NIYA ug PARA KANIYA (sama sa gipakita na kanato sa Juan 1:1-3).).

Ang "Consist" o "Naglangkob" (SUNESTEKEN) nagpasabut nga "maghiusa"; nahuyon kini sa Hebreohanon 1:2.

PAGSULOD SA KASAYSAYAN SA TAWO

Juan 1:14, 16-18:

¹⁴ Ug ang Pulong nahimong unod, ug mipuyo uban kanato, (ug among nakita ang iyang himaya, ang himaya ingon sa bugtong Anak sa Amahan,) puno sa grasya ug kamatuoran. . . .

¹⁶ Ug gikan sa iyang kahupnganan nadawat natong tanan, ug grasya alang sa grasya. ¹⁷ Kay ang Kasugoan gihatag pinaagi kang Moises, apan ang grasya ug ang kamatuoran miabut pinaagi kang Jesu-Cristo. ¹⁸ Walay tawo nga nakakita sa Dios sa bisan unsang panahon, ang bugtong Anak, nga anaa sa sabakan sa Amahan, siya ang nagpahayag kaniya.

Palihog timan-i ang mosunod nga mga kamatuoran mahitungod sa Pulong (Juan 1:14, 16-18):

- Ang Pulong nahimong unod. Ang misteryo sa pagpakatawo. Ang walay katapusan nga Anak sa Dios mikuha sa hingpit nga kinaiya sa katawhan, gawas sa sala.
- Ang himaya sa Pulong nahimong dayag sa mga tawo, ilabina sa mga tinun-an. Sa pagkahimong hingpit nga tawo, wala Niya kawad-i ang bisan unsa sa Iyang mga hiyas isip Dios; Gipili lamang niya nga dili gamiton kini nga mga hiyas.
- Ang Pulong nagdala sa grasya ug kamatuoran. Sukwahi sa Balaod, nga nagsulti lamang sa mga tawo kon unsay buhaton apan wala maghatag kanila ug gahom sa pagsunod, ang Anak sa Diyos ingong Pulong nga nahimong unod mianhi aron sa pagtuman sa hingpit nga plano sa Diyos sa kaluwasan pinasikad sa grasya ug kamatuoran. Siya nahimong Ikaduhang Representante sa Tawo nga kaliwat puli ni Adan nga Unang Representante. Diin napakyas si Adan, si Kristo mianhi aron makaangkon og kadaugan gamit ang sama nga hinatag sa Dios nga mga kapanguhaan nga orihinal nga magamit ni Adan ug nga magamit usab sa tanan nga mituo kang Kristo. Kini nga mga kapanguhaan naglakip sa Pulong sa Dios, ang Balaang Espiritu, hingpit nga pagtuo ug hingpit nga pagsunod sa Dios. Paggamit niini nga mga kapanguhaan:

(1) Siya nagkinabuhi ug hingpit nga tawhanong kinabuhi.

(2) Iyang gihalad ang Iyang kaugalingon ingon nga walay buling nga Cordero sa Dios nga gihalad sa krus ingon nga halad sa pagpasig-uli alang sa tanang kasal-anan sa kalibutan.

(3) Siya nabanhaw pag-usab gikan sa mga patay, sa ingon hingpit nga nagpildi sa kamatayon ug kang Satanas ug sa tanang gahum sa kangitngit, ug gibanhaw sa Dios ngadto sa Iyang tuong kamot ingon nga Hari sa mga hari ug Ginoo sa mga ginoo.

- Ang Pulong walay lain kondili ang Anak nga sa kahangturan anaa sa sabakan sa Dios nga Amahan, ug Iyang gidala ang hingpit nga pagpadayag kon kinsa ang Dios ingon nga tagsulat sa walay katapusan nga Plano sa Kaluwasan.

ANG “AKO MAO” NI KRISTO

Nailhan sa Ebanghelyo ni Juan ang PITO nga “AKO MAO” nga mga deklarasyon ni Kristo mahitungod sa Iyang Kaugalingon:

- (1) Tinapay sa Kinabuhi (6:35)
- (2) Kahayag sa Kalibutan (8:12)
- (3) Ganghaan (Puwertahan) (10:7)

- (4) Maayong Magbalantay (10:11)
- (5) Pagkabanhaw ug ang Kinabuhi (11:25, 26)
- (6) Ang Dalan, ang Kamatuoran, ug ang Kinabuhi (14:6)
- (7) Tinuod nga Paras (15:1)

Kining 7 AKO MAO ang tanan gilangkuban sa Iyang labing radikal nga AKO MAO nga pag-angkon mahitungod sa Iyang esensyal nga kinaiya ug pagkatawo may kalabotan sa Dios sa Daang Tugon; itandi ang duha ka mga tudling sa kasulatan sa ubos:

Juan 8:58: Si Jesus miingon kanila, Sa pagkatinuod, sa pagkatinuod, magaingon ako kaninyo, Sa wala pa matawo si Abraham, mao na ako.

Exodo 3:13, 14: ¹³Ug si Moises miingon sa Dios, Tan-awa, sa diha nga ako makaabut sa mga anak sa Israel, ug moingon kanila, Ang Dios sa inyong mga amahan nagpadala kanako nganhi kaninyo; ug sila moingon kanako: Kinsa ang iyang ngalan? unsa may akong igaingon kanila? ¹⁴Ug ang Dios miingon kang Moises, AKO MAO NGA AKO MAO: ug siya miingon: Kini mao ang igaingon mo sa mga anak sa Israel: AKO MAO, nagsugo kanako nganhi kaninyo.

Juan 20:30, 31:

³⁰ Ug daghan pang ubang mga ilhanan ang tinuod nga gibuhay ni Jesus sa atubangan sa iyang mga tinun-an, nga wala mahisulat niini nga basahon:

³¹ Apan kini gisulat, nga kamo unta motuo nga si Jesus mao ang Kristo, ang Anak sa Dios; ug nga sa pagtoo makabaton kamo ug kinabuhi pinaagi sa iyang ngalan.

- a. Ang pagtoo nga si Jesus mao ang Anak sa Dios nagpasabot sa pagtoo nga Siya hingpit nga Dios sa tanang paagi nga ang Amahan mao ang Dios. Ang pagtoo nga si Jesus mao ang Kristo nagpasabot nga motuo nga Siya mao ang gisaad nga Manunubos kinsa modala sa kaluwasan sa mga tawo ug pagpahiuli sa nahulog nga binuhay. Ang pagtoo kang Jesus ingon nga Anak sa Dios ug ingon nga Kristo mao ang pagdawat sa kinabuhi sa Iyang ngalan.
- b. Ang pagdawat sa kinabuhi nagpasabot nga matawo pag-usab ug makadawat sa gahum ug awtoridad nga mahimong anak sa Dios, sa pagpuyo isip takus nga mga anak sa Pamilya sa Dios, ug hingpit nga mapanalipdan sa mga kamot sa Amahan ug sa Anak. niining kalibotana karon ug, pagkahuman, aron matagamtaman uban ni Jesus ang walay kataposang himaya nga Iyang naangkon alang sa tanan nga tinuod nga nagbutang sa ilang pagtoo Kaniya (Juan 1:12, 13; 10:27-30; 17:15-26).

DUHA KA PINAKA GIHIGUGMA NGA TUDLING

Ang Ebanghelyo ni Juan lagmit adunay duha ka labing gihigugma nga mga tudling sa tibuok nga Bibliya.

1. JUAN 3:16: GIHIGUGMA SA DIOS ANG KALIBUTAN

Dinhi atong makita ang walay kinutuban nga pagkadaku sa gugma sa Dios nga sukwahi sa hilabihang pagkamakasala sa mga tawo. Kini nga tudling nagsumaryo sa walay hunong nga pagpangita sa Dios sa katawhan gikan sa panahon sa pagpakasala ni Adan ug Eva sa sinugdanan sa dihang ilang gilunsad ang walay hunong nga pag-ikyas sa katawhan gikan sa presensya sa Dios (Juan 3:19).

Sa dihang gipadala sa Dios ang Iyang Anak sa kalibutan, gituman sa Dios ang Iyang plano sa pagdakop sa mga makasala nga nangalagiw. Ikasubo, ang pagbati sa mga tawo wala mausab. Sa dihang misukol ang mga tawo ug miatubang sa Kahayag, naningkamot gihapon sila sa pagtago sa kangitngit.

Apan unsa ang ilang gisalikway? Ang gugma sa Dios, ang pagpasaylo sa Dios, ang walay bayad nga tanyag sa Dios sa kinabuhing dayon, ang saad sa Dios sa pagluwas gikan sa walay katapusan nga pagkawala.

2. JUAN 19:30: “NA TAPOS NA!”

Busa sa nakadawat si Jesus sa suka, miingon siya: Natapus na: ug giduko niya ang iyang ulo, ug nabugto ang iyang ginhawa.

Unsa ang nahuman na?

Ang Plano sa Katubsanan sa Dios, nga gisaad sa Genesis 3:15, nahuman na.

Pinaagi sa Iyang pag-anhi sa kalibutan, pinaagi sa Iyang hingpit nga kinabuhi, kamatayon sa krus, pagkabanhaw ug pagkayab balik sa tuong kamot sa Dios, ang Manunubos hingpit nga nakatuman sa walay katapusan nga Plano sa Kaluwasan sa Dios. Ang pagpadayag sa mga resulta sa kaluwasan mahitabo sa duha ka hugna:

- YUGTO 1: PAGBUHAT PAG-ULI SA KATAWHAN

Kini nga yugto naglangkob sa yugto gikan sa unang pag-anhi ni Kristo hangtod sa Iyang ikaduhang pag-anhi. Ang Dios sa pagkaron nagtawag ngadto sa Iyang Kaugalingon sa mga tawo gikan sa tanang rasa sa pagtuo sa Iyang Anak. Si Satanas ug ang iyang mga panon, bisan og napildi na, gitugotan sa paglihok sa pag-alagad sa mga katuyoan sa Dios sa pag-umol ug paghingpit sa mga sakop sa Iyang walay katapusan nga pamilya ubos sa labaw nga pagmando sa Balaang Espiritu.

- **YUGTO 2: ANG BAG-ONG LANGIT UG ANG BAG-ONG YUTA.**

Kini nga yugto naglangkob sa tanang panghitabo nga gitagna sa Pinadayag 20-22, nga giinagurahan sa ikaduhang pag-anhi ni Kristo ug nitapos sa kataposang paghukom ug sa pagsugod sa bag-ong mga langit ug bag-ong yuta ug sa walay kataposang kahintang sa walay kataposang gingharian sa Diyos.

SAG-ULOHA:

Juan 20:30, 31:

³⁰ Ug daghan pang ubang mga ilhanan ang tinuod nga gibuhat ni Jesus sa atubangan sa iyang mga tinun-an, nga wala mahisulat niini nga basahon: ³¹ Apan kini gisulat, aron kamo motuo nga si Jesus mao ang Kristo, ang Anak sa Dios; ug nga sa pagtoo makabaton kamo ug kinabuhi pinaagi sa iyang ngalan.

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

- (1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug
- (2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

Leksyon 17

PAGSUSI SA BAG-ONG TESTAMENT
Bahin 2

ANG EBANGHELYO NI MATEO

Ang pokus sa Ebanghelyo ni Mateo kay si Hesus isip ANG HARI.

Ang asoy sa Ebanghelyo ni Mateo hustong nagsugod sa usa ka talaan sa kagikan (gituohan sa mga eskolar nga masubay pinaagi sa legal nga linya ni Jose), nga nagkonektar kang Jesus ngadto kang Abraham nga gisaaran sa Diyos sa “binhi” nga magapanalangin sa tibuok kalibotan, ug kang David kang kinsa ang Diyos misaad sa Anak nga magtukod sa Davidikong gingharian hangtod sa kahangtoran. Timan-i nga si Lucas naghatag og alternatibo nga genealogy (gituohan sa mga eskolar nga masubay pinaagi ni Maria), nga nagsubay sa kaliwatan ni Kristo balik ngadto kang Adan.

Si Mateo susama kang Lucas sa duha ka talagsaong paagi, nga ang duha naghatag ug talaan sa genealogy ug sila nag-asoy sa mga sugilanon sa pagkamasuso ni Jesus. Dugang pa, si Lucas naghatag ug summary nga asoy sa sayo nga kinabuhi ug paglambo ni Jesus isip usa ka normal nga Anak sa panday hangtod nga Siya mga katloan ka tuig ang panuigon, sa dihang Iyang gisugdan ang Iyang publikong ministryo.

Ang ubang bahin sa asoy ni Mateo adunay pagkaparehas kang Marcos ug Lucas sa pagrekord sa mga pulong ug mga buhat ni Jesus ug sa Iyang kamatayon, paglubong, ug pagkabanhaw.

MGA DILI MALIMTAN NGA ESTORYA SA MATEO

1. MGA PANGHITABO SA PALIBOT SA PAGKATAWO NI JESUS

2. Mateo 1: Ang ulay nga pagkatawo; Ang iyang ngalan nga Jesus nagkahulogang “Luwason Niya ang Iyang katawhan gikan sa ilang mga sala”; Ang iyang ngalan nga Emmanuel nagkahulogang “Ang Diyos uban kanato”.
3. Mateo 2: Ang pagduaw sa Tulo ka Mago; Ang pagmasaker ni Herodes sa mga bata sa Betlehem sa pagsulay sa pagpatay kang Jesus; pag-ikyas ngadto sa Ehipto sa Balaang Pamilya.

2. ANG WALI SA BUKID

- Mateo 5–7: Ang Wali sa Bukid; ang mga Kabulahanan; ang Pag-ampo sa Ginoo; ang duha ka magtutukod.

Gipahibalo ni Haring Jesus nga ang gingharian sa langit haduol na. Kini nagpasabot nga ang gingharian ania dinhi, ug ang mga tawo makasulod kon sila motuo sa Hari. Ang Wali sa Bukid naglatid sa mga lagda nga kinahanglang mogiya kon unsaon pagkinabuhi sa mga lungsoranon sa gingharian.

3. ANG DAKONG IMBITASYON

Kini ang dakong imbitasyon ni Jesus:

- Mateo 11:28-30:
28 Umari kanako, kamong tanan nga nabudlay ug nabug-atan, ug papahulayon ko kamo.
29 Dad-a ang akong yugo diha kaninyo, ug pagkat-on kanako; kay ako maaghup ug mapaubsanon sa kasingkasing: ug kamo makakaplag ug kapahulayan sa inyong mga kalag. 30 Kay masayon ang akong yugo, ug magaan ang akong palas-anon.

4. MGA SAMBINGAY SA GINGHARIAN

- Mateo 13: Kini nga mga sambingay nagpakita kon sa unsang paagi naglihok ang gingharian ni Kristo.

5. PAGTUKOD SA SIMBAHAN

- Mateo 16: Ang pagsugid ni Pedro: “Ikaw mao ang Kristo, ang Anak sa buhi nga Dios.” Ang deklarasyon ni Jesus: “Sa ibabaw niining Bato, pagatukoron ko ang akong simbahan.”

6. MGA TAGNA UG MGA PASIDAAN SA KATAPUSAN NGA PANAHO

- Mateo 24: Ang Ikaduhang Pag-anhi; mga timailhan sa kataposan sa kalibotan.
- Mateo 25:1-13: Ang 5 ka Maalamon ug 5 ka Buang nga Birhen.
- Mateo 25:31-46: Paghukom sa mga Nasud: Ang mga nasud sa karnero nahimulag gikan sa mga nasud sa Kanding.

7. SI KRISTO GIBIYAAN DIHA SA KRUS, ANG KURTINA SA TEMPLO NAKISI GIKAN SA ITAAS HANTUD SA PAUBOS

- Mateo 27:46-51: Si Jesus misinggit sa krus: "Dios ko, Dios ko, nganong gibiyaaan mo ako?" Ang tabil sa templo, nga nagbulag sa Balaan sa mga Balaan gikan sa Balaan sa mga Balaan, napikas gikan sa ibabaw ngadto sa ubos.

Sukad sa panahon nga si Adan ug Eva misupak sa Diyos, ang sala nagpabilin ingong dili-malusot nga paril nga nagbulag sa mga tawo gikan sa Diyos. Apan sa higayon nga si Kristo namatay sa krus isip bug-os nga halad sa pagpasig-uli, ang Dios miguba sa bungbong sa sala, nga gisimbolohan sa paggisi sa baga nga tabil sa templo nga nagbulag sa balaan sa mga balaan gikan sa mga tawo, sa mahinuklugong pagtapos sa panagbulag tungod sa sala tali sa Dios. ug mga

makasasala. Ang kamatuoran nga ang tabil nagisi gikan sa ibabaw nagpasabot nga ang Dios Mismo mao ang tagsulat sa Plano sa Kaluwasan, nga nagdala sa pagtapos sa panagbulag.

8. ANG DAKONG SUGO SA DIOS, ANG DAKONG KAUBAN

- Mateo 28: Pagkabanhaw ni Jesus; ang Dakong Sugo; Ang saad ni Jesus, “Ako magauban kaninyo sa kanunay hangtud sa katapusan sa kapanahonan” (bersikulo 18-20).

Human sa Iyang pagkabanhaw, gisugo ni Ginoong Jesus ang Iyang mga disipulo sa pag-adto sa tibuok kalibutan aron sa pagsangyaw sa Maayong Balita nga ang mga tawo karon gawasnon na nga makaduol sa Dios pinaagi sa dalan nga giablihan sa dugo ni Kristo!

Apan sa unsang paagi mahimo sa mga tinun-an kanang imposible nga buluhaton? Mahimo nila, tungod kay dili sila mag-inusara. Si Kristo Mismo mao ang ilang Dakong Kauban, sa paghatag kanila sa tanang mga kapanguhaan nga gikinahanglan sa pagbuhat sa tanan nga Iyang gisugo kanila nga buhaton.

PAGSUSI SA EBANGHELYO NI MARCOS

Ang gipunting sa Ebanghelyo ni Marcos kay si Hesus isip **ANG ALAGAD**.

Ang MacArthur Study Bible naghatag ug maayo kaayong kalangkuban sa talagsaong mga bahin sa Ebanghelyo ni Marcos:

Gipresentar ni Marcos si Jesus ingon nga nag-antos nga Alagad sa Ginoo (10:45). Ang Iyang pagtutok sa mga buhat ni Jesus labaw pa sa Iyang pagtudlo, ilabina ang paghatag og gibug-aton sa pagserbisyo ug sakripisyo. . . .

Gipakita ni Marcos ang pagkatawhanon ni Kristo nga mas tin-aw kay sa bisan kinsa sa ubang mga ebanghelista, nga nagpasiugda sa tawhanong mga pagbati ni Kristo (1:41; 3:5; 6:34; 8:12; 9:36), ang Iyang tawhanong mga limitasyon (4:38; 11). :12; 13:32), ug uban pang gagmay nga mga detalye nga nagpasiugda sa tawhanong bahin sa Anak sa Diyos (e. g., 7:33, 34; 8:12; 9:36; 10:13-16).

PAGSUSI SA EBANGHELYO NI LUCAS

Nagpunting sa Ebanghelyo ni Lucas kay si Hesus isip **PERPEKTO NGA TAWO**.

ESPESYAL NGA MGA KINAHANGLAN SA EBANGHELYO NI LUCAS

- **GIBASI SA MAAYONG PAGSUSI**

Ang Ebanghelyo ni Lucas sa pagkatinuod usa ka bahin sa duha kagibuhad nga libro, nga nagdetalye sa kasaysayan sa Kristohanong kalihokan. Ang unang bahin mao ang Ebanghelyo, nga

nagsaysay sa istorya sa Magtutukod, si Jesu-Kristo. Ang ikaduhang bahin mao ang libro sa Mga Buhat, nga nagsaysay sa istorya sa unang mga sumusunod ni Jesus nga nagsugod sa pagpakaylap sa mensahe ni Jesus ngadto sa kalibutan.

Kamahinungdanon, nga gisugiran kita ni Lucas nga ang iyang duha ka libro nga hilibuhat resulta sa mainandamon nga pagpanuki-duki. Sa sinugdan gipahinungod ug gisulat alang sa kaayohan sa usa ka tawo nga ginganlag Theophilus (tingali ang tigpasiugda sa proyekto), ang buhat sa katapusan gilakip sa kanon sa mga kasulatan sa Bag-ong Tugon alang sa panudlo sa tanan nga mga Kristiyano (Lucas 1: 1-4).

- **ANG “NATAGO NGA MGA TUIG” NI JESUS**

Si Lucas lamang ang naghatag kanato og usa ka daklit nga pagtan-aw sa gitawag nga "tinago nga mga tuig" ni Jesus gikan sa Iyang pagkabata hangtud nga Siya nagsugod sa Iyang publikong ministryo sa mga 30 anyos. Gigugol ni Jesus kadtong “tinago nga mga tuig” sa pag-agi sa normal nga mga yugto sa paglambo gikan sa pagkabata hangtod sa pagkahamtong (Lucas 2:40, 52).

- **ANG MISYON NI JESUS**

Sa Ebanghelyo ni Lucas, gihulagway ni Jesus ang misyon nga Iyang gianhi aron matuman (Lucas 4:16-21).

- **ANG DILI MALIMTAN NGA MGA SAMBINGAY**

Ang Ebanghelyo ni Lucas nagrekord sa mga sambingay nga nahimong halandumon sa daghang mga tawo karon, mga Kristohanon ug dili mga Kristohanon.

- Ang Anak nga Mausikon (15:11-32)
- Ang Maayong Samaritanhon (10:30-37)
- Ang Dato nga Tawo ug si Lazaro (16:19-31)
- Ang Dato nga Buang (12:15-21)

9. ANG BILI SA PAGESUNOD NI KRISTO

Diha sa Ebanghelyo ni Lucas si Hesus nagpahayag ug tin-aw kaayo sa bili aron mahimong Iyang tinuod nga tinun-an (Lucas 9:23-25; 14:25-35).

10. KRISTO: ANG TEMA SA DAANG TESTAMENTO

Sa Ebanghelyo ni Lucas, gipasabot ni Jesus kung unsa nga sakripisyo ang kinahanglan buhaton sa usa ka tawo nga gusto mahimong Iyang tinuod nga disipulo (Lucas 9:23-25; 14:25-35).

PAGSUSI SA LIBRO SA MGA BUHAT

Human sa Iyang kamatayon, paglubong ug pagkabanhaw, ug sa wala pa Siya mokayab balik sa langit, si Kristo mihatag niini nga sugo ngadto sa Iyang mga disipulo:

Buhat 1:8:

Apan kamo makadawat sa gahum sa diha nga ang Balaang Espiritu mokunsad kaninyo; ug kamo mahimong mga saksi Kanako sa Jerusalem, ug sa tibuok Judea ug Samaria, ug hangtod sa kinatumyan sa yuta.”

Ang Libro sa Mga Buhat nagsaysay sa sugilanon sa sinugdanan sa Kristohanong simbahan. Giasoy niini ang istorya kung giunsa pagtuman sa mga apostoles ug sa unang mga Kristiyano ang sugo sa Ginoo nga moadto sa tibuok kalibutan aron imantala ang mensahe sa kapasayloan sa mga sala pinaagi sa pagtuo kang Kristo.

Unsa kining mensahe sa Ebanghelyo? Ang mensahe mahitungod kang Jesus, sa Iyang kinabuhi, mga pulong, ug mga buhat, ug sa Iyang kamatayon, pagkabanhaw, pagkayab ug pagbalik. Ang mensahe kanunay natapos sa usa ka tawag sa paghinulsol ug sa pagtuo kang Jesus ingon nga Mesiyas ug Ginoo. Ang duha ka sermon ni apostol Pedro naghatag sa kinauyokan nga unod sa ilang mensahe sa Ebanghelyo ug sa gipaabot nga tubag gikan sa mga tigpaminaw (Mga Buhat 2:36-42; 10:34-48).

Ang unang mga kapitulo sa Basahon sa Mga Buhat naghulagway kon sa unsang paagi ang Ebanghelyo gimantala una sa mga apostoles sa Jerusalem, ug ang kataposang mga kapitulo nagsaysay kon sa unsang paagi gimantala ni apostol Pablo ang Ebanghelyo ngadto sa mga Hentil hangtod nga sa katapusan miabot siya sa Roma diin gawasnon niyang gimantala ang Ebanghelyo ug walay babag sa tibuok duha ka tuig sa kasingkasing sa imperyo. Ang Mga Buhat 1-12 sa esensya nagpunting kang Pedro isip panguna nga karakter; Ang Mga Buhat 13-28 mibalhin sa pagtagad kang Pablo ug sa iyang tulo ka misionaryo nga mga panaw, nga miresulta sa pagkatukod sa mga simbahan taliwala sa mga Hentil ug misangpot sa iyang pagdala sa Ebanghelyo ngadto sa kaulohan sa imperyo, ngadto sa siyudad sa Roma mismo.

Ang Libro sa Mga Buhat walay pormal o tino nga katapusan. Ang ubang mga magtutudlo sa Bibliya nagsugyot, sa hustong paagi kita nagtuo, nga ang Balaang Espiritu nagpadayon sa pagsulat sa kasaysayan sa simbahan pinaagi sa mga kinabuhi ug mga paghago sa tanang mga Kristohanon nga misunod sa mga lakang sa mga apostoles. Kini naglakip kanatong mga Kristohanon karon nga nagtinguha sa pagtuman sa samang sugo nga gihatag ni Kristo sa Iyang orihinal nga mga sumusunod. Atong ipadayon ang istorya sa pagpalapad sa simbahan isip atong kaugalingong Buhat kapitulo 29.

PAGSUSI SA MGA SULAT SA BAG-ONG TESTAMENTO

Samtang ang Ebanghelyo mikaylap sa gawas ug ang mga simbahan gitukod sa daghang mga bahin sa kaniadto nailhan nga kalibutan, ang mga magtotoo sa mga simbahan nanginahanglan padayon nga panudlo sa pagtuo ug kung giunsa nila paggawi ang ilang kaugalingon ingon mga katawhan sa Diyos sa ilang paganong palibot. Agod mahatag ini nga instruksion, ang mga apostoles nagsulat sing mga sulat sa sining mga Cristiano kag mga simbahan (13 ka sulat ni apostol Pablo, 8 ka sulat sang iban). Kadaghanan sa mga sulat nagtinguha sa pagsulbad sa mga problema nga nasinati sa mga simbahan; ang uban naghatag ug instruksiyon sa pagdumala ug pagpangulo sa simbahan. Bisan tuod orihinal nga gisulat ngadto sa espesipikong mga simbahan o mga indibiduwal, kini nga mga sulat sa kadugayan gikopya ug gikolekta ug gipaambit sa ubang mga simbahan ug mga Kristohanon bisan asa. Sa katapusan kini nga koleksyon sa mga sulat, uban sa mga Ebanghelyo, nailhan nga Bag-ong Tugon ug gihigot uban sa Daang Tugon nailhan nga Bibliya.

PAGSUSI SA LIBRO SA PINADAYAG

Ang Bag-ong Tugon adunay usa ka basahon sa panagna, ang Basahon sa Pinadayag.

Sa ubos mao ang usa ka pinamubo nga bersyon nga nagsumaryo sa upat ka dagkong mga paagi sa paghubad sa Basahon sa Pinadayag gikan sa website nga EBIDENSYA UG MGA TUBAG: UPAT KA PAGTAN-AW SA REBELASYON ni P. Zukeran, Nobyembre 4, 2012.

TAN-AWA #1: Ang Sulondon nga Pagtan-aw (Idealist View)

- Gigamit ang alegoriko nga paagi. gipaila ni Origen (185-254 A. D.); gihimong inila ni Augustine (354-420 A.D.)
- Sumala niini nga panglantaw, ang mga panghitabo sa Pinadayag wala mahigot sa espesipikong mga panghitabo sa kasaysayan. Ang paghulagway sa basahon simbolikong nagpakita sa nagpadayon nga pakigbisog sa tibuok kapanahonan sa Dios batok kang Satanas ug sa maayo batok sa daotan. Niini nga pakigbisog, ang mga santos gilutos ug gimartir sa mga pwersa sa daotan apan usa ka adlaw makadawat sa ilang pagpanghimatuod. Sa kataposan, ang Diyos nagmadaogon, ug ang Iyang pagkasoberano gipakita sa tanang katuigan.

TAN-AWA #2: Ang Propesiya Natuman Na (Preterist View)

- Adunay mga Full preterists (kompleto tanan) ug partial preterists (dili tanan kompleto pa). Ang mga panagna sa Mateo 24 ug Pinadayag giisip nga natuman sa unang siglo sa dihang napukan ang Jerusalem niadtong 70 A. D. Ang mga kapitulo 1-3 naghulagway sa kahimtang sa pito ka simbahan sa Asia Minor sa wala pa ang gubat sa mga Judio (66- 70

AD). Ang nahabilin nga mga kapitulo sa Pinadayag ug Mateo 24 naghulagway sa pagkapukan sa Jerusalem ngadto sa mga Romano.

- Ang hingpit nga mga preterista nagtuo nga ang tanang mga panagna nga makita sa Pinadayag natuman sa 70 A. D. ug nga kita karon nagpuyo sa walay katapusan nga kahimtang, o sa bag-ong mga langit ug sa bag-ong yuta.
- Ang mga partial preterists nagtuo nga kadaghanan sa mga tagna sa Pinadayag natuman sa kalaglagan sa Jerusalem apan ang mga kapitulo 20-22 nagpunting sa umaabot nga mga panghitabo sama sa umaabot nga pagkabanhaw sa mga magtutuo ug pagbalik ni Kristo sa yuta.

TAN-AWA #3: Ang Pangkasaysayan nga Panglantaw (Historical View)

Ang historicist nga pamaagi nagtudlo nga ang Pinadayag usa ka simbolo nga representasyon nga nagpresentar sa dagan sa kasaysayan gikan sa kinabuhi sa Apostol hangtod sa katapusan sa panahon.

- Ang mga simbolo sa apokalipsis katumbas sa mga panghitabo sa kasaysayan sa kasadpang Uropa, lakip ang lainlaing mga papa, Repormasyon sa Protestante, Rebolusyong Pranses, ug mga magmamando sama ni Charlemagne. Kadaghanan sa mga tighubad nagbutang sa mga panghitabo sa ilang panahon sa ulahing mga kapitulo sa Pinadayag.
- Daghang mga sumusunod niini nga posisyon naglantaw sa mga kapitulo 1-3 isip pito ka mga panahon sa kasaysayan sa simbahan. Ang pagbuak sa mga selyo sa mga kapitulo 4-7 nagsimbolo sa pagkapukan sa Imperyo sa Roma. Ang mga paghukom sa Trumpeta sa mga kapitulo 8-10 nagrepresentar sa mga pagsulong sa Imperyo sa Roma sa mga Vandal, Huns, Saracens, ug Turks. Taliwala sa mga Protestante nga Historians sa Repormasyon, ang antikristo sa Pinadayag gituohan nga mao ang papado. Ang mga kapitulo 11-13 sa Pinadayag nagrepresentar sa tinuod nga simbahan sa pakigbisog niini batok sa Romano Katolisismo. Ang panaksan nga mga paghukom sa Pinadayag 14-16 nagrepresentar sa paghukom sa Dios sa Simbahang Katoliko, nga nagsangko sa umaabot nga pagpukan sa Katolisismo nga gihulagway sa mga kapitulo 17-19.

TAN-AWA #4: Ang Panlantaw sa Umalabot (Futurist View)

Ang futurist nga panglantaw nagtudlo nga ang mga panghitabo sa Olivet Discourse ug Pinadayag kapitulo 4-22 mahitabo sa umaabot.

- Gibahin sa futurist ang basahon sa Pinadayag ngadto sa tulo ka seksiyon sumala sa gipakita sa 1:19: “kon unsay imong nakita, unsay karon ug unsay mahitabo sa ulahi.” Ang kapitulo 1 naghubit sa nangagi (“unsay imong nakita,”) ang mga kapitulo 2-3 naghubit sa presente (“unsay karon,”) ug ang ubang bahin sa libro nagbatbat sa umaabot nga mga panghitabo (“unsay mahitabo sa ulahi.”)

- Ang mga futurista naggamit ug literal nga paagi sa paghubad sa Pinadayag. Mga kapitulo 4–19 nagpasabut sa usa ka yugto nga nailhan nga pito ka tuig nga kasakitan (Dan. 9:27). Niining panahona, ang mga paghukom sa Diyos aktuwal nga gibubo sa katawhan samtang kini gipadayag sa mga selyo, mga trompeta, ug mga panaksan. Ang kapitulo 13 naghulagway sa usa ka literal nga umaabot nga imperyo sa kalibotan nga gipangulohan sa usa ka politikanhon ug relihiyosong lider nga girepresentahan sa duha ka mananap. Ang kapitulo 17 naghulagway sa usa ka bigaon kinsa nagrepresentar sa simbahan sa apostasiya. Ang kapitulo 19 nagtumong sa ikaduhang pag-anhi ni Kristo ug sa gubat sa Armagedon nga gisundan sa literal nga usa ka libo ka tuig nga pagmando ni Kristo sa yuta sa kapitulo 20. Ang mga kapitulo 21-22 maoy mga panghitabo nga nagsunod sa milenyo: ang paglalang sa usa ka bag-ong langit ug usa ka bag-ong yuta. ug ang pag-abot sa langitnong siyudad sa yuta.

Panapos

Ang basahon sa Pinadayag maoy usa ka makaiikag nga basahon, ug ang debate bahin sa interpretasyon niini magpadayon. Bisan pa sa atong nagkalainlaing mga panglantaw, adunay pipila ka komon nga mga hilo nga giuyonan sa mga Kristohanon.

- Ang tanan nga mga panglantaw nagtuo nga ang Dios mao ang soberano ug nagdumala sa tanan nga nahitabo sa kasaysayan ug sa katapusan nga konklusyon niini. Gawas sa hingpit nga preterismo ug pipila ka matang sa idealismo, ang tanan nagtuo sa pisikal nga ikaduhang pag-anhi ni Kristo.
- Ang tanang panglantaw nagtuo sa pagkabanhaw gikan sa mga patay. Ang tanan nagtuo nga adunay umaabot nga paghukom.
- Ang tanan nagtuo sa usa ka walay katapusan nga kahimtang diin ang mga magtotoo mahiuban sa Dios, ug ang mga dili magtotoo mahimulag gikan Kaniya.
- Ang tanan nagkauyon sa kamahinungdanon sa pagtuon sa propesiya ug sa paglig-on niini alang sa lawas ni Kristo.

Ikasubo, ang debate sa mga Kristohanon kanunay nga mabangis ug kontra. Akong panghinaut nga ang debate magpadayon sa usa ka mainiton, matinahuron nga paagi nga mohagit sa matag magtotoo sa tukma nga pagtuon ug paghubad sa Pulong. Kitang tanan naghulat sa pagbalik sa atong Ginoo ug uban sa mga santos sa tanang kapanahonan moingon, “Amen, umari Ginoong Jesus!” (Pin. 22:20). (Katapusan sa artikulo ni P. Zukeran)

KATAPUSAN NGA HAGIT

SI KRISTO MOABOT NA!

Salig diha Kaniya isip imong Manluluwas.

Itugyan ngadto Kaniya ingon nga hingpit nga Ginoo sa imong kinabuhi.

Higugmaa ug alagari Siya sa tibuok mong kasingkasing ug kusog sa nahibiling panahon nga Iyang gihatag kanimo.

SUGOD KARON, KARON!

SAG-ULOHA:

Pinadayag 22:12, 13:

¹² Ug ania karon, Ako moanhi sa madali, ug ang Akong balus uban kanako, sa paghatag sa tagsatagsa sumala sa iyang buhat. ¹³ Ako ang Alpha ug ang Omega, ang Sinugdanan ug ang Katapusan, ang Una ug ang Katapusan.”

PAGBANSAY SA PAGKATINUN-AN

(a) Ipadayon ang imong trabaho isip usa ka KAUBAN SA PAG-AMPO, padayon sa pagkab-ot sa imong mga palaaboton pinaagi sa Book 1.

(b) KARONG SEMANA

Pakigkita sa imong Lider sa pagtuon sa Bibliya:

(1) Aron kamong duha adunay Debosyon; ug

(2) Sa pagbalik ug pagrepaso sa sinulat nga mga tudling.

UNSAY SUNOD?

**Timan-i: HUMAN MAKOMPLETTO ANG LIBRO 5,
ISUKSOK ANG NAHIMULAG NGA PAGTULON-AN**

LIBTO 6-A: PARA SA MGA BATAN-ON

LIBRO 6-B: PARA SA MGA MINYO NGA MAG-ASAWA UG SA MGA KASLONON

